

Programmabegroting 2023

Meerjarenraming 2024-2026

gemeente
vaals

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Aanbieding begroting 2023.....	5
Deel 1 Publieksbegroting.....	7
Deel 2 Beleidsbegroting.....	17
Programmabegroting 2023.....	19
Programma Mens & Voorzieningen	21
Programma Wonen & Verkeer	25
Programma Werk & Economie	31
Programma Bestuur & Dienstverlening	35
Deel 3 Financiële. begroting	39
Integrale financiële begroting	41
Programma Mens & Voorzieningen	48
Programma Wonen & Verkeer	50
Programma Werk & Economie	53
Programma Bestuur & Dienstverlening	54
Deel 4 Verplichte paragrafen	59
Paragraaf Bedrijfsvoering	61
Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing	67
Paragraaf Lokale Heffingen	76
Paragraaf Financiering	84
Paragraaf Verbonden partijen.....	88
Paragraaf Grondbeleid	108
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	111
Deel 5 Bijlagen	115
Begroting BBV Taakvelden 2023 - 2026	117
Verplichte beleidsindicatoren BBV	128
Recapitulatie begrotingsevenwicht 2023 – 2026	129
Geprognostiseerde meerjaren balans	130
Overzicht Reserves & Voorzieningen 2023 – 2026	131
Investeringsprogramma 2023 – 2026	133
EMU Saldo.....	134

Aanbieding begroting 2023

Voor u ligt de eerste begroting in deze nieuwe coalitieperiode. Een periode welke onder slecht gesternte een aanvang nam. Desondanks hebben we getracht, het college meent daarin ook te zijn geslaagd, de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen van de vereiste dekking te voorzien.

Het tijdsgewricht waarin we leven mag bijzonder worden genoemd. De reeds enkele jaren geleden ingezette energietransitie in combinatie met het herstel als gevolg van de Coronacrisis en de aansluitende bedreiging aan de Oostflank van onze Europese buitengrens, leiden tot exceptionele gevolgen. Voor het eerst sinds de naoorlogse periode staat onze bestaanszekerheid op het spel. De recente motie “Energiecrisis & Koopkrachtverlies” spreekt wat dat betreft boekdelen en ook het college voelt de noodzaak om inwoners en ondernemers in deze barre tijden te steunen.

De Vaalse begroting wordt sterk beïnvloed door het Rijk. Als gemeenten steggelen we al jaren over de financiering van de decentralisaties. Het Rijk is een meester in het overdragen van almaar nieuwe taken, doch laat het maar al te graag afweten bij de verdeling van de daarbij behorende knaken. Als gemeenten zijn we verplicht onze inwoners optimaal te bedienen en dat willen we ook graag, maar het wordt ons wel moeilijk gemaakt. Zo baart het loslaten van de “trap-op-trap-af”-systematiek ons zorgen, ook al is het rampjaar 2026 vrijdeld, doordat in de miljoenennota nu plots een éénmalige rijksbijdrage van € 1 miljard wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Wat ná 2026 komt? Dát staat nog in de sterren, ook al wordt er over een mogelijke uitbreiding van het lokale belastinggebied ten koste van het gemeentefonds gesproken.

Ondanks het hiervoor geschetste perspectief, voelen we de verplichting een degelijke begroting voor te leggen, welke recht doet aan de opdracht vanuit het coalitieakkoord, met daarbij eveneens aandacht voor “de compositie”. Dit laat onverlet dat onze financiële positie zorgelijk is. In de afgelopen jaren is veel werk verzet ten behoeve van het lange termijn perspectief. Dit begint zich langzaam te vertalen in banen, levendigheid (evenementen) en een stabiel inwoneraantal. We hebben hierbij eveneens oog voor zaken die tussentijds op ons afkomen als de energiecrisis, de opvang Oekraïners of de transitie naar nieuwe woonkansen.

Het college kan niet anders, nu (toekomstige)ontwikkelingen steeds meer regie van onze gemeente verwachten, dan te kiezen voor een hoognodige impuls in de ambtelijke organisatie en volgt de lijn om eventuele financiële ruimte als buffer voor tegenvallers in te zetten. Wat dit laatste betreft, zo kiest het college ervoor de algemene reserve vanaf 2024 jaarlijks weer met 250.000€ aan te vullen.

U zult constateren dat het college de voorstellen uit de in alinea II genoemde motie, financiert vanuit het voor het komende jaar opschorten van de voeding van het ontwikkelfonds. Uitzonderlijke tijden vereisen immers uitzonderlijke maatregelen. We mogen ons nog gelukkig prijzen met een alleszins redelijke reserve en een weerstandratio in de “groene” zone, waardoor we ons vizier als zelfstandige gemeente nog steeds op de toekomst kunnen houden.

Onderhavige begroting is een eerste vertaling van het politiek akkoord. Voor de uitwerking van deze begroting geldt straks natuurlijk niet dat het college dit alleen oppakt, doch we gaan dit samen met uw raad en onze inwoners doen: de toekomst is immers van ons allen!

Het college van B&W
der gemeente Vaals

Deel 1

Publieksbegroting

Begroting 2023

Inkomsten - Waar komt het geld vandaan?

Hoeveel betaal ik in 2023?

	2023	2022
 OZB-belasting:	€ 264,-	€ 263,-
 Rioolheffing:	€ 198,-	€ 166,-
 Afvalstoffenheffing:	€ 418,-	€ 407,-

Uitgangspunt: meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde van € 209.000, 130m³ waterverbruik en 12 ledigingen restafval.

Uitgaven - Waar gaat het geld naar toe?

Sociaal domein (jeugd & jongeren en maatschappelijke ondersteuning)

7,2 miljoen

Inkomensondersteuning (o.a. bijstands-uitkeringen en re-integratie)

8,2 miljoen

Dienstverlening (o.a. klantencontactcentrum en kosten reisdocumenten)

1,6 miljoen

Infrastructuur (riool, afval, groen, wegen, verkeer en parkeren)

6,1 miljoen

38,3 miljoen

1,6 miljoen

Gezondheidszorg en sport

1,7 miljoen

Sociale cohesie, onderwijs, vrijwilligers, kunst en cultuur

1,1 miljoen

Openbare orde en veiligheid

10,8 miljoen

Overige (bijvoorbeeld milieu & duurzaamheid, economie & markten, toerisme, bestuursondersteuning & juridische kosten en ICT)

Begroting 2023

We leven in onzekere tijden

De economische gevolgen van de Covid-19 crisis worden voelbaar. Niemand kan nog voorspellen hoe dit gaat uitpakken voor onze verantwoordelijkheden in het sociaal domein. Niemand kan voorspellen hoe de oorlog in Oekraïne zich zal ontwikkelen en wat de consequenties daarvan zullen zijn. Duidelijk is wel al dat de oorlog de energieprijzen op scherp zet. En dat de energiearmoede die hiervan het gevolg is, zorgt voor een verdere tweedeling in de samenleving. Om te komen tot een maatregelenpakket dat de koopkracht van huishoudens ondersteunt, is geld gereserveerd. Ook de klimaatcrisis vraagt om ingrijpende maatregelen, eerder dan verwacht. Maatregelen die onder andere de agrarische sector hard raken.

Deze onzekerheden maken het opstellen van een realistische begroting tot een uitdaging. We hebben er bewust voor gekozen om financiële ruimte in 2023 in te vullen met een beperkt aantal ambities. Zodat een toekomstige financiële buffer resteert voor onvoorziene omstandigheden. Voor 2023 verwachten we dat de inkomsten in evenwicht zullen zijn met de uitgaven. Gelet op alle onzekerheden blijft de financiële positie zorgelijk, ondanks de voorzichtige strategie in 2023.

Belangrijke onderwerpen voor 2023 en daarna

Met onze (te) krappe personele bezetting moeten we alle zeilen bijzetten om onze wettelijke taken uit te voeren. Om onze ambities voor 2023 te kunnen realiseren, is een impuls in de ambtelijke organisatie hard nodig. Wij blijven van mening dat een zelfstandige gemeente Vaals het beste kan aansluiten bij dat wat de Vaalser samenleving nodig heeft. Om daar goed zicht op te krijgen, nodigen we inwoners regelmatig uit om mee te denken en mee te beslissen en houden we oren en ogen open voor wat er leeft. Vaals is van ons allemaal. Samen bepalen we de onderwerpen op onze agenda.

In deze publieksbegroting hebben we de belangrijkste onderwerpen uit de programmabegroting 2023 samengevat. Ze geeft een beeld van wat de gemeente wil bereiken in 2023 en de jaren daarna, en hoe we dat willen doen. Natuurlijk zijn er meer belangrijke onderwerpen. Wilt u weten welke? Bekijk dan de complete begroting op www.vaals.nl/begroting.

Begroting 2023

Mens & Voorzieningen

Focussen op veerkracht met positieve gezondheid

Gemeente Vaals investeert in de veerkracht van inwoners. Zelfredzaamheid vormt daarbij het uitgangspunt. Insteek is dat inwoners verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven én dat voorkomen beter is dan genezen. Daarom zetten we met WijVaals in op een preventieve aanpak als het om de gezondheid van onze inwoners gaat. We focussen op 'positieve gezondheid'. Niet op de ziekte of problematiek van iemand, maar op het realiseren van een betekenisvol leven. We leggen de nadruk op vitaliteit, eigen regie en het aanpassingsvermogen van mensen. Zo stimuleren we het vermogen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. En proberen we een positieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven. Ook in het nieuwe regionale beleidsplan Wmo vormt positieve gezondheid een belangrijke pijler. Met deze aanpak voorkomen we dat er een te groot beroep wordt gedaan op (dure) maatwerkvoorzieningen. Die worden ingezet daar waar het niet anders kan.

Leefbaarheid verbeteren met wijkgerichte aanpak

De gemeente investeert in de leefbaarheid van wijken. We doen dat samen met inwoners, vrijwilligers, verenigingen, woningcorporatie, welzijnsinstellingen en zorgaanbieders. Belangrijk is dat bewoners zelf verantwoordelijkheid gaan nemen voor hun omgeving. Dat stimuleren we zoveel mogelijk, omdat het verbinding tot stand brengt en zorgt voor onderling begrip. We dagen bewoners uit om kritisch te kijken naar hun wijk en om samen op zoek te gaan naar kansen en mogelijkheden. Samen met de woningcorporatie en andere partners helpen en ondersteunen we bewoners om die mogelijkheden te benutten. Een bewezen aanpak die zijn vruchten afwerpt en die we in 2023 graag verder willen uitbreiden.

Aanpak laaggeletterdheid verder uitbouwen

Eén op de vijf inwoners van Vaals heeft moeite met lezen, schrijven, rekenen en beschikt niet over (minimale) digitale vaardigheden. Het belemmert inwoners om mee te doen in de maatschappij en zelfredzaam te zijn. Met vaak armoede en eenzaamheid als gevolg. Het gaat daarbij niet alleen om mensen waarvoor Nederlands de tweede taal is. Want juist voor die groep ligt er een breed cursusaanbod. Het gaat nadrukkelijk ook om mensen met een Nederlandstalige achtergrond. Die groep bereiken we tot nu toe onvoldoende. In 2023 willen we daar verandering in brengen met WijVaals. Eerste prioriteit is het in beeld brengen van deze kwetsbare groep. Om vervolgens ondersteuning te bieden op het gebied van lezen, schrijven en rekenen. Zodat ook deze inwoners zoveel mogelijk mee kunnen doen.

Samenwerking essentieel in onderwijs en jeugdhulp

Onderwijsachterstanden hebben langdurige gevolgen voor de zelfredzaamheid en zelfstandigheid later in het leven. Gemeenten hebben de wettelijke taak om onderwijsachterstanden te verkleinen. Gemeente Vaals werkt op dit vlak intensief samen met scholen, peuterspeelzalen, etc. Samen zetten we in op het zo vroeg mogelijk signaleren van achterstanden, het volgen van de ontwikkeling van het kind en het gericht betrekken van ouders. Ook in de jeugdhulp is samenwerking essentieel. De vraag naar jeugdhulp neemt de laatste jaren gestaag toe. Gemeente Vaals stuurt op het ombuigen van die tendens. Door ook hier zoveel mogelijk in te zetten op preventie en op intensievere regie en samenwerking met scholen, huisartsen, jongerenwerk en buurtsportcoach.

Begroting 2023

Wonen & Verkeer

gemeente
vaals

Balans herstellen op de woningmarkt

Het aanbod op de lokale woningmarkt is beperkt in aantal en diversiteit. De verhouding tussen huur (55%) en koop (45%) is scheef en het midden- en hoger segment is ondervertegenwoordigd in het aanbod van koopwoningen. Om daar meer balans in te brengen, zet Gemeente Vaals de komende jaren in op een ingrijpende verandering van de woningmarkt. Op het behouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen bijvoorbeeld, het realiseren van levensloopbestendige woningen voor senioren en het bevorderen van de doorstroom. Speerpunt vormt het vergroten van het woningaanbod in het midden- en hoger segment, zodat Vaals als woonplaats aantrekkelijk blijft (of wordt) voor mensen die op zoek zijn naar een woning in deze categorie. Vaals heeft dringend behoefte aan meer sterke schouders, aan meer kapitaalcracht. Op de bouwlocaties die op dit moment in ontwikkeling zijn, is daarom een mix van woningen voorzien voor starters, senioren en gezinnen en voor mensen uit verschillende inkomenscategorieën.

Bouwlocaties in ontwikkeling

In 2023 gaat een aantal bouwprojecten van start. Verwachting is dat er vanaf het voorjaar, 18 levensloopbestendige koopwoningen voor senioren aan de Pastoerswei worden gebouwd. Voor het Von Clermontpark onderzoekt Laudy Vastgoed- ontwikkeling de haalbaarheid van het realiseren van 44 koop- en huur- appartementen, 8 stads-woningen en 12 patiowoningen voor het middensegment. Op het terrein van het voormalig Esso-tankstation realiseert Vanhier Wonen vanaf de tweede helft van 2023, 2 appartementenblokken in het sociale segment. En in Vijlen Zuid-Oost worden vanaf het voorjaar, 23 woningen gerealiseerd. Het gaat om starters- en middenklasse woningen, geschakelde 2-onder-1-kapwoningen, patiowoningen en vrije kavels. De planning van dit project loopt parallel met de ontwikkeling van 4 woningen naast het WoZoCo in Vijlen.

Goed onderhouden buitenruimte met veel groen

Een kwalitatief goed onderhouden buitenruimte, met veel groen in de wijken en het verbeteren van wegen. Dat is wat de gemeente voor ogen staat. Bewoners, gemeente en woningcorporatie zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van de woonomgeving en voor het beheer en het onderhoud ervan. Om hierover af te stemmen organiseren we regelmatig straathoekbijeenkomsten, samen met de woningcorporatie. Hier kunnen bewoners terecht met suggesties, vragen en opmerkingen over hun leefomgeving. De ideeën die dat oplevert, worden verwerkt in het Masterplan Openbare Ruimte 2023. Met dit Masterplan is het mogelijk om keuzes te maken voor het combineren van werkzaamheden op het gebied van groen, riool en wegen. Zo kan er met het beschikbare geld meer worden gedaan.

Regionale samenwerking duurzaamheid

De gemeenten in Zuid-Limburg, de Provincie, het waterschap en Enexis werken samen aan een duurzaam Zuid-Limburg, via de Regionale Energie Strategie. Dit gebeurt in drie deelregio's: Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland. Vaals hoort bij deze laatste regio. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties onderzoeken we hoe we meer energie kunnen besparen, waar we duurzame elektriciteit kunnen opwekken met zon en wind en hoe we stap voor stap van het aardgas kunnen. In 2023 richten we ons op het grootschalig opwekken van energie op daken in de bebouwde omgeving. Daarmee realiseren we snel opbrengst en tasten we het landschap zo min mogelijk aan. Op het gebied van voorlichting en praktische ondersteuning van inwoners werken we intensief samen in de regio. Dit om het beschikbare geld zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten.

Begroting 2023

Werk & Economie

gemeente
vaals

Actief bemiddelen naar werk

Iedereen moet zoveel mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. Maar het lukt niet iedereen om een passende baan te vinden en te houden. Gemeente Vaals kijkt vooral naar wat iemand nodig heeft om een passende baan te kunnen vinden. We investeren in persoonlijke begeleiding en matching, omdat dat leidt tot beter passend werk op de lange termijn. Omdat de arbeidsmarkt momenteel de nodige kansen biedt, gaan we in 2023 gericht aan de slag om mensen met een werkfitheid van 30-50% actief te bemiddelen naar werk. We werken daarbij nauw samen met 'Hallo Collega', een partner met ruime ervaring in het (succesvol) bemiddelen van mensen uit deze doelgroep.

Regionaal voedselsysteem

De gemeente Vaals zal aansluiten bij het "regionaal voedselsysteem Zuid-Limburg", waarbij de focus ligt op lokale productie en circulaire economie. Speerpunten zijn: toekomstperspectief landbouw, versterking toerisme, verkorten voedselketen en verbeteren leefstijl. Dit project sluit aan bij het Cittaslow-gedachtengoed van onze gemeente, waarbij het de wens is producent en consument zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen. De promotie van onze streekproducten wordt als concreet voorbeeld gezien waarvan de gemeente Vaals op sociaal, economisch én ecologisch vlak kan profiteren.

Armoede aanpakken en voorkomen

In Vaals leeft een op de zeven huishoudens onder de armoedegrens. Een groeiend aantal mensen dreigt in de financiële problemen te raken door de hoge prijzen van energie en levensmiddelen. De regelingen die er zijn om armoede te verlichten blijken niet bij iedereen bekend. Daarom richten we ons in 2023 op het bereiken van mensen die recht hebben op bepaalde tegemoetkomingen, maar daarvan geen gebruik maken. En op het vroegtijdig signaleren van financiële zorgen en problemen, het aanbieden van hulp bij betalingsachterstanden en het (zo nodig) inzetten van schuldhelpverlening. Want schulden leiden niet alleen tot ingrijpende persoonlijke problemen, ook tot hoge maatschappelijke kosten. Omdat schulden vaak samenhangen met andere problemen is een integrale aanpak voorwaarde voor succes. In Vaals is die integrale aanpak een wezenlijk onderdeel van WijVaals. Daarin zijn alle relevante vakgebieden vertegenwoordigd.

Begroting 2023

gemeente
vaals

Bestuur & Dienstverlening

Oog en oor voor wat inwoners bezighoudt

De gemeente beschikt over een steeds uitgebreider palet van communicatiemiddelen en -kanalen. Het is belangrijk om per situatie de juiste communicatiemix samen te stellen. 2023 zal in het teken staan van het actualiseren van onze communicatiestrategie. Daarvoor kijken en luisteren we vooral naar wat inwoners, ondernemers, verenigingen en andere betrokkenen bezighoudt. In 2023 gaan we het contact met inwoners verder intensiveren, onder andere door het regelmatig organiseren van bijeenkomsten en spreekuren. Richting recreanten en toeristen brengen we vooral de veelzijdigheid van Vaals voor het voetlicht. De ontwikkeling van onze digitale dienstverlening zetten we verder door. Insteek is dat inwoners en bezoekers steeds meer informatie online moeten kunnen vinden en steeds meer zaken online moeten kunnen afhandelen. De keuze voor de papieren weg blijft daarbij open.

Samenwerking actief oppakken

Vaals is gezien haar ligging en karakter niet onder te brengen in één samenwerkingsverband. Qua landschap en toerisme sluit Vaals aan bij de regio Maastricht-Heuvelland. Voor wat betreft de problematiek rondom de grensligging en de sociaal-economische situatie bij de regio Parkstad. En bij Aken en onze Belgische buurgemeenten als het gaat om grensoverschrijdende zaken. Doel voor 2023 is om samenwerkingskansen actief op te pakken en slagkracht te bundelen.

Overheidsinformatie toegankelijker maken

Het streven van de Rijksoverheid is om informatie van overheden toegankelijker te maken voor burgers. Om dat te realiseren is een aantal nieuwe wetten van kracht. Zo schrijft de Wet Elektronische Publicaties (WEP) voor dat officiële publicaties online (officielebekendmakingen.nl) bekend moeten worden gemaakt. De Wet Open Overheid (WOO) maakt duidelijk wanneer er sprake is van een passieve of actieve plicht om publicaties openbaar te maken. En de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) verplicht de gemeente om voor elke categorie van formele communicatie een elektronisch kanaal aan te wijzen. De invoering van deze wetten maakt aanpassing van systemen noodzakelijk. Het betekent ook dat we inwoners zonder digitale vaardigheden moeten gaan ondersteunen op dit vlak.

Deel 2

Beleidsbegroting

Programmabegroting 2023

We leven in onzekere tijden.

De Covid-19-crisis lijkt voor wat betreft de maatschappelijke gevolgen vooralsnog grotendeels voorbij; de economische en financiële gevolgen worden nu voelbaar. Het aantal faillissementen stijgt. Niemand kan voorspellen hoe deze gevolgen uitpakken voor de gemeentelijke verantwoordelijkheden in het sociaal domein. Niemand kan voorspellen hoe de oorlog in Oekraïne zich ontwikkelt en welke consequenties dat gaat hebben voor ons allen. De consequentie die in elk geval nu wel al duidelijk is, is de ontwikkeling van de energieprijzen. Ondanks maatregelen van de rijksoverheid op dit punt blijft er sprake van grote onzekerheid: gelden de maatregelen ook voor het bedrijfsleven? Voor maatschappelijke functies? Het hanteren van een prijsplafond werkt uitsluitend als het ook mogelijk is om de energieconsumptie te reguleren. Juist op dit punt wordt een nieuwe tweedeling zichtbaar: inwoners die wel geld hebben om te isoleren en aldus hun energierekening in toom kunnen houden en inwoners die daar geen geld voor hebben en dus te maken kunnen krijgen met een torenhoge energierekening. Een nieuwe armoedeval lijkt zich af te tekenen.

Ondanks een zekere mate van afkoeling van de huizenmarkt, blijft er sprake van een woningmarkt die zich kenmerkt door scheefgroei en tekorten. De humanitaire vluchtelingencrisis kent vele aspecten en raakvlakken met lokaal beleid, zeker ook voor wat betreft huisvesting.

De klimaatcrisis lijkt eerder en ingrijpender dan verwacht werkelijkheid te worden. Met alle gevolgen van dien voor de agrarische sector, biodiversiteit/natuur en het leefklimaat in de bebouwde omgeving. Ook hier lijkt de eerder geplande, gefaseerde aanpak onvoldoende te zijn en beraden overheden zich op ingrijpende maatregelen.

Ondanks dit onzekere en onrustige perspectief dienen wij een robuuste begroting voor te leggen; een begroting die zo veel mogelijk recht doet aan het coalitieakkoord, en die rekening houdt met de inbreng vanuit het compositieakkoord, maar tevens een begroting die recht doet aan een realistische kijk op onze financiële huishouding. Onze financiële positie is zorgelijk. Zeker afgezet tegen de verwachte negatieve bijstelling voor het gemeentefonds in 2026. We zullen alle zeilen moeten bijzetten!

Tegelijkertijd moeten we ook erkennen dat we dat moeten doen met een bemensing die onderbezet en voor een deel uitgeput is. De huidige personele bezetting is nu al te krap voor de bestaande opgaven en sommige wettelijke taken. Het ziekteverzuim is dit jaar met 8,5 % historisch hoog ondanks dat we het in regionaal perspectief nog aardig doen. Juist dit samenstel van overwegingen en factoren hebben het College ertoe gebracht om in de perspectiefnota duidelijk te kiezen voor een impuls in de ambtelijke organisatie en de financiële ruimte niet direct in te vullen met (nieuwe) ambities, maar een buffer te vormen om eventuele tegenvallers (bijvoorbeeld door het onzekere economische perspectief) op te kunnen vangen.

We constateren dat we met de huidige formatie niet meer in staat zijn om alle wettelijke taken, met name die van procedurele en bureaucratische aard, uit te voeren. Een uitbreiding van de formatie met 2,5 fte (de minimale variant) biedt tijdelijk soelaas. Voor een doorontwikkeling en verantwoorde uitvoering van de wettelijke taken op termijn, is een aanvullende en structurele uitbreiding van de formatie met 5,5 fte (de structurele variant) noodzakelijk.

Handhaving is een wettelijke taak. In deze taak ligt ook de kans om als gemeente van meerwaarde te zijn voor onze inwoners. Een voorwaarde is daarbij dan wel dat de handhaving snel en adequaat plaatsvindt. De uitbreiding van de capaciteit voor toezicht en handhaving met 0,5 fte (de minimale variant) is minimaal nodig om op een verantwoorde wijze te kunnen voldoen aan de wettelijke

verplichting. Naast deze minimale variant bevat de perspectiefnota ook nog een structurele variant, waarin sprake is van een uitbreiding van de formatie met 1,5 fte.

De uitgangspunten van openbaarheid en transparantie van overheidshandelen zijn onder meer verankerd in de Wet Elektronische Publicaties (WEP) en de Wet Open Overheid (WOO). Uit deze wetten volgen aanvullende verplichte taken die weggezet worden bij het team Communicatie, vandaar de noodzakelijke uitbreiding met 0,25 fte.

De juridisering van de samenleving en het overheidshandelen baart de rijksoverheid zorgen. Maar dat leidt vooralsnog niet tot minder juridische mogelijkheden voor burgers en bedrijven. Het rechtstatelijke principe van een laagdrempelige toegang tot rechtspraak blijft leidend. Daar waar sprake is van alternatieve mogelijkheden, zien we een tendens om ook die alternatieven zodanig in te richten dat er in principe sprake blijft van een juridische procedure. Deze in wet- en regelgeving vastgelegde verschuiving van procedures en verruiming van mogelijkheden leidt tot een verhoging van de druk op het team Juridische Zaken. De minimaal noodzakelijke uitbreiding met 0,25 fte vloeit voort uit deze ontwikkelingen.

Zoals gesteld lijkt er sprake te zijn van een zekere mate van afkoeling van de woningmarkt. Er blijft niettemin sprake van een markt die wordt gekenmerkt door scheefgroei en tekorten. Momenteel werkt de rijksoverheid aan een uitgebreid maatregelenpakket waarmee de sturing weer (meer) bij de overheid komt te liggen. Daarbij sluit het rijk aan op wettelijke mogelijkheden zoals bijvoorbeeld opkoopbescherming en een integraal instrumentarium op het gebied van wonen, veiligheid en leefbaarheid. De ontwikkelingen gaan zodanig snel en hebben een dermate grote impact op de huidige takenpakketten dat een uitbreiding van de formatie met 1 fte noodzakelijk is.

Meer nog dan in een adequate uitvoering van de wettelijke taken schuilt de legitimatie van een autonome gemeente Vaals in de meerwaarde die we als gemeente leveren voor onze inwoners met betrekking tot de autonome ambities en beleid, waardoor onze inwoners merken dat hun belangen door de gemeente goed worden geborgd. Ook met betrekking tot deze taken en ambities is sprake van onderbezetting en uitputting. Reden voor het College om een uitbreiding van de strategische beleidskracht met 1,5/2 fte voor te stellen.

De herijking van het Meerjarig onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen toont aan dat het onderhoudsniveau nu en in de naaste toekomst een forse impuls nodig heeft. De financiële vertaling van het noodzakelijke en duurzame onderhoud heeft twee directe financiële effecten: de jaarlijkse bijdrage in de voorziening moet omhoog evenals het jaarlijks regulier onderhoudsbudget. De opgenomen bedragen zijn gebaseerd op de huidige gemeentelijke vastgoedportefeuille. Tegelijkertijd stelt het coalitieprogramma een heroriëntatie op het accommodatiebeleid voor. Of en welke financiële consequenties deze heroriëntatie heeft, kan nu nog niet worden vastgesteld.

Naast deze, in de ogen van het College essentiële bestedingen, moet daar waar mogelijk in 2023 ruimte gezocht worden voor een beperkt aantal beleidsmatige ambities: een heroverweging van het subsidiebeleid, een heroriëntatie op de maatschappelijke accommodaties, een integrale visie op wonen, werken aan kwaliteitstoerisme en het verhogen van de bijstandsnorm naar 110%.

Programma Mens & Voorzieningen

Als gemeente willen we meerwaarde bieden voor onze inwoners in de zin van kwaliteit van leven. In de huidige tijd en in deze complexe samenleving is de behoefte aan sociale binding groot. De transitievisie Vaals verbind(t) geeft een aantal uitgangspunten en ontwikkelpaden die de gewenste ontwikkelingen in het sociaal domein ondersteunen. Eén van de belangrijke uitgangspunten hierbij is dat de gemeente niet voor de inwoners bedenkt wat zij nodig hebben, maar dat in samenspraak met haar inwoners onderzoekt. Als gemeente zoeken we deze verbinding met de leefwereld van onze inwoners om van daaruit passende interventies te plegen.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2022 – 2026 en kent de volgende ambities:

- Stimuleren van zelfstandigheid en participatie door in verbinding te zijn met onze inwoners en partners.
- Nadrukkelijk inzetten op preventie. Investeren aan de voorkant, aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners om het verschil te kunnen maken.
- Inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen.
- Kansrijke start; wegnemen van gezondheids- en onderwijsachterstanden.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Inwoners van Vaals zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven.
- Wanneer dit (even) niet gaat, biedt de gemeente een vangnet.
- Het vangnet bestaat zoveel mogelijk uit preventieve, voorliggende voorzieningen die passen bij de leefwereld van de inwoner.
- Wanneer het niet anders kan, wordt een individuele maatwerkvoorziening geïndiceerd.

Speerpunten jaarplan 2023

De ambities krijgen in 2023 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

WijVaals

De basis voor de doorontwikkeling in het sociaal domein vindt zijn oorsprong in Vaals al in 2012 met de start van de Beweegmakelaar, als een manier om mensen met overgewicht weer aan het bewegen te krijgen. Het initiatief groeide uit tot een nieuwe, preventieve aanpak in het sociaal domein. Een aanpak die werkt, het kijken met een brede blik werpt zijn vruchten af. Mensen krijgen hun eigenwaarde weer terug, komen van de bank af en vinden vrijwilligerswerk of een baan. Deze kanteling in het sociaal domein sluit aan op de decentralisatie van de zorg in 2015 met de gewenste transformatie van systeemwereld naar leefwereld. Een verandering in denken, handelen en organiseren. In Vaals uitgerold middels de aanpak WijVaals. Deze aanpak wordt door de medewerkers van het sociaal domein met een diversiteit aan competenties samen in de praktijk gebracht. WijVaals staat dus zowel voor de werkwijze als voor het team van medewerkers. Centrale doelstelling hierbij is het vergroten dan wel behouden van **zelfstandigheid en participatie** van onze inwoners. Hiervoor zetten we in op het normaliseren van de hulpvraag en het ontwikkelen en stimuleren van een sterke samenleving.

Onze aanpak is de laatste jaren verder geprofessionaliseerd met de implementatie van de **werkwijze 'De nieuwe route' (Anke Siegers)**. Deze werkwijze is gericht op het samen sturen met alle betrokkenen en het eigenaarschap blijft bij de inwoner en zijn netwerk. Kort gezegd een aanpak waarbij we inzetten op kring vergroten en regie versterken.

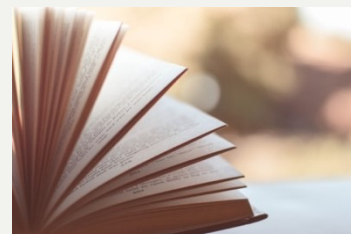
In 2022 hebben we het gedachtengoed van **Positieve gezondheid** toegevoegd aan onze werkwijze en is het uitvoeringsteam hierin opgeleid. In 2023 zal dit verder geïmplementeerd worden. Bij Positieve Gezondheid ligt het accent niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Met die bredere benadering dragen we bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in hun leven om te gaan. Ook in het nieuwe regionale beleidsplan Wmo vormt Positieve gezondheid een belangrijker pijler.

Het thema **financiën** en laaggeletterdheid wordt de komende jaren in onze aanpak geprioriteerd. Hiervoor gaan we het team bekwamen in stress sensitief werken. **Stress-sensitief werken** is het antwoord op enerzijds de opdracht vanuit de decentralisatie om inwoners zoveel mogelijk zelf keuzes te laten maken en een beroep

te doen op hun zelfredzaamheid. En anderzijds op de inzichten uit de wetenschap (en de ervaring in de praktijk) dat dit voor een deel van de mensen niet lukt'. De ervaring leert dat het 'doenvermogen' van mensen om allerlei redenen beperkt kan zijn en dat (chronische) stress daar een belangrijke rol in heeft. We constateren dat financiële problemen hier vaak de oorzaak van zijn. Mensen met geldzorgen ervaren stress, schaamte, eenzaamheid, negatieve emoties en kunnen positieve intenties moeilijk omzetten naar actie. Dit zorgt tevens voor een blokkade voor oplossingen bij mogelijk andere problemen.

Laaggeletterdheid

Nederland kent maar liefst 2,5 miljoen laaggeletterden van boven de 16 jaar: mensen met zwakke basisvaardigheden, die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Zij kunnen vaak onvoldoende meekomen en hebben problemen op allerlei levensgebieden. Behalve armoede kunnen ook eenzaamheid en een slechte gezondheid een gevolg zijn van laaggeletterdheid. Uit het plan van aanpak Basisvaardigheden Zuid Limburg blijkt dat 21% van de inwoners van Vaals beschikken over lage basisvaardigheden. Basisvaardigheden zijn de vaardigheden die volwassenen nodig hebben om zelfstandig te functioneren en zelfredzaam te zijn in de maatschappij. Bij basisvaardigheden gaat het om lezen, schrijven en rekenen (geletterdheid), digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden, financiële vaardigheden en sociaal juridische vaardigheden. Een taalachterstand ontstaat al op zeer jonge leeftijd en werkt een leven lang door. Vaak van generatie op generatie.

Het formele en niet-formele cursusaanbod voor laaggeletterden in Vaals is breed en divers. We bereiken hiermee echter vooral mensen voor wie Nederlands de tweede taal is.

Probleem is dat de grootste groep laaggeletterden, mensen met een Nederlandstalige achtergrond, onvoldoende wordt bereikt. Veel mensen schamen zich voor hun taalachterstand en kunnen deze lang voor hun omgeving verbergen. Die schaamte kan een drempel zijn om beter te leren lezen en schrijven als ze dat zouden willen. In 2022 hebben we middels training ingezet op het herkennen van laaggeletterdheid. Dit gaan we verder uitbouwen met ketenpartners en tevens willen we vanuit onze WijVaals aanpak aan de slag met het vinden van deze doelgroep.

De WijVaals aanpak is niet alleen gericht op werkwijzen en gesprekstechnieken maar ook op de ontwikkeling van voorzieningen, en lokale regelgeving die aansluiten op deze werkwijze.

De belangrijkste voorbeelden daarvan zijn:

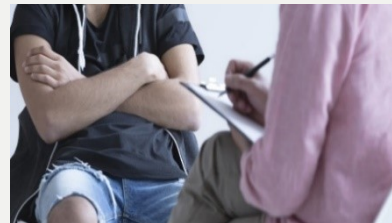
- De nieuwe **verordening Jeugd en Wmo** die in 2023 geïmplementeerd wordt. Deze verordening gaat meer uit van de bedoeling van de wetten, vertaald in kernwaarden in plaats van in juridische taal geformuleerde toetsbare normen. De zogenaamde **omgekeerde toets**.
- Verdere inbedding van de keten aan voorzieningen die rond financiële problematiek gebouwd is. Oplopend in zwaarte kennen we de Werkplaats Financiën, de klapperaars van Vaals Helpt en de Thuisadministratie van Humanitas (veelal vrijwilligers en deze voorzieningen voorkomen een duurder beroep op Wmo- of Jeugd-Begeleiding), voorliggend aan de diensten van de Kredietbank Limburg.

Wijkgerichte aanpak

We werken samen met inwoners, vrijwilligers, verenigingen, professionele welzijnsinstellingen en zorgaanbieders om de samenleving te versterken. Wijkgericht zijn we samen met de woningcorporatie gestart met een zogenaamd participatief-actieonderzoek in Aan de Noot. Dit is een **community-up methodiek**, een werkwijze waarbij alle betrokkenen en vooral bewoners uitgedaagd worden om naar hun wijk te kijken en op zoek te gaan naar kansen. Om deze kansen en mogelijkheden vervolgens zelf in praktijk te brengen, daarbij gefaciliteerd door de gemeente en de woningcorporatie. Het gaat hier om eigenaarschap voelen en houden en daardoor verantwoordelijkheid nemen voor de eigen omgeving. In 2023 zullen we deze aanpak evalueren en mogelijk uitbreiden.

Jeugd

Vanaf 2022 zijn extra rijksmiddelen beschikbaar voor jeugdhulp. Deze worden deels ingezet voor de dekking van de oplopende kosten en deels voor de uitvoering van een plan dat stevig inzet op deze transformatie van de jeugdhulp, met de bedoeling om de stijgende trend om te buigen. Het fundament onder deze transformatie wordt gevormd door de basistaken toegang jeugdhulp, die we een kwalitatieve en kwantitatieve impuls geven. Dit plan, 'Lokale toegang aan zet', kent een looptijd van 2022 tot en met 2024.

Daarnaast zal eind 2022 de landelijke hervormingsagenda jeugd worden vastgesteld. In de kamerbrief van 13 mei 2022 heeft de staatssecretaris op een aantal onderdelen ingrepen in het stelsel aangekondigd, die dit najaar verder uitgewerkt zullen worden en mogelijk financiële en inhoudelijke consequenties hebben. Denk hierbij aan het voornemen om het landelijk transitie-arrangement uit te breiden. Dit arrangement heeft betrekking op landelijk ingekochte en georganiseerde, zeer schaarse jeugdhulp. Daarnaast wil de rijksoverheid de jeugdhulpplicht verder afbakenen.

Tevens is op dit moment een nieuw beleidskader jeugd in ontwikkeling op de schaal van de jeugdhulpregio Zuid-Limburg. Op het onderdeel jeugd zal 2023 daarom in onze gemeente in het teken staan van:

- Transformatie-opgave jeugdhulp vanuit de regionale plannen
- De doorontwikkeling van onze werkwijze na vaststelling van de verordening wmo en jeugdhulp 2023 volgens de principes van de omgekeerde toets
- Verdere doorontwikkeling van de integrale samenwerking en doorgaande lijn binnen het jeugddomein. Dit betreft lijnen tussen:
 - Hulp in eigen kring - voorliggend veld – toegang – aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering
 - doorgaande leeftijdslijnen van -9 maanden tot 18+, wat om samenwerking vraagt met de jeugdgezondheidszorg, huisarts, onderwijs en domeinen wmo-wlz-zorgverzekeringswet-participatiewet
 - de knooppunten kansrijke start, voorschools knooppunt 0-4, knooppunten primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

Daarnaast vraagt de implementatie van het lokale plan jeugd nog inzet op:

- Triage; door een gerichte aanpak in de toegang gaan we meer sturen op: waar is nu echt jeugdhulp voor nodig en welke vragen kunnen (deels of volledig) op een andere, lichtere manier even goed worden opgelost.
- Voorliggende voorzieningen; voorliggende voorzieningen kunnen ingezet worden ter voorkoming van een zwaardere hulpvraag en als vervanging voor een maatwerkvoorziening. Welke voorzieningen ontwikkeld worden, wordt ingegeven door een data-analyse waaruit een behoefte voortkomt.
- Ketensamenwerking en regievoering (casus, aanbieder, alternatieve route). Ervaringen in den lande leren dat het hier capaciteit voor vrijspelen zichzelf terugbetaalt in de zin van meer passende inzet van hulp en lagere kosten. Ook op deze punten kunnen we meer sturen op de zo gewenste transformatie.

Onderwijs

Onderwijsachterstanden hebben langdurige gevolgen voor de zelfredzaamheid en zelfstandigheid later in het leven. Onderzoek laat zien dat extra ondersteuning nodig is voor leerlingen met een onderwijsachterstand, zowel op school als in de thuisomgeving om hun talenten en kansen te benutten.

Gemeenten hebben een wettelijke taak op het gebied van het verkleinen van onderwijsachterstanden (onderwijsachterstandenbeleid, GOAB). De huidige GOAB-periode loopt van 2019 tot en met 2022. Begin 2023 wordt de lokale educatieve agenda voor de nieuwe beleidsperiode aan de raad voorgelegd. Daaraan voorafgaand gaan we de planperiode 2019-2022 evalueren. De nieuwe agende voor de komende beleidsperiode komt tot stand met co-creatie met de betrokken partners in onze gemeente.

De gemeente Vaals ziet het onderwijs als vierde pijler in het sociaal domein. In de uitvoering werken we hiervoor langs 6 actielijnen samen met kindpartners om ambities op het gebied van het verminderen van onderwijsachterstanden en het vergroten van gelijke kansen te realiseren:

- investeren in het jonge kind
- met korte samenwerkingslijnen het kind snel in beeld brengen
- een doorgaande lijn van voorschool naar vroegschool, van primair naar voortgezet onderwijs
- ouderbetrokkenheid
- naschoolse voorzieningen
- taalachterstanden verminderen

Gemeenten ontvangen een budget (voor Vaals € 66.000) voor hun rol in de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs. De bestedingsperiode is verlengd tot en met 1-7-2025. De middelen worden ingezet ter ondersteuning van kwetsbare leerlingen vanaf de voorscholen tot aan het beroepsonderwijs.

Inburgering

Regionaal loopt de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 via SZMH. De ontwikkelingen in de uitvoering worden één keer per maand besproken met de regiogemeenten. Zo blijven we in gesprek over de aansluiting op de leefwereld van onze nieuwe inwoners.

Taakstelling

De taakstelling voor 2023 is naar verwachting hoger dan afgelopen jaren door de hogere toestroom van vluchtelingen (2022: 14). Een hogere taakstelling betekent voor de gemeente meer huisvesting, meer aanvragen levensonderhoud, maar ook meer inburgeringsplichtigen die vallen onder de Wi 2021. Het is echter moeilijk in te schatten hoeveel extra werk en kosten deze verhoging van de taakstelling teweeg zal brengen in relatie tot de Wi21, aangezien er veel (grote) gezinnen gehuisvest moeten worden waarvan niet alle gezinsleden inburgeringsplichtig zijn. Met de regio en lokaal wordt hierop geanticipeerd.

Programma Wonen & Verkeer

Het doel van het beleidsprogramma Wonen & Verkeer is het zodanig inrichten, reguleren en stimuleren van de leef- en woonomgeving dat mensen zich er prettig en thuis in voelen. Daarbij proberen we het individuele belang, het groepsbelang én het algemeen belang zo optimaal mogelijk met elkaar in evenwicht te brengen. Die afweging kun je als gemeente niet alleen maken, maar moet je samen met belanghebbenden maken. In veel gevallen is sprake van gedeeld eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid. Daarbij sluiten we nauw aan bij het participatiefundament dat onder de Transitievisie Vaals Verbind(t) ligt. Een ander leidend uitgangspunt van de transitievisie is het actief zoeken naar verbindingen en raakvlakken tussen ontwikkelingen in het sociaal domein en het ruimtelijk domein.

Meerjarige ambitie

Voor de komende raadsperiode staan de volgende ambities centraal:

- Komen tot een nieuwe visie op wonen in onze gemeente. Het huidige woningaanbod kent een forse scheefgroei door een onevenredig hoog percentage (ruim 48%) woningen in het sociale huursegment. De ontbrekende balans hierin moeten we gaan herstellen.
- Onderzoeken of het gebied Selzerbeek de komende jaren een transformatie kan ondergaan, waarbij een mix van 'werk en wonen' tot stand komt.
- Samen met Aken participeren in een mogelijke opwaardering en herinrichting van het gebied bij de grensovergang.
- Zorgen voor een juiste balans in ons buitengebied voor wonen, ondernemen en recreëren.
- Stimuleren van natuur-inclusieve, kleinschalige, lokale en duurzame landbouw. Tevens meer ruimte bieden bij de invulling van vrijkomende agrarische bebouwing.
- De energietransitie wordt vormgegeven in verbinding met inwoners, ondernemers en betrokken partners.
- Klimaatadaptatie als leidend principe in nieuw- en verbouw.
- Vanuit een integraal masterplan komen tot een kwalitatief goed onderhouden buitenruimte, met veel groen in de wijken. Met ook aandacht voor thema's als bereikbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid.
- Het inzetten van zoveel mogelijk duurzame oplossingen voor verkeer en vervoer, ook in voorwaardenscheppende zin.
- De toekomst van het parkeerregime onderzoeken via een business-case waarin diverse mogelijke scenario's in beeld worden gebracht.

Speerpunten jaarplan 2023

De ambities krijgen in 2023 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

Beheer openbare ruimte

Ook in 2023 werken we in de openbare ruimte verder aan de kwalitatieve upgrade zoals door de gemeenteraad vastgesteld in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR), zeker voor wat betreft de gestructureerde aanpak. Daarnaast halen we heel veel input op via de straathoekbijeenkomsten, waar inwoners met suggesties, vragen en opmerkingen over de eigen leefomgeving terecht kunnen, en via klachten en meldingen. De gemeenteraad informeren we via factsheets.

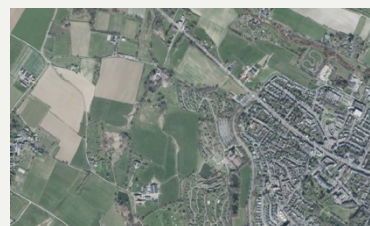
Wellicht de belangrijkste structuurverandering in 2023 betreft het Masterplan Openbare Ruimte. Het Masterplan Openbare Ruimte borduurt voort op de huidige realiteit, maar levert wel een nadere verfijning van de systematiek en legt die systematiek transparant vast. Belangrijkste opgave van het Masterplan is om te komen tot een realistische planning van efficiënte ingrepen die het grootste effect sorteren in de openbare ruimte. Realistisch omdat geplande investeringen daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden; efficiënt omdat ingrepen die (technisch) in elkaars verlengde liggen in samenhang uitgevoerd worden; effectief omdat door een samenhangende en integrale aanpak meerdere doelen tegelijk bereikt worden. In het Masterplan komen dan ook vanuit alle disciplines van openbare ruimte de (technische en beleidsmatige) criteria, de investeringsbudgetten en de huidige planningen samen, waarbij tevens een koppeling gelegd wordt met de beschikbare ambtelijke capaciteit. Juist die koppeling moet ertoe leiden dat de uiteindelijke uitvoering in de pas loopt met de draagkracht van de ambtelijke organisatie.

Wonen

Samen met partners een passend en kwalitatief woningaanbod realiseren, met zowel fysiek als sociaal-maatschappelijk goede buurten, waardoor de leefbaarheid voor alle inwoners op een hoger niveau komt. In de **lokale Woonvisie** uit 2017 en ook het lokale Woonbehoefte-onderzoek uit 2019 wordt geduid op de behoefte aan en het streven naar een passend woningaanbod voor de doelgroepen starters, jonge gezinnen en senioren.

De huidige (lokale) woningmarkt kent diverse knelpunten:

- het lokaal aanbod is te beperkt, zowel kwantitatief als kwalitatief
- er is sprake van een grote (opwaartse) druk, vooral bij koopwoningen
- bij het aanbod koop is het middensegment met 12% en het hogere segment met 7% ondervertegenwoordigd
- er is in verhouding te weinig doorstroom op de lokale woningmarkt
- de verhouding tussen huur (55%) en koop (45%) in het aanbod is scheef, normaliter is die verhouding juist omgekeerd
- er is relatief veel huur in particulier bezit (26% t.o.v. het landelijke gemiddelde van 12%)
- er zijn diverse plekken in de kern Vaals welke vanuit zowel fysiek als ook sociaal-maatschappelijk oogpunt verbetering behoeven.

In de Perspectiefnota 2022 en de daarop gebaseerde gemeentelijke begroting is aangegeven dat Vaals op het gebied van Wonen de komende jaren een transitie moet ondergaan. Een transitie die tegemoet moet komen aan de benoemde knelpunten. Waaronder het gebrek aan evenwicht op de lokale woningmarkt tussen de segmenten goedkoop, midden en duur. Enerzijds betekent dit het bieden van meer aanbod en kansen voor een zogenaamde 'lokale wooncarrière' voor onze inwoners. Anderzijds betekent dit ook het stimuleren van een andersoortige instroom. De leefbaarheid van onze gemeenschap vraagt om meer sterke schouders nodig, en om meer kapitaalcracht om daarmee de sociaal-economische situatie in onze buurten en wijken te verbeteren. Aan deze ambitie kunnen een aantal gevolgtrekkingen worden gekoppeld:

- Het onevenredig grote aandeel woningen in het goedkope segment, vaak ook van mindere kwaliteit, heeft een aantrekkingskracht op mensen die minder draagkrachtig zijn (vaak ook op inwoners van andere gemeenten) en houdt daarmee de sociaal-maatschappelijke achterstand in onze gemeente in stand.
- Om te zorgen voor een betere doorstroming op de woningmarkt moet het aantal woningen in het midden en hogere segment worden uitgebreid.
- Het kwaliteitsarme aanbod in de particuliere sector (huisjesmelkers) drukt een stevige stempel op de kwaliteit van het woningaanbod in Vaals. De aanpak van deze problematiek vraagt om samenwerking van de gemeente met partners, waaronder Krijtland Wonen.

In het Coalitieprogramma is een **nieuwe visie op wonen** als speerpunt opgenomen. College en raad gaan hier de komende tijd aan werken. De huidige strategie met betrekking tot de ontwikkellocaties is gericht op het realiseren van een evenwichtige mix van aanbod voor diverse doelgroepen.

Locatie	Starters	Gezinnen	Senioren	Laag/Mid.	Midden	Mid./Hoog
Von Clermontpark		v	v		v	
Vijlen Zuid-Oost	v	v	v		v	v
Pastoerswei			v		v	
Esso-locatie	v		v	v		
Grenslandhal	v			v		
Hekkert-terrein		v				v
Selzerbeekgebied		v				v
Studentenhuisvesting	v			v		

Duurzaamheid

Het was de bedoeling dat de gemeenteraad de Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 eind 2023 vast zou stellen. Het Rijk heeft onlangs bepaald dat geen vast ritme voor de herijking nodig is. Wel is er de plicht dat er elke twee jaar een RES voortgangsdokument moet worden opgesteld. Dit document geeft de raad inzicht in de mate van realisatie van RES 1.0, welke kan resulteren in aanpassing/versterking van ambities. In de RES 1.0 heeft de gemeenteraad besloten om de ambitie te leggen bij het gebruik van zon op daken in de bebouwde omgeving. Zonneweides in het landschap en windenergie zijn weliswaar (technisch) onderzocht in het kader van de RES 1.0, maar niet in de ambities opgenomen.

Op 26 april 2022 heeft het College de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de wijze waarop de ambitie 1.0 in Vaals vorm krijgt. Een combinatie van pilots (o.a. in Harles en Oud-Lemiers), een verdere verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen (mede op basis van de ervaringen met de pilots bij het sportcomplex Lemiers en Fraiche) en regionale samenwerking op het gebied van burger/overheidsparticipatie (waar mogelijk ondersteund door externe (rijks)subsidies). Voor de jaren 2024 tot en met 2026 is daarvoor een jaarlijks bedrag van € 30.000 in de begroting opgenomen. Het Ministerie van BZK heeft op 14 september jl. een brief gestuurd met daarin de aankondiging dat extra middelen beschikbaar komen om de energietransitie (nog meer) te versnellen, mede met het oog op de energiemarkt en geopolitieke spanningen.

In de aanloop naar het voortgangsdokument verschijnt een landschapsstudie op Zuid-Limburgse schaal, waarin het spanningsveld tussen de diverse belangen, zoals nationaal landschap, grootschalige zonneweides, toeristisch profiel en windturbines beschreven en geprioriteerd zal worden. In het najaar 2022 neemt de gemeenteraad besluiten over het waterprogramma Maastricht-Mergelland en het daaraan gekoppelde actieplan klimaatadaptatie. De financiële consequenties van deze besluiten zijn dus nog niet in de voorliggende begroting verwerkt en zullen volgen via een aparte begrotingswijziging.

Von Clermontpark/Beemderlaan

Het gaat bij deze ontwikkeling om een tweetal locaties, enerzijds de lange strook grond in het Von Clermontpark, achter de vijver Obelisk, bedoeld voor woningbouw, en anderzijds de plek van het voormalige Van Houten gebouw aan de Beemderlaan, bedoeld voor een mogelijke ontwikkeling van maatschappelijke accommodatie, al dan niet in combinatie met woningbouw. Op basis van een voorselectie van diverse plannen van ontwikkelaars heeft het college Laudy Vastgoedontwikkeling opdracht gegeven om een

haalbaarheidsonderzoek uit te voeren. Met betrekking tot het Von Clermontpark betreft dat een mix aan woningen voor diverse doelgroepen. Wat betreft het stuk grond aan de Beemderlaan betreft dat een maatschappelijke accommodatie (met eventueel ruimte voor o.a. huisartsen, apotheek en kantoren) en bovengelegen zorgwoningen. De mix in het Von Clermontpark zou moeten bestaan uit een 44-tal appartementen voor het middensegment (koop deels huur), een 8-tal stadswoningen en een 12-tal patiowoningen (ook alle in het middensegment). Laudy heeft de ruimte gekregen om een haalbaarheidsstudie voor dit plan te verrichten. Deze studie zal naar verwachting in 2022 zijn afgerond. Financieel uitgangspunt is in ieder geval dat de huidige boekwaarden zoveel als mogelijk gerealiseerd moeten worden.

Vijlen Zuid-Oost fase 3

Om tegemoet te komen aan de sterke behoefte aan nieuwbouwwoningen in Vijlen, is de gemeente een samenwerking aangegaan met het Vastgoed Ontwikkelingscentrum (VOC). In het plan Vijlen Zuid-Oost heeft de gemeente zelf namelijk nog grond in eigendom, welke ontwikkeld kan worden voor woningbouw. Hetzelfde geldt voor VOC. Op grond van informatiebijeenkomsten en behoeftepeilingen met en bij inwoners is een programma ontwikkeld, waarbij een 23-tal woningen/kavels worden gerealiseerd. Het actuele plan omvat een 3-tal vrijstaande middenklasse-woningen, 8 geschakelde (2 onder 1 kap) woningen, 6 starterswoningen, een 4-tal patio-woningen en 2 vrije kavels. De ruimtelijke procedures zijn in 2022 doorlopen en dit najaar wordt gestart met de infrastructurele werkzaamheden. Eind 2022 zal ook de verkoop worden gestart, waarna in het voorjaar van 2023 met de bouw kan worden gestart. We verwachten een doorlooptijd van ruim 1 jaar, zodat in het najaar van 2024 deze laatste fase van het uitbreidingsplan Vijlen Zuid-Oost kan worden afgerond. Overigens loopt de planning (ook qua infrastructuur) zoveel mogelijk parallel met de ontwikkeling van de 4 woningen naast het WoZoCo (het project Zuthof). Dit mede om de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Er wordt een tijdelijke bouwweg aangelegd, zodat het bouwverkeer via de Vaals-Vijlenweg het gebied in en uit kan en de kern Vijlen zowel als het huidige woongebied in het plan zoveel mogelijk gemeden kunnen worden.

Pastoerswei

De procedure bestemmingsplan is dit jaar, na een uitgebreid proces van omgevingsdialoog met omwonenden, met goed gevolg afgerond. Daardoor is veel draagvlak ontstaan voor het, als gevolg daarvan, deels gewijzigde plan. De verwachting is dat dit najaar ook de omgevingsvergunning onherroepelijk zal worden. Alsdan wordt gestart met de verkoop van de 18 levensloopbestendige woningen. Volgens informatie van de ontwikkelaar is de belangstelling voor deze woningen, met name vanuit Vaals, heel groot. De beoogde doelgroep betreft 55+ers. Conform raadsbeleid zal de ontwikkelaar een zelfbewoningsplicht opnemen in de verkoopcontracten. De 2^e helft van 2022 zal vooral gewerkt worden aan de infrastructuur. Verwachting is dat vanaf het voorjaar 2023 gestart wordt met bouwen en eind 2023/begin 2024 opgeleverd kan worden. Conform afspraak legt de ontwikkelaar de openbare ruimte aan op grond van de vereisten van de gemeente en neemt de gemeente daarna het beheer over.

Voormalige Esso-tankstation

De strategische aankoop van het terrein met o.a. het voormalige Esso-tankstation is gedaan om enerzijds een direct veiligheidsrisico uit een woonomgeving weg te halen en anderzijds een kwaliteitsslag te kunnen maken op deze kwetsbare plek in de openbare ruimte. Bij de aankoop realiseerden gemeenten en Provincie zich dat er een forse opgave rust op sloop en vooral ook sanering van dit terrein. De Provincie is partner in deze opgave en heeft in een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente een bijdrage toegezegd in 50% van het niet afgedekte 'gat' voor wat betreft sloop en saneringskosten van het voormalige Esso-tankstation, met een maximum van € 267.500. Die opgave is, weliswaar met forse meerkosten (vanwege prijsontwikkelingen in de bouwsector) inmiddels nagenoeg afgerond. In 2021 is reeds een koopovereenkomst gesloten met Vanhier Wonen uit Voerendaal. Deze corporatie wilde aanvankelijk een plan te realiseren waarin ca. 35 sociale huurwoningen worden gerealiseerd. Echter, de voorbereidingen van de sloop kenden een onverwachte tegenvaller: er was een extra ecologisch onderzoek nodig, met een doorlooptijd van 1 jaar, omdat er een risico op aanwezigheid van vleermuizen en andere inheemse diersoorten bestond in de leegstaande gebouwen. Door dit extra onderzoek kon pas later worden gestart, hetgeen ook voor de ontwikkelende partij tot forse kostenstijgingen leidde. Op grond daarvan heeft Vanhier Wonen het afgelopen jaar de planvorming aangepast. De beoogde woningen worden niet in de oorspronkelijke 3 blokken, maar in 2

appartementenblokken gerealiseerd (1 aan de voorzijde Maastrichterlaan, 1 aan de achterzijde Clarissenstraat). De woningen worden gerealiseerd in het sociale segment. Momenteel wordt hard gewerkt aan de planuitwerking en wordt dit najaar de bestemmingsplanprocedure vervolgd. In de eerste helft 2023 zou dan de procedure omgevingsvergunning moeten worden afgerond, zodanig dat in de 2^e helft van 2023 gestart kan worden met bouwen. Oplevering is voorzien medio 2024. Bij de uitwerking van de planvorming wordt een doorsteek gerealiseerd vanaf de Maastrichterlaan alsmede vanaf de Jos Francotteweg richting het achtergelegen Von Clermontpark. Ook het verkeer dat vanaf het ingesloten parkeerterrein vertrekt gaat richting Von Clermontpark. Om die reden heeft er in 2022 een grondruil plaatsgevonden met Krijtland Wonen. Het naastgelegen voormalig klooster op het adres Maastrichterlaan 83 is bewaard gebleven en wordt separaat aan een particuliere koper verkocht. Bedoeling is dit gebouw intact te laten en de voorgevel zoveel mogelijk weer terug te brengen naar de oorspronkelijke vormgeving.

Grenslanthal

Toen enige jaren geleden bleek dat het economisch en technisch niet meer opportuun was om de Grenslanthal een flinke renovatie te geven en te laten voldoen aan de geldende normen voor sportbeoefening, werd een nieuwe hal in de vorm van CittaFit gebouwd. Daarmee kwam de Grenslanthal leeg te liggen. Vanaf dat moment is ingezet op verkoop/transformatie. In 2021 is de interesse in overname/koop serieus geworden vanuit ontwikkelingsmaatschappij Holland Steen BV. Deze partij heeft het plan om in de huidige Grenslanthal een 24-tal appartementen te realiseren, met name voor jongeren/starters. Tot een definitieve verkoop is het echter nog niet gekomen, omdat de koper aan een aantal voorwaarden zal moeten voldoen, zoals o.a. het oplossen van de parkeerbehoefte die samenhangt met de toevoeging van woningen als ook de afstemming van het plan met een ontwikkeling van het naastgelegen fabrieksgebouw. Die afstemming vlot nog niet. In principe zou inmiddels een voorwaardelijke verkoop kunnen plaatsvinden, hoewel het college het liefst insteekt op een integrale ontwikkeling van het gebied. Dat is nog steeds onderwerp van gesprek.

Hekkert-terrein/Selzerbeekgebied

Het braakliggende voormalige terrein van autogarage Hekkert is de afgelopen jaren volledig gesaneerd en beschikbaar voor bebouwing. De huidige lijn is vooral gericht op grondgebonden koopwoningen in het middensegment. Aangezien de boekwaarde van dit terrein relatief hoog is voor laagbouw, loopt het nog niet over van concrete interesse. Wellicht moet de uiteindelijke ontwikkelingsrichting van deze omgeving vanuit integraliteit worden bepaald, in samenhang met een gebiedsvisie op het totale Selzerbeekgebied. De wens voor dat laatste is met name opgekomen naar aanleiding van gesprekken met omwonenden van de eerder beoogde ontwikkeling studentenhuysvesting in het Selzerbeekgebied. Een deel van het gebied, de noordkant, is nu vooral industrie/dienstverlening. De Sneeuwberg daarachter geeft een prachtig groen decor. De zuidkant kenmerkt zich vooral door dichte bebouwing (o.a. omgeving Grenslanthal, voormalig Jardon-gebouw) en braakliggend terrein (o.a. Hekkert-terrein). Het ligt voor de hand om een gebiedsstudie te verrichten en te bezien in welke mate en vorm een mix van de functies werken, recreëren (denk o.a. aan Fraiche en Citta-fit), leren (b.v. studentenhuysvesting) en wellicht nieuwbouw/wonen in dit hele gebied samen kunnen gaan.

Ontwikkelingsfonds

In de begroting 2022 is voor het eerst een Ontwikkelingsfonds ingesteld. Jaarlijks wordt ten laste van de exploitatie/algemene middelen een bedrag van € 250.000 toegevoegd aan het fonds. Doel is om met de gelden uit dit fonds impulsen te kunnen geven aan ontwikkelingen die de fysieke en/of sociaal-maatschappelijke situatie in een bepaalde buurt of wijk kunnen verbeteren. Bedoeling is tevens dat dit fonds als 'hefboom' werkt, de gemeentelijke middelen in het fonds worden aangevuld door andere partners, zoals bijvoorbeeld Krijtland Wonen, en/of met subsidies van andere overheden, zoals Provincie of Rijk.

Een gebied waarin een sociaal-maatschappelijke problematiek speelt en de leefbaarheid onder druk staat is zeker het gebied **Aan de Noot** (en de aanpalende hoogbouwflats). De buurt Aan de Noot betreft ca. 90 laagbouwwoningen, grotendeels geschakeld, homogene woningen gebouwd tussen 1965 en 1975. In de buurt is een relatief hoge graad van achterstanden op het gebied van taal, onderwijs, gezondheid en afstand tot de arbeidsmarkt. Ook is er sprake van bovengemiddeld hoog sociaal probleemgedrag en overlast. Woningcorporatie Krijtland Wonen is eigenaar van de woningen en heeft voor de komende 2 jaren een renovatie- en verduurzamingsopgave. De gemeente is inmiddels gezamenlijk met Krijtland Wonen en andere maatschappelijke partners, zoals zorginstanties, aan de slag om bewoners van de buurt te activeren en samen met hen de problematiek helder te krijgen alsmede de verantwoordelijkheid voor diverse oplossingen met elkaar te delen. Onze gezamenlijke inspanningen zijn er nadrukkelijk op gericht om inwoners te betrekken en te laten meedoen in de ontwikkeling. De aanpak reikt overigens verder dan alleen fysiek-ruimtelijke ingrepen. Het gaat vooral ook om 'Brede Welvaart', zoals leefbaarheid, gezondheid, veiligheid, armoedebestrijding, sociale cohesie en participatie, rekening houdend met de diverse taal- en cultuurverschillen. Het vergt een lange adem, waarbij uiteindelijk een duurzaam resultaat bereikt moet worden. Het proces om samen met de inwoners tot een actiegericht aanpak te komen vergt middelen, welke door Krijtland Wonen (investeringen, leefbaarheidsfonds) en gemeente (Ontwikkelingsfonds) worden opgebracht.

Begin 2022 is opdracht gegeven aan Michel Huisman (o.a. initiatiefnemer van het Maankwartier en initiatiefnemer 'gevelprojecten' Heerlen) om een studie te verrichten naar mogelijkheden om de kwaliteit van de openbare ruimte in Vaals, en dan vooral de beleving van die ruimte door inwoner en bezoeker, te versterken. Die studie betreft enerzijds een visueel onderzoek naar de huidige kwaliteit en beleving en anderzijds het in beeld brengen van oplossingen. Op die manier moet er een concrete prioriteitenstelling komen, waarlangs de beleving kan worden versterkt. De resultaten van die studie zullen in de 2e helft van 2022 op tafel komen. Voor de eventueel uit te voeren concrete impulsen is momenteel nog geen budget opgenomen in deze begroting. Dekking moet vooralsnog worden gevonden uit het genoemde Ontwikkelingsfonds.

Programma Werk & Economie

Centraal in dit programma staat het stimuleren van de lokale en (eu)regionale economie, waarbij het toerisme en het “funshoppen”, de belangrijkste lokale pijlers zijn. Het historische centrum c.q. Koningin Julianaplein heeft, onder andere door de terugkeer van de markt en de diverse evenementen en activiteiten, een voorbeeld gegeven van de beleving die ons structureel voor ogen staat.

De grensligging biedt veel perspectief, zowel voor het ondernemerschap als ook voor onze werkgelegenheid. Er wordt zeer actief gewerkt aan het zo optimaal mogelijk benutten van die kansen. De toestroom van de vele studenten en de huisvesting van startups biedt in dit kader zeker mogelijkheden.

In samenwerking met ketenpartners zoals Podium24, de sociale dienst Maastricht-Heuvelland en Hallo Collega, wordt actief gewerkt aan het begeleiden van mensen naar werk in Zuid-Limburg, maar zeker ook over de grens. En daar waar arbeidsmogelijkheden (tijdelijk) ontoereikend zijn wordt het accent gelegd op maatschappelijke participatie van mensen die zonder werk zitten.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het Coalitieakkoord 2022-2026 en kent de volgende ambities:

- De toeristische recreatieve sector is in economisch opzicht belangrijk voor Vaals. De keerzijde is dat er druk ontstaat op onze woon- en leefomgeving. Voor de toekomst willen we de draai naar kwaliteitstoerisme maken ondersteund door nieuw beleid wat ruimte biedt voor nieuwe impulsen. Deze impulsen willen we mede vormgeven in nauwe samenwerking met de lokale toeristisch-recreatieve ondernemers.
- We willen meewerken aan impulsen voor een kwalitatieve opwaardering van de grote publiekstrekker Drielandenpunt, als volwaardige partner met de Provincie, buurgemeenten en de lokale ondernemers.
- Met hulp van de evenementen-adviescommissie gaan we op zoek naar spraakmakende en aansprekende evenementen om Vaals meer op de kaart te zetten en bepaalde doelgroepen, zoals bijvoorbeeld jongeren, meer te kunnen bieden.
- We gaan de gemeentelijke dienstverlening nog ‘ondernemersvriendelijker’ maken.
- In verbinding met onderwijspartijen onderzoeken we de mogelijkheden om scholing (digitaal dan wel fysiek) dichtbij te halen voor branches/vakgebieden waar inwoners (o.a. jongeren) in de nabije toekomst in de direct omgeving aan de slag zouden kunnen.
- De transitievisie Vaals verbind(t) stelt dat de zwakke sociale structuur wellicht het grootste en meest complexe probleem is dat de gemeente Vaals heeft, met daaraan gekoppeld de transitie m.b.t. armoede. Structureel werken aan kansengelijkheid voor de inwoners van de gemeente Vaals is de drijfveer van beleid en uitvoering. Daarbij hanteren we een laagdrempelige toegang, een integrale aanpak en heldere, begrijpelijke communicatie.

Speerpunten jaarplan 2023

De ambities krijgen in 2023 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

Commerciële plint Koningin Julianaplein

Nadat de gemeenteraad eind 2021 de kaders voor de ontwikkeling van het Koningin Julianaplein, en dan met name de invulling van de commerciële plint, heeft verruimd met o.a. het mogelijk maken van wintertuinen en een eventuele speelautomatenhal van maximaal 20 automaten, kon de ontwikkelaar/eigenaar volop verder met het ‘integrale plan’. Vanuit dit totaalplan werkt de eigenaar momenteel nog aan het completeren van de benodigde partners/exploitanten alsmede de totale financiering. De concrete vergunningaanvragen laten nog steeds op zich wachten, waardoor er nog weinig te zeggen is over een concrete planning. De sturingsmogelijkheden van gemeentewege hierop zijn zeer beperkt. Het leidt echter geen twijfel dat een spoedige invulling van ‘het hart’ van Vaals van groot belang is voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid in deze kern.

Armoede

In 2023 wordt geïnvesteerd in het bereiken van een grote(re) groep inwoners die aanspraak kunnen maken op de regelingen, maar deze niet aanvragen. Ook in combinatie met de verwachte verruiming van de inkomensnorm. Daarbij wordt de samenwerking met partners, die vanuit hun werkzaamheden in contact staan met inwoners, uitgebreid.

Dit thema wordt nadrukkelijk gekoppeld aan de plannen voor bv. de financiële ondersteuning vanuit het beleidsplan schuldhulpverlening, Kansrijke start, de knooppunten Kansrijke start en Trendbreuk en het onderwijsachterstandenbeleid.

Schuldhulpverlening

De transitievisie Vaals verbind(t) stelt dat de zwakke sociale structuur wellicht het grootste en meest complexe probleem is dat de gemeente Vaals heeft, met daaraan gekoppeld de transitie m.b.t. armoede. Daarnaast dreigt nu een groeiend aantal mensen in de financiële problemen te raken door de hoge prijzen van energie en boodschappen. Sinds 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) van kracht. De Wgs verplicht gemeenten om inwoners te 'ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing gericht op de aflossing van schulden, in het geval dat:

- redelijkerwijs is te voorzien dat een persoon zijn schulden niet (meer) kan betalen of
- wanneer de persoon opgehouden is met betalen,

De gemeenten zijn ook verplicht om nazorg te bieden.

In 2022 is het beleidsplan Integrale schuldhulpverlening 2022-2025 voor Vaals vastgesteld.

Dit beleidsplan Schuldhulpverlening geeft inzicht in de complexiteit van schuldenproblematiek, hoe dit samenhangt met de huidige sociale structuur in Vaals en andere beleidsvelden.

Schulden zijn niet alleen een probleem voor de inwoner met schulden zelf, maar ook voor de omgeving, de schuldeiser(s) en de maatschappij. Inwoners met schulden ervaren stress wat vaak de gezondheid, zelfstandigheid en participatie negatief beïnvloedt. Vaak zijn er ook sociaal-maatschappelijke problemen zoals psychische problemen, relatieproblemen, verslaving of laaggeletterdheid. Dit kan een rol spelen bij het ontstaan van de financiële problemen en/of kan in de weg staan bij het oplossen van de financiële problemen. Schulden leiden kortom tot persoonlijke problemen en hoge maatschappelijke kosten. De aanpak hiervan vraagt dus om een integrale aanpak zoals georganiseerd binnen WijVaals.

Vroegsignalering van schulden

Sinds mei 2021 worden via het BKR-systeem overzichten ontvangen met betalingsachterstanden. De consulent Vroegsignalering pakt de signalen op en werkt hierbij samen met WijVaals (Wmo en Jeugd), SZMH (Participatiewet) en KBL (Wgs) en andere partners die kunnen ondersteunen bij het contact leggen en/of aanbieden van hulp.

Voor 2023 zetten we in op groter bereik van huishoudens met (dreigende) problematische schulden en doorstroming naar schuldhulpverlening, met specifiek aandacht voor gezinnen en ondernemers.

Medewerkers van WijVaals worden geschoold op gesprekstechnieken, stress sensitieve dienstverlening en andere vaardigheden om te kunnen werken vanuit de wetenschappelijke inzichten over stress, schaarste en andere effecten van financiële problemen. Daarnaast werken we samen met verschillende ketenpartners zoals JGZ en scholen om vroegtijdige signalen te duiden en op te pakken.

Het nieuwe aanbod van KBL wat betreft educatieve trainingen en workshops is vanaf 2023 gereed en zal dan ingezet worden.

Er is inmiddels een goede basisaanpak wat betreft schuldhulpverlening met structurele middelen vanuit budget Schuldhulpverlening, SZMH, Vaals Helpt en armoedebeleid. Vanaf 2021 zijn een aantal onderdelen m.b.t. de verplichte Vroegsignalering toegevoegd.

Participatiewet

Zelfs in deze tijd van veel werkgelegenheid, lukt het niet iedereen om zelfstandig vanuit een uitkeringssituatie of vanuit werkloosheid een passende baan te vinden en te houden. Sinds begin 2021 wordt door Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH) gewerkt met data-analyse. Inmiddels zijn steeds meer gegevens ingevoerd waardoor het mogelijk is om met de bestandsanalyse doelgroepgericht te werken. Wij kijken met onze aanpak vooral naar de werkfitheid.

De werkfitheid geeft aan in welke mate iemand kan re-integreren, dan wel participeren. In het onderstaande overzicht wordt zichtbaar wat de werkfitheid is van het uitkeringsbestand van de gemeente Vaals per 1 januari 2022:

Werkfitheid	Percentage van totaal	Aantal van totaal	Uitstroom naar (gesubsidieerd werk)
80 - 100%	5%	16	Max. binnen een jaar.
50 - 80%	10%	31	Max. binnen een jaar.
30 - 50%	22%	70	Langer dan een jaar. Wel deelnemer aan ontwikkeltrajecten.
1 - 30%	26%	83	Nog niet ontwikkelbaar naar werk, wel participatie mogelijk.
Ontheven = 0%	33%	105	(Tijdelijk) niet in staat tot re-integratie, participatie of traject.
Onbekend	3%	10	

In 2021 voerden we het experiment Preventie instroom Participatiewet uit. Hieruit is gebleken dat meer persoonlijke begeleiding en matching leidt tot een beter passende en duurzamere vorm van werk. Omdat de arbeidsmarkt op dit moment veel kansen biedt, gezien de vraag naar (lager geschoold/onervaren) personeel gaan we samen met SZMH in 2023, met de kennis vanuit eerdere experimenten, gericht werken op de werkfitheidscategorie 30-50%.

Toerisme en economie

Onze gemeente heeft enorm veel te bieden aan haar inwoners en bezoekers. Prachtige natuur en omgeving, het Drielandenpunt, een cultuurhistorische kern, het Bergdorpje Vijlen en diverse evenementen. Toerisme is voor onze gemeente een economische factor van belang. Deze sector heeft een grote positieve invloed op de economie van de gemeente Vaals in de vorm van omzet, werkgelegenheid en het in stand houden van voorzieningen. Samen met de ondernemers werkt de gemeente aan kwaliteit, promotie en innovatie opdat Vaals een kwaliteitsvolle, gastvrije en duurzame bestemming is. We promoten onze gemeente, waarbij we aandacht hebben voor kwaliteit en leefbaarheid.

Via aansluiting bij het Regionaal Voedsel Systeem Zuid-Limburg willen we ons toerisme nóg meer koppelen aan de lokale economie, waarbij milieu en landschap belangrijke zwaartepunten zijn. Weten waar je eten vandaan komt: eerlijk, duurzaam en lokaal geproduceerd. Er is een steeds grotere vraag naar streekproducten in winkels en horeca. Ook zijn steeds meer mensen bereid om direct bij de boer hun verse producten te kopen. De totale keten van grond tot mond blijft zo zeer lokaal en dat is een mooie ontwikkeling. Niet alleen vanuit duurzaamheidsaspecten, maar ook vanuit het behoud van het lokale landschap en het in stand houden van biodiversiteit. Daarnaast sluit dit naadloos aan op de Cittaslowgedachte waar de gemeente Vaals voor staat.

Evenementen

Als gemeente Vaals streven we naar een situatie waarin inwoners en bezoekers genieten van de verschillende evenementen die dóór of vóór de gehele gemeente worden georganiseerd. De samenkomst van mensen zorgt voor levendigheid in de gemeenschap, sociale cohesie, maatschappelijke vervlechting en het maximaal genieten van de omgeving. Evenementen hebben direct invloed op de lokale economie. Door de aantrekkingskracht van Vaals te vergroten, wordt het voorzieningenniveau uitgebreid. Daarnaast worden bezoekers gemotiveerd om de gemeente vaker te bezoeken en om meer te besteden. De evenementen dienen te voldoen aan de vier V's. Verbinden, Verleiden, Versterken, Vertellen. De gemeente kan zowel de rol van regisseur als organisator vervullen, afhankelijk van de situatie en het evenement. Gestreefd wordt naar de nadruk op de regisseursrol. De organisatorische rol moet als aanjaagfunctie worden gezien en zal in de komende jaren dan ook sterk afnemen als meer evenementen op een hoger niveau georganiseerd worden.

In 2020 heeft de gemeenteraad de leden van de Evenementen Advies Commissie (EAC) benoemd. Dit adviesorgaan adviseert het college van B&W of een evenement in aanmerking komt voor een subsidie en de hoogte van deze subsidie

Programma Bestuur & Dienstverlening

‘Van buiten naar binnen denken’ past bij de ontwikkeling dat het steeds belangrijker is te weten wat burgers, bedrijven en andere belanghebbenden belangrijk vinden. En met die wetenschap ook iets te willen doen. In onze visie gaat het er voor gemeenten om dat ze de participatie van burgers en bedrijven zo breed mogelijk oppakken. Een voorbeeld daarvan is niet alleen te zorgen voor goed klantcontact met de aanvrager van een vergunning (op tijd antwoorden, eventueel meedenken over alternatieven), maar daar op tijd ook andere belanghebbenden bij betrekken. Het lokale bestuur (en haar organisatie) kan zo van grote meerwaarde zijn als er gedacht en gehandeld wordt vanuit de nabijheid van mensen en de kennis van de context waarin ze leven.

Om te kunnen handelen naar de veranderende behoefte van “buiten” hebben we een organisatie nodig die hierop kan anticiperen, de bedrijfsprocessen moeten hiervoor waar nodig worden versterkt.

Kortom, de omstandigheden veranderen voortdurend, de druk is groot, het evenwicht is vaak zoek, de uitdagingen zijn groot, de middelen zijn vaak te beperkt. We willen laten zien dat we als gemeente meerwaarde kunnen leveren voor onze inwoners.

Meerjarige ambities

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2022 – 2026 en kent de volgende ambities.

- **Behoud van zelfstandigheid:** zolang de aan inwoners geboden kwaliteit van dienstverlening aan de maat is. Die zelfstandigheid wordt mede geborgd door samenwerking met omliggende gemeenten.
- **Versterken van de organisatie:** De huidige personele bezetting is te krap. We moeten zorgen dat onze organisatie van voldoende omvang en kwaliteit is en kan anticiperen op de veranderende behoefte uit de samenleving.
- **Kwaliteit van dienstverlening en communicatie:** onderscheidend zijn voor en met onze inwoners, waarbij we de inwoner in zijn (vaak complexe) omgeving centraal stellen. Inspelen op vragen en behoeften vanuit die context is uitgangspunt van ons handelen. Als het nodig en mogelijk is worden procedures en regels losgelaten in het belang van de inwoners.
- **Actievere burgerparticipatie:** vanuit verbinding en in aansluiting op de Transitievisie achten wij het van essentieel belang om de komende jaren werk te maken van een versterking van burgerparticipatie. Participatie is het besef dat onze inwoners bij uitstek deskundig zijn op het punt van leven, wonen en werken in Vaals.
- **Veilige leefomgeving:** hierbij gaat het ons niet **alleen om de feitelijke** veiligheid (cijfers), ook vooral om het veiligheidsgevoel, de beleving van veilige buurten.

Speerpunten jaarplan 2023

De ambities krijgen in 2023 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

Dienstverlening

Mede naar aanleiding van diverse discussies in en besluiten van de gemeenteraad inzake de openstelling van het Klant Contact Centrum (KCC) is de noodzaak van een integrale blik op dienstverlening naar voren gekomen. Daarbij gaat het niet alleen over openstelling, maar ook over het bieden van inzicht in de complexiteit van het werkveld en de houdbaarheid van de dienstverlening op korte en langere termijn.

De inzet van extra capaciteit voor de korte termijn is essentieel om de dienstverlening op het huidige niveau te houden en is daarom ook opgenomen in deze begroting. De inzet voor de langere termijn, inclusief een kwaliteitsslag, komt terug in het Plan Dienstverlening, waarvan het streven is om dit nog in december 2022 aan de gemeenteraad te presenteren.

Samenwerking

Het beleid ten aanzien van het thema **samenwerking** is sinds 2020 gewijzigd: samenwerking is niet langer het doel maar een middel. Samenwerking en de daarbij horende partijen komen om de hoek kijken wanneer dit uit beleidsvelden wordt ingegeven. We concentreren ons dus niet op één regio of partner. Vaals is gezien haar ligging en haar karakter ook niet onder te brengen in één samenwerkingsverband: qua landschap en toerisme sluit Vaals het beste aan bij de regio Maastricht – Heuvelland en Lijn 50, voor wat betreft de problematiek grensligging in combinatie met de sociaaleconomische status en de transformatieopgave is de regio Parkstad onze ketenpartner en voor grensoverschrijdende zaken sluiten we aan bij Aken. Om slagen vooruit te maken met samenwerking is het noodzakelijk dat meer slagkracht ingezet kan worden in de samenwerkingsverbanden. Het concreet oppakken van samenwerkingskansen vanuit voldoende slagkracht wordt de uitdaging voor 2023.

Communicatie

Strategisch Communicatieplan

Het communicatiebeleid is vastgelegd in het Strategisch Communicatieplan 2011. In dit plan zijn de visie van de gemeente op communicatie, de doelstellingen en doelgroepen van die communicatie en de in te zetten communicatiemiddelen beschreven. Het Strategisch Communicatieplan zorgt ervoor dat de communicatie vanuit een overkoepelende visie doelgericht, structureel en geïntegreerd plaatsvindt. 2023 zal in het teken staan van het actualiseren en door ontwikkelen van het Strategisch Communicatieplan (in aansluiting op de Transitievisie Vaals Verbindt) en het delen van dit plan met in- en externe stakeholders.

Persbeleid

Datzelfde geldt voor het Persbeleid Gemeente Vaals, dat dateert van 2013. Sindsdien is de journalistiek ingrijpend veranderd, vooral door het toenemend gebruik (en daaraan gekoppeld de toenemende invloed) van sociale media en het toenemend belang van digitale communicatie. Dat vraagt om een update van het persbeleid, waarvan een proactieve benadering van de pers deel uitmaakt.

Inwoner centraal

De inwoner staat centraal in onze communicatie. Dat betekent naast informatie verstrekken afgestemd op de (verschillende) inwoners, actief kijken en luisteren naar wat inwoners bezighoudt en daar met onze communicatie op inspelen. In 2023 streven we naar intensivering van: het zoeken van contact met inwoners/ondernemers/verenigingen en andere stakeholders, het met elkaar in gesprek gaan en de verhalen die dat oplevert gebruiken als input voor communicatie-uitingen. We gaan de dialoog aan, o.a. door het voeren van persoonlijke gesprekken en het organiseren van spreekuren en bijeenkomsten. Dat doen we in nauwe samenwerking met de betrokken geledingen binnen de gemeente.

Bereik digitale nieuwsbrief vergroten

Om inwoners te informeren over belangrijke onderwerpen maken we gebruik van o.a. brieven, het Vaalser Weekblad, de website, Facebook en de digitale nieuwsbrief. Om (nog) meer inwoners te bereiken zetten we in 2023 in op het verhogen van het aantal abonnees van de nieuwsbrief, die daartoe een nieuwe vormgeving krijgt. Doel is een aantrekkelijke nieuwsbrief voor een groot publiek die inwoners en andere abonnees op een laagdrempelige manier kort en krachtig informeert. Het (ook digitaal) verbeteren van de leesbaarheid van brieven blijft in 2023 een aandachtspunt.

Digitalisering

In 2023 wordt ook de ontwikkeling van digitale dienstverlening verder doorgezet. Insteek is dat inwoners steeds meer informatie online kunnen vinden en steeds meer zaken online kunnen regelen en afhandelen. Hoe kunnen we als gemeente (ook digitaal) optimaal in contact komen met onze inwoners?

Die vraag staat centraal in onze communicatie. Dat betekent dat we per onderwerp bekijken welk pakket van communicatiemiddelen (on- en offline) het beoogde effect sorteert. De toegankelijkheid van de informatie op de website wordt verder verbeterd, volgens het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid.

Imago Vaals

Vaals is een veelzijdige gemeente, in meerdere opzichten (denk aan het voorzieningenniveau, toeristisch,

landschappelijk, aantal nationaliteiten, historie, verenigingen, stads én dorps karakter). Daar zijn lang niet alle inwoners en stakeholders zich van bewust. In 2023 willen we die veelzijdigheid nóg meer voor het voetlicht brengen. Op een manier die het imago van Vaals positief beïnvloedt en die breed 'Sjtolts op Vols' genereert.

Verklaring over de rechtmatigheid

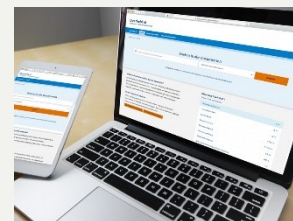
Nu verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit. Het college geeft dan een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

De behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer is naar verwachting nog in 2022. De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat dan volgens verwachting in vanaf het verslagjaar 2023. Intussen zitten we niet stil, de voorbereiding is in samenwerking met de huidige accountant opgestart. Zo zijn de werkplannen interne controle geactualiseerd door de accountant op het gebied van rechtmatigheid. Voor de uitvoering van de interne controle maken we gebruik van een eigen medewerker interne controle. Ook in 2023 wordt de voorbereiding voortgezet zodat we 'klaar' zijn als de rechtmatigheidsverantwoording door het college verstrekt moet worden.

Digitale regelgeving

Op 1 mei 2022 is de **Wet Open Overheid (Woo)** in werking getreden. De Woo ziet op openbaarmaking van overheidsinformatie en kent drie plichten. De actieve openbaarmakingsplicht: het uit eigen beweging openbaar maken van bepaalde overheidsinformatie, de passieve openbaarmakingsplicht: het op verzoek openbaar maken van gevraagde overheidsinformatie en de informatiehuishoudingsplicht: het duurzaam toegankelijk maken van overheidsinformatie. Ten aanzien van het actieve deel is sprake van een fasering. De eerste fase (ingegaan op 1 mei 2022) ziet op beleid. De tweede fase betreft actieve openbaarmaking van informatie, die in 17 specifieke categorieën is opgenomen. Deze openbaarmaking zal gefaseerd worden ingevoerd. Het passieve gedeelte is op 1 mei 2022 ingegaan en vervangt de Wob. De digitale openbaarmaking moet gebeuren via het Platform open overheidsinformatie (PLOOI). Dit digitale platform is echter nog in ontwikkeling, daardoor zal de tweede fase op een nader te bepalen tijdstip in werking treden. Voor de implementatie van deze wet ontvangen wij een jaarlijkse bijdrage via de algemene uitkering. De benodigde kosten voor het digitale platform en de verdere invoering zijn nog steeds lastig in te schatten en daarom als PM-post opgenomen.

Op 1 juli 2021 is de **Wet Elektronische Publicaties (WEP)** in werking getreden in verschillende fasen. Deze wet is inmiddels grotendeels in werking getreden en verplicht bestuursorganen om alle officiële publicaties online te zetten via de website officiëlebekendmakingen.nl. De publicaties worden met behulp van de Decentrale regelgeving en Officiële Publicaties (DROP) online gepubliceerd. Enkel de verplichting voor bestuursorganen om voorgenomen besluiten digitaal ter inzage te leggen is nog niet in werking getreden, de verwachte inwerkingtreding van dit onderdeel is uitgesteld tot een nader te bepalen tijdstip. Ook voor de digitale terinzagelegging zal gebruik worden gemaakt van DROP. De gemeente Vaals schakelt een extern bureau (Daadkracht) in voor de publicaties via DROP.

Middels de **Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)** krijgen burgers en bedrijven meer mogelijkheden om via digitale kanalen met de overheid in contact te treden, waarbij de keuze tussen het volgen van de elektronische weg of de papieren weg blijft bestaan. De gemeente is verplicht om voor elke categorie van formele communicatie een elektronisch kanaal aan te wijzen waarop burgers en bedrijven de gemeente kunnen bereiken. Dit zorgt voor de noodzaak tot aanpassing van onze systemen. Tevens bestaat er een zorgplicht van de gemeente om inwoners die digitaal niet mee kunnen komen (of niet de middelen hebben om digitaal met de gemeente zaken te doen) ondersteuning te bieden in hun contact met de gemeente. De VNG adviseert om deze invulling vast te leggen in een beleidsdocument. De prognose voor de inwerkingtreding van de wet was 1 januari 2023. Echter dit is recent uitgesteld naar een nader te bepalen tijdstip.

Deel 3

Financiële begroting

Integrale financiële begroting

Financieel gezien kan deze begroting voor het jaar 2023 en volgende jaren middels onderstaand overzicht in beeld worden gebracht.

Programmabegroting 2023 – 2026 (bedragen * € 1.000)

Programma's	Lasten 2023	Baten 2023	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026
Mens & Voorzieningen	-10.812	1744	-9.068	-9.135	-8.851	-8.596
Wonen & Verkeer	-7.289	4.404	-2.885	-2.623	-2.497	-2.605
Werk & Economie	-8.728	6.238	-2.490	-2.334	-2.183	-2.079
Bestuur & Dienstverlening	-4.046	378	-3.668	-3.582	-3.907	-3.943
Subtotaal programma's	-30.875	12.764	-18.111	-17.674	-17.438	-17.223
Financiering / algemene dekkingsmiddelen	-3.482	25.566	22.084	22.540	23.470	22.059
Overhead	-4.087	14	-4.073	-3.934	-3.920	-3.898
Totaal 2023 – 2026	-38.444	38.344	-100	932	2.112	938

Om een breder inzicht te krijgen in de financiële omvang van deze begroting en de positie van de gemeente, zullen hierna een aantal financiële aspecten van deze begroting op hoofdlijnen nader worden belicht.

3.1 Begrotingsruimte 2023 - 2026

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten zijn dan uitgaven is er sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Uit bovenstaande saldi blijkt dat er met ingang van 2024 sprake is van begrotingsruimte.

Onderstaand overzicht geeft een inzicht in de begrotingsruimten van deze (meerjaren)begroting alsmede de totstandkoming daarvan.

Bij onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- cijfers met een minteken betreft ofwel een stijging van de lasten (bijvoorbeeld lasten gemoeid met decentralisatie jeugdzorg) dan wel een daling van de baten;
- cijfers zonder minteken betreft ofwel een daling van de lasten (bijvoorbeeld minderlasten vrijwilligerswerk) dan wel een stijging van de baten (bijvoorbeeld uitkering gemeentefonds).

Begrotingsruimten	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldi 1 ^o BURAP 2022	2.688.000	3.242.000	4.366.000	
Raadsbesluiten na 1 ^o BURAP 2022 met financiële consequenties	0	0	0	
Mutaties als gevolg van voortzetten bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen	-1.902.000	-1.012.000	-976.000	
“Ruimte voor nieuw beleid”	786.000	2.230.000	3.390.000	2.226.000
Beleidsvoorstellen Perspectiefnota 2023	-886.000	-1.298.000	-1.277.000	-1.280.000
Motie koopkrachtbehoud	-250.000			
Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten			-1.000	-8.000
Af te dekken begrotingstekorten / overschotten	-350.000	932.000	2.112.000	938.000
Dekkingsplan:				
Geen toevoeging aan het ontwikkelfonds	250.000			
Begrotingsruimten	-100.000	932.000	2.112.000	938.000

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de begroting met ingang van 2024 overschotten laat zien. Echter, dit zijn voorspellingen, die voor een groot deel zijn gebaseerd op de Rijksontwikkelingen (gemeentefonds, I-deel WWB). Voorzichtigheid is derhalve nog steeds geboden, met name omdat meerdere risico's in de begroting zijn opgenomen. Denk hierbij aan de financiële effecten die kunnen voortvloeien uit toekomstige decentralisatie-opgaven, open-einde-regelingen en negatieve effecten van Rijksinkomsten en ook vanwege de onzekerheden waarmee we in deze tijd te maken hebben.

3.2 Analyse begrotingsruimten

Uit het overzicht in onderdeel 3.1. blijkt dat de totstandkoming van de uiteindelijke begrotingsruimten beïnvloed wordt door mutaties als gevolg van reeds bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen, door beleidsvoorstellen zoals vastgelegd in de perspectiefnota en door nieuwe investeringsprojecten. Onderstaand worden de diverse aspecten nader toegelicht.

Mutaties bestaand beleid:	2023	2024	2025
Mutaties programma Mens & Voorzieningen:			
Jeugd	-235.000	-185.000	117.000
Plan Jeugd	93.000	93.000	93.000
Eenzaamheid	-15.000	-15.000	-15.000
Maatschappelijk werk	63.000	63.000	63.000
Gezondheidszorg	-14.000	-14.000	-14.000
Contract sportcomplex Yask	-50.000	-50.000	-50.000
Beweegbeleid	70.000	70.000	70.000
Mutaties programma Wonen & Verkeer:			
Omgevingswet	69.000	69.000	76.000
Contracten openbaar Groen	-16.000	-21.000	-10.000
Provinciale taken naar Rud	-40.000	-40.000	-40.000
Duurzaamheid		-30.000	-30.000
Fluctuaties afval en riolering	120.000	165.000	321.000
Onderhoud wegen	-14.000	-5.000	2.000
Parkeeropbrengsten	-50.000	0	0
Mutaties programma Werk & Economie:			
Inkomenszorg o.a. WOZL	-71.000	-74.000	-61.000
Vroegsignalering	18.000	18.000	18.000
Loonkostensubsidies	-69.000	-69.000	-69.000
Mutaties programma Bestuur & Dienstverlening:			
Verkiezingen	14.000	-32.000	-9.000
Centrale balie	-52.000	-22.000	-22.000
Leges omgevingsvergunningen	-226.000	117.000	-91.000
Wet kwaliteitsborging Bouw	-10.000	-10.000	-10.000
Middelen versterking handhaving Openbare Ruimte	-30.000	-30.000	-30.000
Veiligheidsregio	-1.000	-19.000	-19.000
Mutaties financiering / algemene dekkingsmiddelen:			
Gemeentefonds	621.000	1.321.000	881.000
Stelpost prijsstijgingen	-104.000	-177.000	-245.000
Stelpost energielasten	-690.000	-690.000	-330.000
Stelpost subsidiebeleid	-50.000	-50.000	-50.000
Salarissen en beloningsbeleid	-1.019.000	-1.133.000	-1.221.000
Onderhoud gebouwen	-44.000	-44.000	-44.000
Kapitaallasten	-13.000	-77.000	-101.000
Mutaties taakveld Overhead:			
Overhead	-125.000	-121.000	-125.000
Diverse overige effecten:	-32.000	-20.000	-31.000
Mutaties bestaand beleid	-1.902.000	-1.012.000	-976.000

De belangrijkste mutaties inzake het bestaande beleid zijn:

- **Jeugd** → De afgelopen periode is reeds enkele keren gerapporteerd en geanticipeerd op een stijging in de lasten van jeugdzorg. Ondanks een dalend aantal jeugdigen in zorg, mede door ons toegangsmodel, constateren we met name een stijging in de zwaardere jeugdzorg. Dit betreft een landelijke trend die ook binnen Vaals voor de nodige extra lasten en risico's zorgt de komende jaren. Dit betekent dan ook dat de begroting moet worden aangepast o.b.v. deze ontwikkelingen. De huidige raming laat een stijging in de lasten zien van € 235.000 waarvan € 175.000 voortkomt uit extra verwachte kosten t.a.v. de zwaardere jeugdzorgtrajecten die veelal hun oorsprong hebben vanuit het juridisch kader zoals bijvoorbeeld onder toezichtstellingen van de gecertificeerde instellingen, waar ook Bureau Jeugdzorg toe behoort. Hiertegenover staat een landelijk beschikbaar budget dat over de periode 2024 t/m 2026 daalt. Belangrijk element hierbij is dat de verwachting is dat een deel van de taken bij jeugdzorg door het rijk worden teruggenomen. De exacte inhoudelijke en financiële gevolgen zijn nog niet volledig duidelijk, maar het is echter wel van belang deze te benoemen.

- **Plan Jeugd** → Voor de uitvoering van het plan Jeugd is in de begroting 2022 een budget beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten. Dit budget is in de voorliggende begroting verlaagd met € 93.000 (voordeel uitvoeringskosten). Tegelijkertijd zijn de salarislasten in de personele begroting met eenzelfde bedrag verhoogd. Per saldo geen extra lasten en daarom budgettair neutraal.
- **Eenzaamheid** → € 15.000 hogere kosten voor het beleidsveld eenzaamheid. Door de keuze voor aansluiting bij het landelijke programma voor eenzaamheid worden de daaraan verbonden kosten structureel.
- **Maatschappelijk werk** → Voor het uitvoeren van deze taak is personeel aangetrokken. Dit leidt tot een besparing van € 63.000 aan subsidietoekenningen binnen het programma. Tegelijkertijd zijn de salarislasten met eenzelfde bedrag verhoogd. Per saldo geen extra lasten en daarom budgettair neutraal.
- **Preventieve gezondheidszorg** → € 14.000 hogere kosten conform de begrotingen 2023 van de Gemeenschappelijke regelingen GGD en Veilig thuis. (Raadsbesluit vergadering 4 juli 2022).
- **Binnensport-accommodatie** → € 50.000 vanwege een hogere doorberekening door Yask die valt binnen de contractvoorwaarden van de overeenkomst voor de sporthal Citta-fit.
- **Beweegbeleid** → Voor het uitvoeren van deze taak is personeel aangetrokken. Dit leidt tot besparing van € 70.000 binnen de uitvoeringskosten van het programma. Tegelijkertijd zijn de salarislasten in de personele begroting met eenzelfde bedrag verhoogd. Per saldo geen extra lasten en daarom budgettair neutraal.
- **Omgevingswet** → Lagere lasten van € 69.000. De actuele c.q. bekende invoeringsdatum van de omgevingswet is 1 januari 2023. Deze incidentele kosten i.c. voor afronding van de omgevingsvisie, het opstellen van het omgevingsplan en de daarvoor benodigde inhuur worden conform bestendige lijn uit de algemene reserve gedekt (voordeel van € 69.000 voor het begrotingssaldo in 2023, maar een nadeel voor de reservepositie).
- **Duurzaamheid** → Aan de raad is op 26 april 2022 een raadsinformatiebrief verstuurd over de RES Zuid Limburg. In het verlengde daarvan zijn de volgende onderwerpen nu ook in 2024 en 2025 voor € 30.000 begroot. Dit leidt tot hogere lastenbudgetten in deze jaren waardoor de initiatieven van de werkgroepen van RES worden opgepakt. Dit betreft de regionale warmtestrategie, grootschalige opwek Zon op Daken en energiebesparing, de uitvoering aanbesteding gemeentelijk vastgoed (opwek) en nog enkele initiatieven. Tot slot is ook de uitvoering van Energiek Heuvelland in de geraamde kosten opgenomen.
- **Contracten openbaar Groen** → Hogere kosten van € 16.000. Doorberekening van hogere kosten door derden. Verder is in deze post nu rekening gehouden met een 2 jaarlijkse verplichte boominspectie.
- **Provinciale taken naar Rud** → Hogere lasten door een verschuiving van provinciale taken die de Regionale uitvoeringsdienst gaat uitvoeren. Taken in het toezicht op milieubelastende activiteiten en een kenniscentrum milieu komen bij deze gemeenschappelijke regeling terecht.
- **Fluctuaties afval en riolering** → Als gevolg van externe factoren die van invloed zijn op de rioolheffing, ontstaan deze voordelen in de exploitatie. Hierbij moet met name gedacht worden aan BTW over de directe kosten, doorverdeling van (uren) buitendienst en overhead, BTW over investeringen en kwijtscheldingen.
- **Onderhoud wegen** → Hogere kosten van € 14.000. Doorberekening van hogere kosten door derden en incidentele aanschaf van materialen in 2023 en 2024.
- **Parkeeropbrengsten** → Lagere opbrengst in 2023 van € 50.000. Door de latere invulling van de commerciële plint Koningin Julianaplein worden de hogere parkeeropbrengsten pas na de 1^e helft van 2023 begroot. Dit leidt ertoe dat de geraamde parkeeropbrengsten voor het eerste halfjaar neerwaarts worden bijgesteld, waardoor een nadeel van € 50.000 in 2023.
- **Inkomenszorg** → De gesubsidieerde arbeid via de gemeenschappelijke regeling WOZL is geraamd conform de begroting van WOZL. De geraamde toename van de arbeidsjaren leidt tot hogere kosten van € 71.000. Zoals bekend ontvangen wij de werkelijke rijksbijdrage voor de uitvoering van de WSW via het gemeentefonds. Die wordt vervolgens op basis van de WSW arbeidsjaren naar WOZL doorgesluist.
- **Loonkostensubsidies** → Hogere Loonkosten subsidie van € 69.000. Het middel LKS is een open einde regeling waar werkgevers een beroep op kunnen doen. Door deze regeling bieden deze bedrijven mensen een betaalde baan - waardoor alle positieve effecten van deelname aan het arbeidsproces ontstaan die met deze participatie worden beoogd en waardoor een uitstroom uit de bijstand wordt bevorderd.
- **Vroegsignalering** → Voor het uitvoeren van deze taak is personeel aangetrokken. Dit leidt tot besparing van € 18.000 binnen de uitvoeringskosten van het programma. Tegelijkertijd zijn de salarislasten in de personele begroting met eenzelfde bedrag verhoogd. Per saldo geen extra lasten en daarom budgettair neutraal.
- **Verkiezingen** → Om de verkiezingen volgens de richtlijnen correct te kunnen begeleiden zijn de budgetten voor de meerjarenramingen aangepast. In 2023 de verkiezing voor de provinciale staten en in 2025 de 2^e kamer verkiezingen.
- **Centrale balie** → Hogere kosten vanwege de aanschaf van de applicatie i-burgerzaken € 20.000 en incidenteel in 2023 ook opleidingskosten van € 30.000.
- **Leges omgevingsvergunningen** → In voorliggende begroting is rekening gehouden met een gewijzigde planning van de woningbouwinitiatieven waardoor de in tabel weergegeven schommelingen ontstaan. Daarnaast is in 2023 rekening gehouden met lagere opbrengsten vanwege het vervallen van leges door de omgevingswet. In 2024 een plus door legesopbrengsten voor bouwplannen Hekkert terrein en het project Grenslandhal/ Jardon.
- **Wet kwaliteitsborging Bouw** → Hogere kosten van € 10.000 vanwege de invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouw.

- **Middelen versterking handhaving Openbare Ruimte** → In het gemeentefonds zijn structureel extra middelen voor dit doel beschikbaar gesteld. Dit bedrag ad € 30.000 is voor 2023 en volgende jaren ook geraamd in de kosten.
- **Veiligheidsregio** → De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio stijgt conform de begroting 2023 van deze gemeenschappelijke regeling.
- **Gemeentefonds** → De bedragen betreffen het in voorliggende begroting verwerkte effect van de septembercirculaire. Voor een verdere toelichting op het onderdeel gemeentefonds wordt verwezen naar de toelichting bij het onderdeel financiering van het programma Bestuur en Dienstverlening.
- **Stelpost prijsstijgingen** → Ten opzichte van de begroting 2022-2025 zien we op basis van de index in de septembercirculaire een stijging van de kosten, waardoor een nadeel op deze post van € 104.000 naar € 245.000 in 2025. In iedere begroting wordt een integrale stelpost prijsstijgingen geraamd.
- **Stelpost subsidiebeleid** → De stelpost voor het behalen van een voordeel middels het subsidiebeleid is vervallen. Het vervallen van dit voordeel leidt in deze begroting tot een jaarlijks nadeel van € 50.000.
- **Energielasten** → Na het regionale aanbestedingstraject van gas- en elektriciteit van 2021 volgt dit jaar door de enorme prijsstijgingen - en de voor die situatie gemaakte contractafspraken ook in 2022 een aanbesteding. Ondanks dat deze aanbesteding nog niet is afgerond, zijn de eerste signalen duidelijk: de prijzen stijgen enorm. Hiervoor is in deze begroting reeds rekening gehouden met een structureel nadeel ad € 690.000. Vanaf 2025/ 2026 wordt rekening gehouden met een normalisatie van de energiemarkt met toch hogere jaarlijkse lasten van € 330.000.
- **Salarissen** → Het nadeel van € 1.019.000 in 2023 wordt veroorzaakt door met name hogere lasten bestuur € 36.000, (raad, college, griffie), € 250.000 voor een marktconform beloningsbeleid en € 425.000 hogere kosten ambtelijk apparaat zoals een stijging van de sociale lasten en de nieuwe CAO. Verder een budgettair neutrale toename van personele lasten van € 244.000 die is gedekt uit overheveling vanuit budgetten voor plan jeugd, maatschappelijk werk, beweegbeleid en vroegsignalering. De jaren daarna is nog een verdere stijging te zien vanwege de indexering van de loonontwikkeling (o.b.v. de septembercirculaire 2022).
- **Onderhoud gebouwen** → € 44.000 Hogere lasten door het nieuwe meerjarige onderhoudsplan (MJOP) gemeentelijke gebouwen.
- **Kapitaallasten** → Van de kredieten die reeds zijn toegekend, is de planning beoordeeld waardoor hogere kapitaallasten van € 13.000 in 2023 oplopend naar € 101.000 in 2025.
- **Overhead** → Hogere kosten van € 125.000 voor diverse budgetten met name uitbesteding recruitment, diverse applicaties voor de documentaire informatievoorziening, de implementatie BAG, informatiebeveiliging (Bios), de keuze voor Pauw (applicatie voor het bijhouden en beoordelen van de baten m.b.t. het gemeentefonds).

3.3 Beleidsvoorstellen en dekkingsplan

In deze begroting zijn op basis van de perspectiefnota een aantal beleidsvoorstellen opgenomen:

Perspectiefnota	2023	2024	2025	2026
Uitvoeringscapaciteit (wet)	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000
Uitvoeringscapaciteit (kans)	-230.000	-465.000	-465.000	-465.000
Strategische slagkracht	-100.000	-200.000	-200.000	-200.000
Onderhoud	-176.000	-203.000	-182.000	-185.000
Subsidiebeleid	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Maatschappelijke accommodaties	-50.000	-100.000	-100.000	-100.000
Integrale woonvisie	-	-	-	-
Masterplan openbare ruimte	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Kwaliteitstoerisme	-	-	-	-
Verhogen bijstandsnorm	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Burger- en overheidsparticipatie	-	-	-	-
Subtotaal perspectiefnota	-886.000	-1.298.000	-1.277.000	-1.280.000
Motie koopkrachtbehoud	-250.000	-	-	-
Totaal behandeling perspectiefnota	-1.136.000	-1.298.000	-1.277.000	-1.280.000

Deze keuzes zijn inhoudelijk en financieel toegelicht in de perspectiefnota 2023.

In deze begroting worden de volgende nieuwe investeringskredieten voorgesteld:

Investeringsprojecten	jaar	Investing	Kapitaallasten			
			2023	2024	2025	2026
Aanschaf voertuig buitendienst ter vervanging van V-853-GT (2017)	2025	40.000			1.000	6.000
Aanschaf voertuig buitendienst ter vervanging van V-065-XL (2019)	2026	40.000				1.000
Aanschaf voertuig buitendienst ter vervanging van V-184-ZT (2019 vuilnis)	2026	50.000				1.000

Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten	1.000	8.000
--	--------------	--------------

Naast deze nieuwe investeringen lopen nog diverse eerder gevoteerde projecten door, waarvoor de Raad in de afgelopen jaren kredieten beschikbaar heeft gesteld. Voor een overzicht van lopende investeringen wordt verwezen naar de baten en lasten per programma in deel 3 van deze begroting.

Het dekkingsplan van de begroting 2023 is enkelvoudig omdat slechts Reserves worden ingezet ter afdekking van incidentele kosten (waarover nog niet eerder is besloten). Er worden aanvullend geen maatregelen zoals een belastingverhoging ingezet om tot een sluitende begroting te komen. De dekking vanuit de incidentele inzet van reserves ziet als volgt uit:

Dekkingsplan begroting 2023	2023	2024	2025	2026
Incidentele inzet gemeentelijke reserves (waarover nog niet eerder is besloten):				
Dekking incidentele kosten omgevingswet uit algemene reserve	120.000	170.000	75.000	
Dekking incidentele kosten DIV (documentaire informatievoorziening uit algemene reserve	13.000	13.000		
Vervallen voeding ontwikkelfonds	250.000			
Dekkingsplan begroting inzet reserves 2023	383.000	183.000	75.000	

3.4 Begrotingsresultaat vóór en ná reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2023 met een negatief saldo van € 100.000. In dit resultaat zijn echter ook toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves inbegrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Uit een dergelijk overzicht blijkt wat het effect zou zijn geweest indien geen onttrekkingen uit dan wel toevoegingen aan de gemeentelijke reserves plaatsvinden.

Analyse begrotingsresultaat vóór en na reserveringen			
Programma's zonder reserveringen	Lasten 2023	Baten 2023	Saldo 2023
Programma Mens & Voorzieningen	-10.812.000	1.744.000	-9.068.000
Programma Wonen & Verkeer	-7.289.000	4.404.000	-2.885.000
Programma Werk & Economie	-8.728.000	6.238.000	-2.490.000
Programma Bestuur & Dienstverlening	-4.046.000	378.000	-3.668.000
Subtotaal programma's	-30.875.000	12.764.000	-18.111.000
Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	-3.232.000	25.433.000	22.201.000
Overhead	-4.087.000	14.000	-4.073.000
Begrotingssaldo 2023 vóór reserveringen	-38.194.000	38.211.000	17.000
Reserveringen per programma	Toevoegingen t.l.v. exploitatie	Onttrekkingen t.g.v. exploitatie	
Programma Wonen & Verkeer			
Onttrekking omgevingswet		120.000	
Programma Bestuur & Dienstverlening			
Toevoeging aan de algemene reserve	-250.000		
Onttrekking ICT, DIV		13.000	
Totaal reserveringen	-250.000	133.000	-117.000
Begrotingssaldo 2023 na reservering	-38.444.000	38.344.000	-100.000

Uit dit overzicht blijkt dus dat, indien geen sprake zou zijn geweest van toevoegingen en onttrekkingen uit reserves, de begroting een overschot van € 17.000 laat zien. De uit de reserves ingezette gelden berusten enerzijds op reeds eerder door de Raad goedgekeurd beleid, zoals bijvoorbeeld de onttrekking omgevingswet, en anderzijds uit voorstellen die in deze begroting staan opgenomen. Het betreft in deze allemaal incidentele lasten die gedekt worden uit de reserves waarvoor ze gevormd zijn. Voor wat betreft het meerjarige overzicht begrotingsresultaat vóór en na reserveringen wordt verwezen naar de bijlagen.

3.5 Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten, die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatiebegroting) worden verantwoord, beschikken we ook over reserves en voorzieningen. Deze moeten gezien worden als een soort “spaarpotjes”. De reserves worden beheerd en bestemd door de gemeenteraad. Alle mutaties in reserves behoeven dan ook goedkeuring van de raad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als buffer, weerstandsvermogen, om onvoorziene incidentele tegenvallers op te vangen. De bestemmingsreserves daarentegen hebben van de Raad een bestemming gekregen om voor een bepaald doel ingezet te worden.

Welke bestemmingsreserves we op dit moment kennen is zichtbaar gemaakt in de bij de begroting behorende staat van reserves en voorzieningen.

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2023 blijkt uit het onderstaande overzicht. De mutaties uit onderstaand overzicht die via de exploitatie lopen zijn reeds toegelicht in het vorige onderdeel 3.4.

Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen 2023	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	3.934.000			4.051.000
Toevoeging aan algemene reserve t.l.v. exploitatie (zie onderdeel 3.4)		250.000		
Inzet van algemene reserve t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.4)			-133.000	
Bestemmingsreserves	1.778.000			1.778.000
Voorzieningen	2.769.000			1.601.000
Toevoeging voorziening openbare verlichting		34.000		
Toevoeging voorziening wegen infrastructuur		191.000		
Toevoeging voorziening onderhoud gebouwen		329.000		
Onttrekking voorziening onderhoud gebouwen			-1.151.000	
Onttrekking voorziening wegen infrastructuur			-370.000	
Onttrekking voorz. egalisatie gebonden heffingen			-201.000	
Totale omvang reserves / voorzieningen	8.481.000	804.000	-1.855.000	7.430.000

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2026.

Verloop 2023 – 2026	Begin 2023	Eind 2023	Eind 2024	Eind 2025	Eind 2026
Algemene reserve	3.934.000	4.051.000	4.119.000	4.293.000	4.544.000
Bestemmingsreserves	1.778.000	1.778.000	2.028.000	2.278.000	2.528.000
Totaal reserves	5.712.000	5.829.000	6.147.000	6.571.000	7.072.000
Totaal voorzieningen	2.769.000	1.601.000	1.656.000	1.515.000	1.402.000
Totaal reserves / voorzieningen	8.481.000	7.430.000	7.803.000	8.086.000	8.474.000

De volledige reserves- en voorzieningenportefeuille daalt van begin 2023 naar eind 2026 met € 7.000.

De afname betreft met name:

- inzet alg. reserve t.b.v. incidentele lasten omgevingswet ad € 365.000;
- inzet alg. reserve t.b.v. incidentele lasten DIV (documentaire informatievoorziening) ad € 26.000;
- inzet voorziening wegen infrastructuur o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 1.270.000;
- inzet voorziening onderhoud gebouwen o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 2.110.000;
- inzet voorziening egalisatie gebonden heffingen t.b.v. egalisatie tarieven riool- en afvalstoffenheffing ad € 201.000.

Daarnaast is sprake van toevoegingen aan de reserves en voorzieningen:

- toevoeging algemene reserve € 1.000.000 (€ 250.000 per jaar);
- toevoeging ontwikkelfonds € 250.000 structureel m.u.v. 2023, conform behandeling perspectiefnota;
- toevoeging voorziening wegen infrastructuur o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 764.000 (€ 191.000 p/jr);
- toevoeging voorziening egalisatie openbare verlichting ad € 137.000;
- toevoeging voorziening onderhoud gebouwen o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 1.314.000 (€ 328.500 p/j).

In de meerjarenraming is sprake van verwachte begrotingsoverschotten vanaf 2024, wat inhoudt dat de reserves in die jaren weer gevoed kunnen worden. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat bovenstaande stelling onder druk komt te staan bij aanvullende ambities die nu nog niet begroot zijn, gekoppeld aan gelijkblijvende inkomsten. Die aanvullende ambities kunnen zich overigens ook manifesteren in (kwaliteits-)aanpassing van bestaande, wel begrote producten en/of ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen of Rijksbeleid.

Voor wat betreft het beleid (doelstelling, omvang, e.d.) van de onderscheiden reserves en voorzieningen wordt in dit verband kortheidshalve verwezen naar de meest recente nota Reserves & Voorzieningen 2021.

3.6 PM-posten

De vorige paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is sprake van een structureel sluitende begroting, waarin de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande beleid zijn meegenomen. Ook is een inzicht gegeven in de stand van zaken van de diverse reserves en voorzieningen. Een conclusie omtrent het realiteitsgehalte van deze begroting is echter pas volledig te maken, nadat ook inzichtelijk wordt gemaakt welke “PM-posten” nog aanwezig zijn. Hieronder verstaan we posten welke (nog) niet concreet in een geldbedrag zijn uitgedrukt. De reden hiervoor is tweeledig:

- enerzijds is de (exacte) financiële impact op het moment van opstellen van de begroting nog niet in te schatten;
- anderzijds is de kans dat er bij deze posten uitgaven voortvloeien nog zodanig onzeker dat, mede gezien de onduidelijkheid over de financiële impact, het opnemen van een raming in de begroting een onreële druk legt op de schaarse financiële middelen van de gemeente (met mogelijk een onterechte lastendruk voor de burger als gevolg). Opgemerkt wordt dat dit geen uitwerking is van de risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing. Uiteraard bestaan wel relaties tussen enkele PM-posten en de posten genoemd in de paragraaf, waardoor enkele van deze PM-posten ook zijn benoemd in de risico-paragraaf. De belangrijkste PM-posten die in deze begroting zijn opgenomen (dus niet concreet zijn geraamd) blijken uit onderstaand overzicht, waarbij een indeling in categorieën van mogelijke financiële omvang wordt aangegeven (voor zover dat mogelijk is).

In de begroting opgenomen PM-posten	Te verwachten vanaf
Kleine financiële impact < € 25.000	
Het onderhoud aan bruggen / kunstwerken en graffitiwrijving is vanaf de begroting 2017 PM geraamd, omdat de omvang daarvan niet te bepalen is. Reparaties gebeuren op basis van visueel inspecteren en controleren. Een regelmatige jaarlijkse cyclus zit hier niet in. De afgelopen jaren schommelden de werkelijke uitgaven op dit onderdeel tussen de € 0 en € 7.000.	Structureel
Gemeenten zijn op grond van art. 21 van de Wet Lijkbezorging verantwoordelijk voor de lijkbezorging van overledenen, indien niemand anders (nabestaanden) daarin voorziet. Of dit voorkomt en in welke mate, en de daarmee gemoeide kosten, is vooraf niet te voorspellen. Vandaar dat deze post als PM-post staat geraamd.	Structureel
Financiële impact tussen € 25.000 en € 100.000	
Uitgangspunt van de nieuwe Wet Open Overheid (Woo) is alle informatie openbaar te maken, geanonimiseerd, die voor een burger op een makkelijke manier toegankelijk is. Uitvoeringskosten gaan pas volop spelen met ingang van het begrotingsjaar 2023. Op dit moment zijn de hiermee gepaard gaande kosten nog niet inzichtelijk.	Structureel inzicht vanaf 2023
Grote financiële impact > € 100.000	
Gelet op mogelijke additionele kosten in het kader van beheer openbare ruimte (zie beleidsbegroting – programma Wonen & Verkeer) kan, afhankelijk van nog te maken keuzes, sprake zijn van financiële lasten.	Structureel vanaf 2023

Programma Mens & Voorzieningen

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2021	Raming 2022 (na wijzig.)	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-52	-64	-66	-66	-65	-65
Jeugd en jongeren	-2.433	-2.881	-3.095	-3.044	-2.745	-2.487
Onderwijs	-850	-791	-794	-788	-782	-771
Ouderenzorg	-26	-15	-15	-15	-15	-15
Maatschappelijke ondersteuning	-2.884	-4.363	-4.293	-3.300	-3.333	-3.341
Gezondheidszorg	-574	-666	-637	-637	-637	-637
Vrijwilligers	-51	-72	-64	-74	-64	-64
Cultureel verenigingsleven	-469	-425	-562	-610	-611	-606
Kunst en vorming	-443	-304	-297	-292	-286	-286
Sport	-902	-928	-989	-990	-989	-987
Totaal lasten:	-8.684	-10.509	-10.812	-9.816	-9.527	-9.259
Baten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-	-	-	-	-	-
Jeugd en jongeren	30	3	3	3	3	3
Onderwijs	226	295	261	261	261	244
Ouderenzorg	-	-	-	-	-	-
Maatschappelijke ondersteuning	151	1.314	1.278	242	237	241
Gezondheidszorg	13	-	-	-	-	-
Vrijwilligers	3	3	3	3	3	3
Cultureel verenigingsleven	108	147	125	105	105	105
Kunst en vorming	117	21	13	6	6	6
Sport	63	86	61	61	61	61
Totaal baten:	713	1.869	1.744	681	676	663
Saldo programma:	-7.973	-8.640	-9.068	-9.135	-8.851	-8.596

Leefbaarheid buurten en wijken

Op dit beleidsveld worden subsidies ingezet voor lokale initiatieven die als doel hebben om de leefbaarheid te vergroten of in stand te houden. Tevens wordt hier het onderhoud van de speelterreinen en de kapitaallasten van het activiteitenplein begroot.

Jeugd en jongeren

Een groot deel van onze lasten hangt samen met de uitvoering van de Jeugdwet. De toename in de lasten van jeugdhulp is voor het grootste deel het gevolg van toenemende zorgbehoefte bij met name de zwaardere jeugdzorg. Tegenover de stijgende kosten constateren we een landelijk beschikbaar budget dat over de periode 2024 t/m 2026 daalt. Belangrijk element hierbij is dat de verwachting is dat een deel van de taken bij jeugdzorg door het rijk worden teruggenomen. De exacte inhoudelijke en financiële gevolgen zijn nog niet volledig duidelijk maar het is echter wel van belang deze te benoemen.

De overige toename betreft de exploitatielasten van kinderopvang & peuterspeelzalen.

Binnen onze gemeente zetten we al vroeg in op de ontwikkeling van het jonge kind om de zelfredzaamheid te vergroten. Naast eigen middelen zetten we hier ook de vanuit het rijk extra ontvangen middelen in die samenhangen met het onderwijsachterstandenbeleid. We willen hierbij de geoormerkte Rijksmiddelen maximaal benutten.

De baten betreffen de huuropbrengsten van het Fraiche-gebouw.

Onderwijs

De lasten betreffen met name de (kapitaal)lasten van de Brede School en basisschool Op de Top.

De baten vanaf 2023 lijken af te nemen t.o.v. 2022. Dit wordt veroorzaakt door een incidentele extra baten vanuit het Nationaal Programma Onderwijs. Aangezien dit een specifieke uitkering betreft zijn we verplicht deze middelen op dit beleidsveld te besteden.

Ouderenzorg

De subsidies aan lokale ouderenverenigingen worden hier begroot.

Maatschappelijke ondersteuning

Het grootste deel van dit onderdeel betreft de uitvoering van de Wmo. Hiertoe behoren bijvoorbeeld de onderdelen begeleiding, huishoudelijke hulp en woonvoorzieningen. Aanvullend worden ook de sociale basisondersteuning, hulpmiddelen, woonvoorzieningen, het woonwagewerk, inburgering, en de vluchtelingenproblematiek die samenhangen met de oorlog in Oekraïne geraamd onder dit beleidsveld. Met name deze laatste taak leidt tot de meest substantiële toename van de lasten in 2022 en 2023. Deze toename is eveneens in de baten te zien vanwege de hiervoor geraamde inkomsten via een specifieke regeling.

Het belangrijkste element voor de stijging in de kosten van de Wmo betreft de Cao-stijgingen die moeten worden doorgevoerd in de tarieven. Uiteraard zijn er ook autonome en maatschappelijke effecten maar vanwege ons goed werkend toegangsmodel vangen we een groot deel van de stijging op door veel meer voorliggend op te pakken en af te vangen.

Gezondheidszorg

De bijdragen aan de GGD inclusief Veilig Thuis vormen de grootste kostenpost. De lasten nemen conform de ingediende begroting van de gemeenschappelijke regelingen iets toe. De totale kosten van het beleidsveld nemen af door het vervallen van het incidentele budget voor Gezond in de Stad (baten via het gemeentefonds).

Vrijwilligerswerk

De kosten voor vrijwilligerswaardering, het actieplan vrijwillige inzet en de aan het vrijwilligerswerk verbonden salariskosten worden hier begroot. De vrijwilligerswaardering (vrijwilligersdag) die elke 2 jaar plaatsvindt zorgt hier voor de fluctuaties tussen 2022 en 2023 en volgende jaren.

Cultureel verenigingsleven

Subsidies aan culturele verenigingen, kapitaallasten en onderhoud van de Obelisk, de BMA Lemiers en Bergzicht Vijlen zijn met name de lasten van dit beleidsveld. De grootste stijging van de lasten in 2023 en verder komt door de beleidsvoornemens van het subsidiebeleid en het accommodatiebeleid.

Verder zorgt ook het nieuwe meerjarige onderhoudsplan (MJOP) gemeentelijke gebouwen voor een lastenstijging.

De baten betreffen met name de ontvangen huuropbrengsten van de Obelisk. De daling van de baten komt echter door het uitputten van de krimpelden voor Bergzicht Vijlen.

Kunst en vorming

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de subsidies aan Stichting de Kopermolen en Stichting Heuvellandbibliotheken. Het nieuwe meerjarige onderhoudsplan (MJOP) gemeentelijke gebouwen zorgt voor een geringe aanpassing in de lasten voor het pand Kopermolen.

De in de baten opgenomen subsidie voor laaggeletterdheid – die afloopt in 2023 – zorgt voor een daling van de baten.

Sport

De lasten van het beleidsveld sport bestaan met name uit de subsidies aan sportverenigingen, de exploitatiebijdrage aan Yask en het onderhoud van de sportcomplexen. De hogere lasten in 2023 betreffen in hoofdzaak een toename van de kosten in verband met het contract voor Yask en een deel vanwege het nieuwe meerjarige onderhoudsplan.

De baten betreffen verhuuropbrengsten van de sportcomplexen.

Onderdeel van het beleidsveld sport is “Vaals beweegt” waaronder Vitaal50+, Buurtsportcoach, Beweegmakelaar, communicatie en diverse andere activiteiten. De baten betreffen verder de contributies van deelnemers aan de beweegprojecten.

De daling in de baten ontstaat door een lagere specifieke uitkering voor sport ten opzichte van 2022.

Aanwezige reserves portefeuille Mens & Voorzieningen

Bestemmingsreserves per 01.01.2023		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2023	Doelstelling
Uniformen-fonds	€ 31.151	Dekking financiering incidentele aanschaf uniformen
WMO/Jeugd	€ 196.000	Dekking van tekorten op WMO/Jeugd
Totaal bestemmingsreserves	€ 227.151	

Programma Wonen & Verkeer

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2021	Raming 2022 (na wijzig.)	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:						
Volkshuisvesting	-53	-138	-141	-51	-51	-51
Woningbouw	-99	-87	-114	-112	-105	-105
Monumentenzorg	-440	-16	-19	-18	-19	-18
Ruimtelijke ordening	-527	-542	-490	-537	-431	-351
Buitengebied	-35	-69	-33	-33	-33	-29
Openbaar groen	-1.080	-1.147	-1.200	-1.207	-1.188	-1.203
Gemeentelijke begraafplaats	-22	-14	-14	-14	-14	-14
Milieu	-618	-567	-367	-340	-276	-276
Afval	-1.447	-1.492	-1.470	-1.476	-1.477	-1.481
Riolen	-1.039	-1.120	-1.072	-1.191	-1.090	-1.078
Infrastructuur	-1.858	-1.456	-1.529	-1.539	-1.671	-1.653
Verkeer	-275	-322	-266	-221	-192	-184
Parkeren	-545	-571	-574	-573	-550	-549
Totaal lasten:	-8.038	-7.541	-7.289	-7.312	-7.097	-6.992
Baten:						
Volkshuisvesting	-	-	-	-	-	-
Woningbouw	9	3	-	-	-	-
Monumentenzorg	-	-	-	-	-	-
Ruimtelijke ordening	10	2	2	2	2	2
Buitengebied	-	-	-	-	-	-
Openbaar groen	18	13	13	13	13	13
Gemeentelijke begraafplaats	3	6	6	6	6	6
Milieu	455	299	41	64	-	-
Afval	1.939	2.120	2.133	2.140	2.143	2.147
Riolen	1.148	1.325	1.409	1.616	1.588	1.371
Infrastructuur	88	51	51	51	51	51
Verkeer	16	7	7	7	7	7
Parkeren	656	685	740	790	790	790
Totaal baten:	4.342	4.511	4.402	4.689	4.600	4.387
Saldo programma:	-3.696	-3.030	-2.887	-2.623	-2.497	-2.605

Volkshuisvesting

De lasten bestaan met name uit salarislasteren en de in de perspectiefnota 2022 opgenomen lasten t.b.v. woonwagewerk en doorstroming woningmarkt (in 2022 en 2023).

Woningbouw

De lasten betreffen met name salarislasteren, kapitaallasteren en beheerskosten van panden in bezit van de gemeente met een strategische locatie (voormalig VVV-gebouw Maastrichterlaan en Vereinschoes). In de begroting 2023 zijn de lasten het Vereinschoes verminderd vanwege de doelstelling het pand zo spoedig als mogelijk te vervreemden. De verdeling van de salarislasteren leidt hier tot een hoger begroot bedrag.

Monumentenzorg

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud gemeentetoren en kapitaallasteren.

Ruimtelijke ordening

De lasten betreffen met name salarislasteren, kosten inzake omgevingswet en de kapitaallasteren van de grondexploitaties. In 2023 en verder zijn nog implementatiekosten voor de omgevingswet opgenomen. Dit leidt tot hogere kosten met name door het opstellen van het omgevingsplan. Deze incidentele lasten worden gedekt uit de algemene reserve.

Buitengebied

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud aan (on)gemarkeerde wandelpaden landschapsonderhoud en kapitaallasteren. In 2022 stond onder dit beleidsveld incidenteel de inventarisatie van landschapselementen begroot. Hierdoor is het verschil met de opvolgende begrotingen vanaf 2023 verklaard.

Openbaar groen

De lasten van het beleidsveld openbaar groen bestaan met name uit het algemeen onderhoud groen, onkruidbestrijding, vervanging van beplanting, onderhoud van bomen en begraaftplaatsen, salarislasten en aandeel lasten buitendienst. De stijging van de lasten komt vooral door contract aanpassingen.

De baten betreffen met name opbrengsten voor het in gebruik geven van gemeentegronden en een bijdrage van de Woningstichting voor onderhoud groen.

Gemeentelijke begraafplaats

De lasten van het beleidsveld bestaan uit onderhoud algemene begraafplaats. De baten betreffen lijkbezorgingsrechten.

Milieu

De lasten van dit onderdeel betreffen naast eigen uitgaven voor duurzaamheid de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg. Door een verschuiving van provinciale taken die de Regionale uitvoeringsdienst gaat uitvoeren vallen deze lasten hoger uit ten opzichte van de begroting 2022.

De projecten Energiek Heuvelland, energiebesparende maatregelen (Spuk RREW) en een project i.v.m. subsidies voor gevelisolatie leiden tot fluctuaties in baten en lasten in 2023 en verder. Doordat deze projecten ook in de baten zijn meegenomen, is er met uitzondering van de taken Rud, op dit beleidsveld per saldo sprake van een nagenoeg gelijkblijvende last.

Afval

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de afvalverwerking en afvalstoffenheffing. Betreffende lasten zijn gebaseerd op de begroting 2023 van Rd4 waarover de raad een positief gevoelen heeft geuit.

Riool

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de gemeentelijke riolering en pompgemalen en de rioolheffing. De lasten van het waterprogramma zijn hierin nog niet opgenomen. In 2024 is sprake van een geplande inspectie van het riool die leidt tot hogere kosten in dat jaar (doorberekend in de baten voor de rioolheffing).

Infrastructuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud wegen, openbare verlichting en kapitaallasten voormalige wegreconstructies.

Met name de kosten van het Masterplan openbare ruimte zorgen in dit beleidsveld voor een kostentoeename. Daarnaast leiden de kapitaallasten in 2023 tot een toename van de lasten.

In de baten zijn de vergoedingen geraamd die derden (met name nutsbedrijven) betalen voor het openbreken van weg- of trottoirdelen voor het leggen van de leidingen.

Verkeer

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud en plaatsing van verkeersborden, kapitaallasten van verkeersmaatregelen en kosten inzake gladheidsbestrijding.

De hogere lasten in 2022 betreffen met name de incidentele lasten gemoeid met raadsbesluit 'Verantwoord op Weg' en kapitaallasten.

De baten betreffen bijdragen van ondernemers inzake de toeristische bewegwijzering.

Parkeren

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de kosten inzake de parkeergarage (huur en beheer) en de onderhoudscontracten van de parkeermeters. In 2025 dalen de lasten door afname van de kapitaallasten.

De baten betreffen de parkeeropbrengsten: vergunningen en ontheffingen, parkeermeters in openbare ruimte, parkeergarage en naheffingen parkeerbelasting.

Investeringsprojecten programma Wonen & Verkeer

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerea- liseerd	Restant	Gereed
Groenstructuurplan	2010 – 2024	Rb. 17.07.09	550.000	175.000	375.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervanging Camilluspark	2014	Kadernota 2011 / voorjaarsnota 2017	1.485.000	2.000	1.483.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervanging Zevensterweg	2019	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	410.000	0	410.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervanging St. Martinusstraat	2020	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	593.000	0	593.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervanging Irmgardstraat	2022	Begr. 2019	431.000	0	431.000	n.t.b.**
Fietsbaan Maastricht-Aken	2017	Begr. 2016	400.000	119.000	281.000	Gereed
Rehabilitatie wegennetwerk	2015 – 2019	Begr. 2015	1.175.000	1.001.000	174.000	2023
Zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	2018 – 2019	Rb. 25.06.2018	348.000	50.000	298.000	2023
Relinen riolering Viergrenzenweg	2020	Begr. 2018	250.000	0	250.000	n.t.b.**
Deltaplan Vaals	2019 – 2020	Rb. 15.04.19	365.000	395.000	-30.000	2022
Nieuw parkeerbeleid (PRISS)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	50.000	0	50.000	n.t.b.
Vorbereidingskrediet verkeerspanel	2019	Begr. 2019	100.000	15.000	85.000	2023
Laadpalen elektrische fietsen	2019	Rb. 25.03.19	65.000	64.000	1.000	2022
Goupille (bezemwagen)	2022	Begr. 2019/voorjaarsnota 2022	26.000	24.000	2.000	Gereed
Afwatering rotonde randweg	2023	Begr. 2021	145.000	0	145.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervanging Schoolstraat Lemiers	2024	Begr. 2021	765.000	0	765.000	n.t.b.**
LED verlichting sportvelden	2022	Begr. 2022	63.000	0	63.000	2023
Aanschaf voertuig buitendienst	2023	Begr. 2021	40.000	0	40.000	2023
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025

** conform nog vast te stellen Masterplan openbare ruimte

Aanwezige reserves portefeuille Wonen & Verkeer

Bestemmingsreserves per 01.01.2023		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2023	Doelstelling
Parkeerbonds	€ 30.102	Dekking van kosten aanleggen parkeerplaatsen, die op terrein van een initiatiefnemer aantoonbaar niet mogelijk zijn. Deze initiatiefnemers storten vervolgens een bedrag in het parkeerbonds.
Totaal bestemmingsreserves	€ 30.102	

Programma Werk & Economie

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2021	Raming 2022 (na wijzig.)	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:						
Inkomenszorg	-8.595	-8.906	-8.183	-8.090	-8.029	-7.921
Economie	-202	-152	-166	-166	-165	-167
Toerisme	-186	-198	-212	-211	-211	-212
Evenementen	-133	-157	-167	-167	-167	-168
Totaal lasten:	-9.116	-9.413	-8.728	-8.634	-8.572	-8.468
Baten:						
Inkomenszorg	4.750	5.119	4.599	4.599	4.599	4.599
Economie	44	50	69	69	69	69
Toerisme	1.277	1.481	1.570	1.632	1.721	1.721
Evenementen	1	-	-	-	-	-
Totaal baten:	6.072	6.650	6.238	6.300	6.389	6.389
Saldo programma:	-3.044	-2.763	-2.490	-2.334	-2.183	-2.079

Inkomenszorg

De lasten van dit onderdeel bestaan met name uit de bijdrage aan WOZL inzake de uitvoering van de WSW, de bijdragen aan Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland ten behoeve van re-integratie en uitvoering van de WWB en uit de lasten voor armoedebeleid (waaronder kwijtscheldingen afvalstoffen- en rioolheffing). De cijfers van WOZL zijn gebaseerd op de begroting 2023 van WOZL waarover de raad een positief gevoelen heeft geuit. De WWB-W lasten zijn gebaseerd op voorgaande jaren. Voor wat betreft de lasten inzake het inkomensdeel WWB en bijzondere bijstand is uitgegaan van de meest recente begroting van SZMH.

In de lasten is per saldo sprake van een daling ten opzichte van 2022 aangezien de regeling “energietoelag minima 2022” eindigt. De nieuwe toeslag is aangekondigd voor 2023 maar nog niet verwerkt in de middelen toekenning vanuit het gemeentefonds 2023 en bijbehorende lasten 2023. Daarnaast zijn er enkele kostenstijgingen door een toename van de arbeidsjaren van de gesubsidieerde arbeid (WOZL) en een stijging van de loonkostensubsidie (LKS).

Economie

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name salarislasten en kosten markten. Bij de markten is een stijging van de energiekosten geraamd, die ook is doorberekend in de opbrengsten.

De baten betreffen daarnaast nog huuropbrengsten van de werkplekken van Startups.

Toerisme

De lasten bestaan met name uit de bijdrage aan Visit Zuid-Limburg, kosten BsGW en salarislasten.

Bij de begrotingsbehandeling 2022 zijn de tarieven toeristenbelasting voor de komende jaren begroot. Deze stijging is zichtbaar in de baten.

Evenementen

De lasten bestaan uit het subsidiebudget voor evenementen, kosten inzake kermissen, salarislasten en een aandeel van de lasten gemeentewerf en materieel buitendienst.

Aanwezige reserves portefeuille Werk & Economie

Bestemmingsreserves per 01.01.2023		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2023	Doelstelling
Re-integratie	€ 151.000	Reserveren projectmiddelen intensivering re-integratie
Minimabeleid	€ 45.917	Dekking van uitgaven inzake armoede- en minimabeleid
I-deel WWB	€ 250.000	Dekking tekorten inkomensdeel WWB
Totaal bestemmingsreserves	€ 446.917	

Programma Bestuur & Dienstverlening

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2021	Raming 2022 (na wijzig.)	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten:						
Bestuur	-1.211	-1.280	-1.325	-1.315	-1.315	-1.332
Samenwerking	-53	-65	-30	-30	-30	-30
Dienstverlening	-1.489	-1.468	-1.611	-1.611	-1.598	-1.600
Openbare orde en veiligheid	-1.033	-999	-1.080	-1.111	-1.127	-1.145
Financiering	-3.252	-2.241	-3.482	-4.286	-4.208	-4.535
Overhead	-3.417	-3.774	-4.087	-3.947	-3.934	-3.912
Totaal lasten:	-10.455	-9.827	-11.615	-12.300	-12.212	-12.554
Baten:						
Bestuur	20	-	-	-	-	-
Samenwerking	29	-	-	-	-	-
Dienstverlening	274	409	378	486	163	163
Openbare orde en veiligheid	21	-	-	-	-	-
Financiering	25.435	24.950	25.568	26.824	27.678	26.595
Overhead	17	9	14	14	14	14
Totaal baten:	25.797	25.368	25.960	27.324	27.855	26.772
Saldo programma:	15.341	15.541	14.345	15.024	15.643	14.218

Bestuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de salarislaster van de bestuurders. Daarnaast maken juridische advieskosten deel uit van deze lasten. De toename van de lasten vanaf 2022 betreft met name de uitbreiding van het aantal raadszetels van 13 naar 15 zetels (raadsvergoedingen, i-Pads).

Samenwerking

De lasten betreffen de kosten van samenwerking Middengebied. De incidentele hogere kosten in 2022 zijn het gevolg van het vormen van de reserve overloop. Deze is via de jaarstukken 2021 gevormd voor de verkenning van het toekomstperspectief van agrarische bedrijven.

Dienstverlening

De lasten van dit onderdeel bestaan uit kosten t.b.v. het KCC, vergunningverlening en vastgoedbeheer. De baten betreffen de verwachte legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen (regulier alsook de strategische bouwprojecten) en leges KCC (reisdocumenten e.d.). De stijging in de kosten ontstaat met name door de noodzakelijke aanschaf van de applicatie i-burgerzaken en een stijging van de salarislaster.

De fluctuaties in de baten ontstaan met name door de verwachte opbrengsten voor de omgevingsvergunningen in de verschillende jaren.

Openbare orde en veiligheid

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de bijdrage aan de veiligheidsregio (op basis van begroting 2023 Veiligheidsregio waarover de raad een positief gevoel heeft geuit) en het veiligheidshuis. De stijging in de lasten wordt verklaard door de hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio.

Overhead

De regels van het BBV schrijven voor dat kosten zoveel mogelijk rechtsreeks op de programma's begroot dienen te worden. Een aantal zaken blijft conform verslaggevingsregels (BBV) onverdeeld en vallen onder het taakveld Overhead. Ongeveer de helft van deze lasten betreffen de personeelslasten van diverse functionarissen (o.a. directie, management, automatisering, financieel control, kabinet, communicatie). Voor het overige betreffen de lasten directe kosten voor personeelszaken, huisvesting, informatievoorziening, communicatie & voorlichting en financiële ondersteuning.

Lasten voor personeelszaken zijn o.a. kosten voor studie, Arbo, salarisadministratie en de werkkostenregeling. De lasten voor huisvesting betreft o.a. aanschaffing meubilair, materialen, onderhoudskosten, kapitaallasten en gas- en elektriciteitskosten (gemeentehuis en fractiehuis).

Stijging in de lasten betreffen met name een stijging van de kapitaallasten, salarissen en de onderdelen zoals genoemd in de financiële analyse van het bestaande beleid in onderdeel 3.2 van dit deel.

Financiering

Belastingen

Voor een overzicht van de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven staat een structurele stelpost onvoorzien in de begroting ad € 30.000.

Algemene uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds vormt de voornaamste inkomstenbron van de gemeente. Meer dan de helft van alle lasten wordt hieruit gedekt. Het gemeentefonds is tot en met 2025 direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven betekent voor gemeenten een hogere uitkering uit het gemeentefonds (onder het motto “gelijk de trap op en gelijk de trap af”). Dit effectueert zich in het zogenaamde accres.

Met ingang van het uitkeringsjaar 2023 wordt door het Ministerie van BZK een nieuw verdeelmodel gehanteerd voor de berekening van de Algemene Uitkering (AU). Hoofddoel voor dit nieuw verdeelstelsel was om het eenvoudig en uitlegbaar te maken en beter te laten aansluiten bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken (dat was vooral nodig in het sociaal domein). De indeling van de clusters is logischer en globaler gemaakt en het aantal maatstaven is gehalveerd. Deze wijziging komt qua uitkomst van de berekende Algemene Uitkering met name naar voren in de uitkeringsfactor die van 1,757 daalt naar 1,307. In het nieuwe verdeelmodel is daarnaast voor 2023-2024-2025 sprake van een ‘Suppletie uitkering nieuw verdeel model’ op basis van een ingroepad dat is gebaseerd op een bedrag per inwoner. Door het nieuwe verdeelmodel is er landelijk sprake van voor- en nadeel gemeenten. Doordat Vaals in de nieuwe verdeelsystematiek als ‘Voordeelgemeente’ wordt gekwalificeerd wordt dit voordeel gecorrigeerd met een negatieve suppletie uitkering. Sinds de meicirculaire 2022 wordt het accres daarnaast gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Vervolgens zijn in de septembercirculaire 2022 de accressen vanaf 2023 bijgewerkt.

De ramingen van de Algemene Uitkering in deze begroting zijn gebaseerd op de meest recente circulaire, de septembercirculaire 2022. Op basis van de huidige inzichten ramen we voor 2023 een totale omvang van de uitkering gemeentefonds van circa € 22,4 miljoen. Recent is een mededeling ontvangen van het Ministerie van BZK dat in hun rekenmodel van de septembercirculaire 2022 voor het Uitkeringsjaar 2023 en volgende jaren abusievelijk met een te hoge stijging van de OZB waarde woningen (eigenaren) ten opzichte van 2022 is gerekend. Dit werkt door in de berekende (te hoge) uitkeringsfactor vanaf 2023. Het Ministerie heeft aangegeven dat deze fout in de decembercirculaire 2022 zal worden gecorrigeerd. Deze correctie zal hierna in de begroting worden verwerkt.

Onderstaand overzicht geeft de onderdelen van de uitkering 2023 weer, in vergelijking met de raming voor begrotingsjaar 2022 zoals opgenomen in de primaire begroting 2022.

Uitkering gemeentefonds 2023	Begroting 2023	Begroting 2022	Verschil
Basisuitkering:			
Uitkeringsfactor (gerelateerd aan accres gemeentefonds)	1,307	1,757	-0,45
Algemene uitkering	22.075.000	17.903.000	4.172.000
Suppletie uitkering nieuw verdeelmodel	-1.470.000		-1.470.000
Totaal Algemene uitkering	20.605.000	17.903.000	2.702.000
Integratie- & Decentralisatie uitkeringen:			
Integratie-uitkering inburgering		36.000	-36.000
Integratie-uitkering verhoging raadsledenvergoeding		96.000	-96.000
Integratie-uitkering voogdij / 18+		322.000	-322.000
Integratie-uitkering participatie	1.444.000	1.413.000	31.000
Decentralisatie uitkering brede impuls combinatiefuncties	35.000	35.000	0
Decentralisatie uitkering gezond in de stad		36.000	-36.000
Decentralisatie uitkering armoedebestrijding kinderen	46.000	41.000	5.000
Decentralisatie uitkering vergunningverlening, toezicht, handhaving	29.000	29.000	0
Decentralisatie uitkering voorschoolse voorziening peuters	19.000	19.000	0
Decentralisatie uitkering versterking omgevingsveiligheidsdiensten	1.000	1.000	0
Decentralisatie uitkering extra capaciteit BOA's	30.000	0	30.000
Decentralisatie uitkering Wet kwaliteitsborging bouw	10.000	0	10.000
Totaal Integratie- & Decentralisatie uitkeringen	1.614.000	2.028.000	-414.000
Raming Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF)	180.000		180.000
Totaal Uitkering gemeentefonds	22.399.000	19.931.000	2.468.000
Integratie-uitkeringen.			

Met ingang van 2023 zijn een 3-tal Integratie-uitkeringen (Inburgering, Verhoging raadsledenvergoeding, Voogdij\18+) overgeheveld naar de Algemene uitkering.

Raming Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF).

Het hier opgenomen bedrag betreft een berekend bedrag op grond van de verwachte lagere uitname uit het Gemeentefonds voor 2022. Jaarlijks wordt bij de septembercircularisatie een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicircularisatie volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening. Decentralisatie-uitkering Wet kwaliteitsborging bouw. De gemeenten ontvangen in 2022 een bijdrage voor de noodzakelijke voorbereiding die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) vanaf 1 januari 2023. Daarnaast ontvangen de gemeenten na inwerkingtreding een jaarlijkse bijdrage (tot en met 2026) voor het uitvoeren van de Wkb-taken.

Investeringsprojecten programma Bestuur & Dienstverlening

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Software omgevingswet	2021	Begr. 2021	145.000	51.000	94.000	2023
Upgrade Corsa-omgeving	2021	Begr. 2021/ investeringsprogramma 2021	75.000	31.250	43.750	2022
Integratie Liber / gegevensmakelaar	2021	Begr. 2021	11.500	10.000	1.500	2022
I-Pads raad	2022	Begr. 2022	19.000	19.000	0	Gereed
Mobile ICT-hardware	2022	Begr. 2022	18.000	18.000	0	2022
Verbeterplan DIV	2021-2024	Begr. 2020/voorjaarsnota 2021	100.000	0	100.000	2024
Vervanging meubilair kantine/conferentiekamer	2022	Voorjaarsnota 2022	50.000	0	50.000	2022

Aanwezige reserves portefeuille Bestuur & Dienstverlening

Bestemmingsreserves per 01.01.2023		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2023	Doelstelling
Gemeentefonds	€ 506.000	Egalisatie van fluctuaties accressen gemeentefonds en dekking mogelijke tekorten herijking verdeelsystematiek
Strategisch Ontwikkelfonds	€ 434.000	Impulsen geven aan ontwikkelingen die de fysieke en sociaal-maatschappelijke situatie in een bepaalde buurt of wijk kunnen verbeteren. Bedoeling is tevens dat dit fonds als 'hefboom' werkt, waarbij de gemeentelijke middelen in het fonds worden aangevuld door andere partners of via subsidies. De ontwikkelingsopgaven zijn de hefboom onder nagenoeg alle transitiepaden in Vaals Verbind(t).
Totaal bestemmingsreserves	€ 940.000	

Deel 4

Verplichte paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deel 1 - Kaders

1.1 Inhoud paragraaf

De bedrijfsvoering betreft het hele spectrum van taken die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening en het extern opereren mogelijk te maken. Hieronder vallen de onderdelen management & organisatie, planning & control, personeelszaken, informatisering & automatisering en huisvesting.

1.2 Beleidskaders

Beleidskaders BEDRIJFSVOERING

Lopend beleid

De zelfstandige gemeente Vaals levert vanuit nabijheid bij de burger en diens omgeving een substantiële meerwaarde aan de kwaliteit van leven. Dat doet de gemeente door vanuit de kennis van en aandacht voor de context, het specifieke van de situatie, te handelen.

De manier waarop gemeentebestuur en organisatie hieraan invulling geven wordt bepaald door van buitenaf naar processen te kijken en zich voortdurend af te vragen wat een inwoner nodig heeft en van de gemeente mag verwachten. De context bepaalt of en zo ja welke interventies (via de gemeente) gewenst zijn, wat een inwoner nodig heeft. Hierbij kan (lokaal) maatwerk leidend zijn.

In principe zijn er twee manieren van organiseren, die passen bij de aard van de processen:

- systeemgedreven: van binnen naar buiten, managen van processen, procedures en regels, vooral bij standaardproducten, per definitie geen maatwerk gewenst
- contextgedreven: van buiten naar binnen, minder regels, vooral kaders, creativiteit faciliteren, per definitie maatwerk gewenst.

Een zelfstandig Vaals, dat in staat is om meerwaarde te leveren aan de kwaliteit van leven, moet de kwaliteiten in bestuur en organisatie hebben, om de burgers de voordelen van de kleinschaligheid te laten voelen. Dat betekent ook dat we keuzes moeten maken, ons concentreren op zaken die er toe doen en geen onnodige energie verspillen en risico's lopen op zaken die anderen beter kunnen. Vanuit onze **bedrijfsvoeringsfilosofie** vullen we dit als volgt in:

Diensten en processen, waarbij de context van groot belang is, vormen de 'corebusiness' van de gemeente Vaals en blijven per definitie lokaal.

De gemeente kan dit, vanuit kleinschaligheid/nabijheid bij de inwoner, beter dan elke andere instantie. Voor deze processen profiteren we van het schaalniveau Vaals. Op deze processen maakt de gemeente het verschil, levert de kwaliteit, die vooral wordt ingegeven door het verrichten van de juiste ondersteuning vanuit de kennis van en aandacht voor de situatie en de omgeving van de inwoner.

Naarmate de processen steeds minder context- en vooral maar systeemgedreven zijn, wordt de samenwerking met andere overheden of wel de zoektocht naar schaalvergroting, op afstand plaatsen en uitbesteden, groter. In deze processen spelen factoren als vakdeskundigheid en efficiency een grote rol.

De organisatie-inrichting en de daarbij geldende uitgangspunten rondom verantwoordelijkheden en dergelijke zijn geregeld in de **Organisatieverordening Gemeente Vaals 2013**.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mandaten en dergelijke zijn vastgelegd in het **Mandaatbesluit Gemeente Vaals 2014**. De specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van budgethouders en budgetbeheerders zijn vastgelegd in de **Budgetregeling Gemeente Vaals**.

Het gemeentelijk **personeelsbeleid** is vastgelegd in de cao Gemeenten en het Personeelshandboek gemeente Vaals. De gemeentelijke zorgtaken op het gebied van de Arbowetgeving zijn vastgelegd in de Arbowet en in onze nota Arbobeleid en getoetst met de Risico Inventarisatie- en Evaluatie van 2018. Daarnaast ligt een en ander vast in het BHV-plan. Bij de realisatie van het reorganisatieplan voor de gemeentelijke organisatie is gewerkt met een **Sociaal Statuut**.

In 2013 heeft de Raad de **I&A visie** vastgesteld. Het uitgangspunt van deze visie, gebaseerd op door de Raad vastgestelde kaders, is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment via elk kanaal een antwoord hebben. Het uitgangspunt van deze visie is nog steeds actueel. Vanuit dit uitgangspunt wordt onze (digitale) dienstverlening doorontwikkeld.

Het beleid inzake communicatie en voorlichting is vastgelegd in het **Strategisch Communicatieplan 2011**. Het communicatiebeleid draagt ertoe bij dat de communicatie structureel en geïntegreerd plaatsvindt, rekening houdend met de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de gemeente Vaals. Het Cittaslow-gedachtegoed wordt integraal verankerd in het communicatiebeleid en wordt zowel bij in- als externe communicatie uitgedragen.

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het **Huisvestingsplan 2011**. Dit huisvestingsplan is dynamisch waarbij de feitelijke huisvesting bij behoefte wordt aangepast als dit in het belang van de dienstverlening en de organisatie is.

Het beleid rondom het gemeentelijk proces van inkopen (waaronder ook aanbesteden) is vastgelegd in het **Aanbestedingsbeleid 2016**. In dit beleid zijn ook de aspecten van duurzaamheid betrokken.

De onderdelen van de **financiële functie** hebben hun beslag gekregen in de volgende regelingen:

- Treasurystatuut 2015 (in 2019 op actualiteit beoordeeld)
- Nota Reserves en Voorzieningen 2021
- Nota Risicomanagement
- Nota Activabeleid 2021
- Verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet (2013 en 2017)

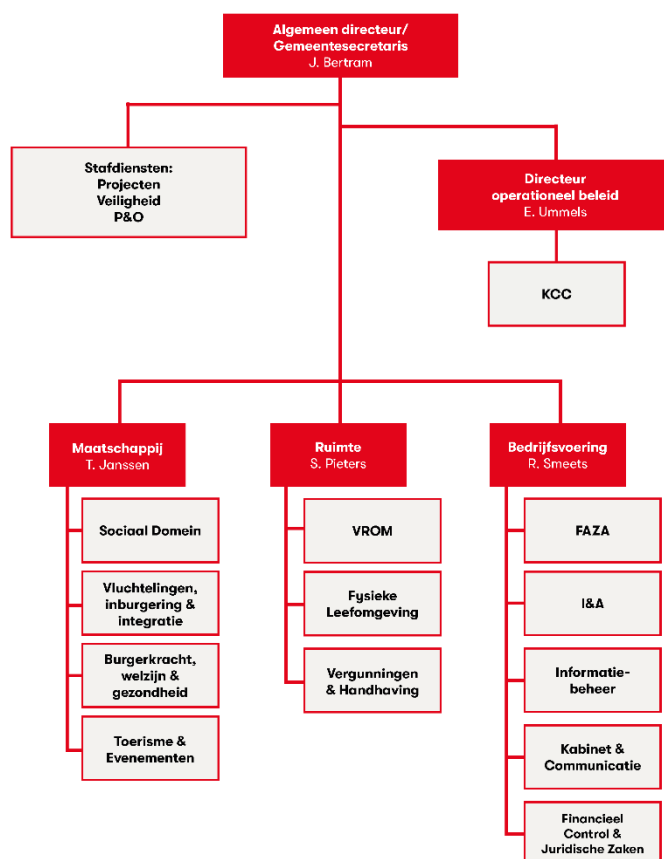
Actiepunten 2023

- De verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet worden op actualiteit beoordeeld, waarna indien nodig actualisatie zal plaatsvinden.
- Rechtmatigheidsverantwoording. Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' is op 31 mei jl. aangenomen door de Tweede Kamer. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is ook een onderdeel van dit wetsvoorstel. Nu verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit. Het college van B en W legt vanaf 2023 zelf verantwoording af over de rechtmatigheid in de jaarrekening. Daarmee valt deze verantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of deze rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

1.3 Personele kaders

In ons bedrijfsvoeringsmodel sturen we op een integrale benadering van elk beleidsveld of opgave. De medewerker van de gemeente Vaals moet in staat zijn een vraag vanuit diverse invalshoeken te kunnen bekijken. Bij de insteek past eigenlijk geen organisatie-plaatje waarin lijntjes en hokjes zijn getekend. Toch is die structuur natuurlijk wel aangebracht, anders is het niet mogelijk een organisatie te sturen. We werken met de volgende organisatiestructuur.

Organogram Gemeente Vaals

Salarislasten

De ambtelijke organisatie heeft in 2023 een totale toegestane omvang van 90,1 fte (full-time-employees), die een totale salarislast van ruim 7,9 miljoen euro vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel geeft de totale geraamde salarislasten van de gemeentelijke organisatie weer.

Salarislasten	2023	2024	2025	2026
Bestuur (raad, griffie, college)	€ 808.000	€ 808.000	€ 808.000	€ 808.000
Ambtelijke organisatie	€ 7.115.000	€ 7.068.000	€ 6.929.000	€ 6.899.000
Totale salarislasten	€ 7.923.000	€ 7.876.000	€ 7.737.000	€ 7.707.000

Ter vergelijking het totaal van de Totale salarislasten uit de Begroting 2022 bedroeg € 6.911.000.

Het personeelsbestand ziet als volgt uit:

Personeelsbestand gemeente Vaals	2023	
	Medewerkers	Fte's in 2023 (toegestaan)
Directie en MT leden	5	5,0
Staf & Veiligheid	8	7,5
KCC	8	6,2
Openbare ruimte	20	20,00
Ruimte	10	9,9
Maatschappij	22	19,1
Bedrijfsvoering	26	22,4
TOTAAL ORGANISATIE VAALS	99	90,1

De stijging van de toegestane formatie met 5,4 fte wordt onder andere veroorzaakt door de reeds eerder geaccordeerde capaciteitsuitbreiding bij DIV met 1,0 fte (Perspectiefnota 2022) en bij het KCC met 1,0 fte (Voorjaarsnota 2022). Daarnaast is sprake van een budget neutrale verlenging qua personele inzet op het programma Duurzaamheid van 1,0 fte (bestaande dekking uit projectgelden). De overige uitbreiding wordt veroorzaakt door het in dienst nemen van externe inhuur c.q. investering van een aantal eerder uitbestede diensten bij Maatschappij (o.a. vroegsignalering, beweegmakelaar, maatschappelijk werk). De toename van deze salarislasten bij Maatschappij is grotendeels budgetneutraal als gevolg van een gelijktijdige daling van de geraamde materiële uitgaven voor deze diensten.

Deel 2 – Doelstellingen en activiteiten

In dit deel wordt per onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt willen gaan bereiken in de komende periode en wat we daarvoor gaan doen. Tevens wordt aangegeven wanneer een en ander qua tijdspad te verwachten is en, indien mogelijk, hoe het bereikte resultaat meetbaar gemaakt kan worden.

2.1 Management & Organisatie

Het voornaamste inrichtingsprincipe is dat **'de inhoud centraal'** staat. Daarnaast wordt voor een belangrijk deel gewerkt op basis van **integraal management en integrale verantwoordelijkheid**.

De strategisch/tactische aansturing van de organisatie geschiedt door het managementteam. Het managementteam draagt de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de producten en taken van de organisatie. De aansturing van de organisatie vindt plaats op basis van onderlinge afstemming en minder vanuit een vaste structuur. Een MT-lid is niet enkel belast met functioneel leidinggevende taken, maar ook voor een belangrijk deel met inhoud op het betreffende vakgebied.

De organisatie zal blijvend de komende jaren een verdere **transitie** ondergaan. Dit past ook nadrukkelijk bij de transitievisie Vaals Verbindt. Vanuit de kracht van de participatie van de samenleving wordt een verdere transitie ingezet in de manier van werken. We kijken heel bewust naar samenwerking met andere partners. De organisatie moet dynamisch en veerkrachtig meebewegen met wat gevraagd wordt. Een stevige doelstelling die past bij een gemeente met ambitie.

Ontwikkelingen, zoals de RUD en de belastingsamenwerking volgen we met belangstelling en we bekijken adequaat welke voordelen hierin voor Vaals zijn weggelegd in de zin van kostenbesparing en kwaliteitsverbetering. Niet iedere samenwerking die wellicht op termijn van meerwaarde voor Vaals kan zijn slaagt. Zo is het niet gelukt het Shared Service Centre Zuid-Limburg van de grond te krijgen.

De organisatie moet blijvend worden meegenomen in de veranderende rol en positie van de gemeente. De wereld om ons heen is aan blijvende verandering onderhevig, daarmee ook de rol en positie van gemeenten. Dit vraagt een vorm van continue mee-veranderen; een organisatie is daardoor nooit af. De aanpak die daarbij gekozen wordt, sluit aan bij de wijze waarop de gemeente ook de burgers wil benaderen. Daarbij gaat het om aandacht voor het individu. Dat wil zeggen dat vooral vanuit de individuele omstandigheden gekeken wordt naar ontwikkelmogelijkheden. Ingezet wordt op het beter benutten van de sterke kwaliteiten van eenieder. Ondanks de geringe omvang van de organisatie en daarmee de hoeveelheid aan 'eenmans-functies' zal getracht worden mensen blijvend meer het werk te laten doen waar ze goed in zijn en dat ze graag doen, waar ze **talenten** voor hebben. Dat betekent dat mensen flexibeler inzetbaar worden en soms los van bepaalde functies taken vervullen.

2.2 Planning & Control

Op het gebied van planning & control, ook wel de financiële functie van de gemeente genoemd, is de afgelopen jaren een behoorlijk instrumentarium ontwikkeld en geïmplementeerd. Het verbeteren van dit instrumentarium is een continu proces. De beleidscyclus wordt ondersteund met documenten die voor Raad, College en management voldoende concrete sturingsinformatie verschaffen en waarbij gepoogd wordt aan te sluiten bij wens en behoeften. Een ander blijvend aandachtspunt is het vergroten van de 'leesbaarheid' van de producten uit de P&C-cyclus. De ingeslagen koers bij de begroting 2021, waarbij de opzet en opmaak een upgrade hebben ondergaan, draagt daaraan bij. Met de huidige meer to-the-point programmateksten probeert het College de effecten van het beleid op een toegankelijke manier inzichtelijk te maken.

Na de aanbesteding van accountant eind 2022 wordt de nieuwe samenwerking voor de komende vier jaar aangegaan. We ervaren dat de accountant als 'woordvoerder' van het maatschappelijk verkeer strenger is geworden. Om aan te kunnen haken op deze strengere externe blik is een kwalitatieve en kwantitatieve doorontwikkeling van Planning & Control noodzakelijk. Hierbij behoort ook het toegenomen belang van het uitvoeren van interne controlewerkzaamheden. Het vangnet van de accountant voor de rechtmatigheidstoets verdwijnt immers. Met het in samenspraak met de externe accountant actualiseren van het interne controleplan en het versterken van de interne controlefunctie is hier op geanticipeerd.

Daarnaast worden in 2023 de financiële verordeningen (artikelen 212, 213 en 213a Gemeentewet) waar nodig geactualiseerd en ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

2.3 Personeelszaken

Het gemeentebestuur van Vaals heeft een duidelijke keuze gemaakt voor wat betreft de toekomstige koers. Vaals wil zelfstandig en dicht bij de burger het verschil blijven maken. Op basis van deze koers is de ambtelijke organisatie in ontwikkeling. Stapsgewijs en voortdurend is de organisatieontwikkeling onderwerp van gesprek tijdens de overleggen in het managementteam en met de ondernemingsraad.

Het is belangrijk dat medewerkers in staat worden gesteld om mee te bewegen en te ontwikkelen. Zij worden in de gelegenheid gesteld om kennis en ervaring op te doen middels opleiding, training en andere scholing en middels tijdelijke detacheringen bij andere organisaties. Duurzame inzetbaarheid heeft voortdurende aandacht.

Voor het volgen van opleidingen en ontwikkelingstrajecten is jaarlijks een opleidingsbudget beschikbaar. Dit budget wordt gebruikt al naar gelang de behoefte aan scholing of een andere vorm van ontwikkeling. Dit vindt ook in 2023 plaats in overleg tussen leidinggevend en medewerkers.

Wet- en regelgeving inzake arbeidsomstandigheden blijven belangrijk bij de inrichting van de organisatie, werkprocessen en werkomgeving. De effecten als gevolg van de COVID19-crisis boden kansen voor wat betreft het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Het plaats- en tijdonafhankelijk werken is goed in gang gezet, maar voor de toekomst kan dit nog verder uitgewerkt en uitgebreid worden met nog betere faciliteiten.

De ervaringen die zijn opgedaan met het digitaal aanmaken van een arbeidsovereenkomst en het digitaal ondertekenen, geven een impuls voor een verdere digitaliseringsslag. In de toekomst moeten alle medewerkers hun personeelsdossier ten alle tijden en op elke plaats kunnen inzien. De reeds ingezette lijn zal worden voortgezet. De in 2021 aangezette voorbereidingen voor het onderhoud van het functiegebouw leiden in 2022 tot realisatie daarvan met nog de definitieve afronding in 2023 en daarmee te nemen (financiële) consequenties. De organisatie wordt continu doorontwikkeld. De Omgevingswet en andere wetwijzigingen hebben ertoe geleid dat we steeds meer vanuit het gezichtspunt van de burger denken en werken. Het hybride werken dat als gevolg van de corona-maatregelen steeds meer ingeburgerd is, stelt nieuwe eisen aan de wijze waarop de dienstverlening en het managen van processen en mensen vorm krijgen. Dat vergt continue aandacht vanuit P&O en het management.

De gemeente Vaals blijft goede arbeidsvoorwaarden bieden die passen bij de eisen die aan de medewerkers worden gesteld. Het personeelshandboek is actueel en het beloningsbeleid krijgt daarin bijzondere aandacht. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is een actueel thema het blijven boeien en binden van de huidige

bezetting, maar ook het aantrekken (en boeien) van nieuw personeel. Hier zijn middelen voor geraamd om hier invulling aan te geven. Gezondheidsmanagement (duurzame inzetbaarheid/vitaliteit) heeft ook een belangrijkere dimensie gekregen. Vitaliteit is daarbij geen doel op zichzelf, maar een randvoorwaarde om de organisatiedoelstellingen te behalen.

2.4 Informatisering & Automatisering

ICT is een onmisbare component in de huidige bedrijfsvoering voor lokale overheden. Het basisuitgangspunt van de visie Informatievoorziening & Automatisering is dat de gemeente Vaals haar **burgers centraal** stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment en via elk kanaal een antwoord hebben. Om dit mogelijk te maken werken wij met **Virtual Desktop Infrastructure (VDI)**. Ook de komende jaren blijven we investeren in de **optimalisatie en actualisatie** van onze technische infrastructuur. Meer en meer kiezen we voor ontzorging op ICT-gebied en nemen we diensten af als **cloudplossing**. Zoals de het bijhouden van de diverse geo-gerelateerde basisregistraties (BAG/BGT/BRK/WKPB) ondergebracht bij het Gegevenshuis in Landgraaf. De huidige visie Informatievoorziening & Automatisering beschrijft nog steeds onze ambities. Tevens zijn de door de Gemeenteraad vastgestelde kaders die als basis hebben gediend voor de huidige visie nog steeds actueel:

- het inzetten van ICT om de gemeentelijke dienstverlening en bereikbaarheid te optimaliseren;
- het innovatieve en creatieve karakter van de ICT-architectuur moet behouden en gestimuleerd worden;
- het vinden van een oplossing voor de toenemende kwetsbaarheid;
- uniformiteit in het opslaan, bewerken en archiveren van de informatievoorziening.

De ambitie van de afdeling ICT is om de gemeentelijke ICT en informatievoorziening zo te organiseren, dat deze ondersteuning biedt voor een moderne, efficiënte, betrouwbare en integere bedrijfsvoering en dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Team ICT is adviserend, ondersteunend en neemt graag een aanjagende rol aan bij het realiseren van de digitale ambities van onze gemeente.

De **beveiliging van bedrijfsinformatie** speelt een steeds grotere rol. Voor het beveiligen van informatie en data processen passen we de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) toe. Eind 2022 leggen wij verantwoording af over onze informatiebeveiliging door middel van de ENSIA-zelfevaluatie (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en audit. De IT beveiliging wordt door een gerenommeerde security specialist in kaart gebracht. De bevindingen worden, waar nodig en mogelijk, meegenomen in de optimalisatie van de IT beveiliging.

De complexiteit van het **ICT beheer** neemt jaarlijks toe. Om de focus te houden op de specifieke gemeentelijke IT taken gelieerd aan o.a. de komst van de omgevingswet, informatie-/dataveiligheid en het sociaal domein is er voor gekozen enkele basis IT taken (Monitoring, update- en patchmanagement) over te dragen aan een externe IT dienstverlener waarbij we intern de regie houden. Verder kiest de gemeente Vaals steeds vaker voor Cloud based software en SaaS oplossingen (afnemen van een dienst en dus niet in eigen beheer) om de afhankelijk van de eigen IT omgeving te verkleinen en de flexibiliteit te vergroten.

Het thuiswerken is, mede door de Coronapandemie, in een stroomversnelling gekomen. De technische capaciteit is verhoogd en extra veiligheidsmaatregelen zijn ingevoerd. Er zijn geen nieuwe technieken bijgekomen, maar wij zijn de bestaande wel meer gaan gebruiken. Het digitaal vergaderen is hiervan een prima voorbeeld. Het "hybride" werken (combinatie van kantoor- en thuiswerken) speelt een belangrijke rol bij het maken van keuzes m.b.t. de IT omgeving van de gemeente Vaals.

De archivaris heeft in het periodieke verslag over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van **informatiehuishouding en archiefbeheer** in 2021 duidelijk aan de gemeente Vaals aangegeven dat de gang van zaken op het gebied van informatiebeheer bij de gemeente Vaals ernstig te kort schiet.

Om gecontroleerd een verbeterslag te maken richting digitaal werken en een beter informatiebeheer is met hulp van externe expertise het **Verbeterplan Informatiebeheer** opgesteld. Het is belangrijk om te realiseren dat de verbeteringen niet alleen worden uitgevoerd om de provincie tevreden te stellen, maar juist om het informatiebeheer binnen de eigen organisatie goed op orde te brengen. Goed informatiebeheer ondersteunt immers alle processen binnen de organisatie en voorkomt risico's van bijvoorbeeld informatieverlies of het niet kunnen verantwoorden van besluitvormingsprocessen. Informatiebeheer is een onderdeel van de missie en visie van de organisatie. Hieruit blijkt ook dat informatiebeheer geen 'speeltje' is van de DIV-afdeling maar een verantwoordelijkheid is van de gehele organisatie. Medewerkers dienen dan ook goed begeleid te worden in deze nieuwe manier van digitaal werken en archiveren.

Realisatie van het Verbeterplan Informatiebeheer is alleen mogelijk als **de capaciteit van de formatie kwalitatief en kwantitatief op orde wordt gebracht**. In de voorjaarsnota 2021 en de meerjarenbegroting 2022-2025 zijn de hiervoor noodzakelijke financiën opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de schaal en de mogelijkheden van de gemeente Vaals en is een periode van tweeënhalf jaar uitgetrokken om tot het realiseren van het Verbeterplan Informatiebeheer te komen. Een **tussentijdse voortgangsrapportage** door de archivaris heeft er

medio 2022 toe geleid dat de archivaris concludeert dat: de gemeente Vaals de aanbevelingen uit het inspectierapport ter harte heeft genomen en voortvarend te werk is gegaan. Er is veel werk verzet, op vrijwel alle aspecten is progressie geboekt en er zijn de nodige concrete resultaten bereikt. Echter dienen nog heel wat aspecten opgepakt, nader uitgewerkt en/of geïmplementeerd te worden. Daarom wordt in 2023 verder gewerkt aan de realisatie van de doelstellingen uit het Verbeterplan Informatiebeheer.

De toetreding tot het Gegevenshuis voor het beheer van al onze Geo-data is een belangrijke stap in de verdere professionalisering van ons **gegevensbeheer**. Door de integrale aanpak maken we niet alleen een efficiëntieslag maar heeft de kwaliteit van de diverse Basisregistraties continue de aandacht. Het Gegevenshuis werkt hierbij nauw samen met zowel de diverse gemeentelijke afdelingen maar ook de Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW). Een volgende belangrijke stap vormt de zogenaamde Samenhangende Objecten Registratie (SOR). In de SOR zullen alle gegevens van de basisregistraties in het fysieke domein op een uniforme wijze worden vastgelegd. Het is op dit moment onduidelijk of de vermoedelijke invoeringsdatum van de SOR (2025) gehaald wordt. Op landelijk niveau loopt er namelijk een discussie over de positionering en financiering van deze nieuwe registratie. Ongeacht deze mogelijke vertraging is het van groot belang om reeds nu voor te sorteren op deze nieuwe registratie. Hiervoor werkt het Gegevenshuis nauw samen met de BsGW waarbij gebruik wordt gemaakt van het zogenaamde regieportaal (operationeel 2^e helft 2022) om de diverse administraties op elkaar af te stemmen. Ook de medewerkers van de gemeente Vaals kunnen toegang tot dit portaal krijgen. Ook in 2023 wordt de WOZ-mutatiedetectie uitgevoerd, die bijdraagt aan de kwaliteitsverbetering van onze bestanden. Het is de bedoeling dat deze WOZ-mutatiedetectie met ingang van 2023 wordt ingebouwd in de reguliere processen van het Gegevenshuis. In 2022 is nog volop gewerkt aan de kwaliteit van de data uit onze openbare ruimte (wegen, groen en riool). Volgens planning zou deze zogenaamde BORAS applicatie op 2023 volledig in productie moeten zijn. Op enig moment koppelen we deze BOR-data aan BGT-BAG-WOZ. Begin 2022 heeft ons privacy-team een verdiepingsslag uitgevoerd op het gebruik van de diverse data verwerkingen binnen onze organisatie. Ons gemeentelijk verwerkersregister is hierop aangepast. De hiervoor genoemde ontwikkelingen zijn van groot belang voor een goed en betrouwbaar gegevensbeheer maar vragen ook nodige tijd en inspanning van de diverse betrokken partijen.

Wat betreft privacy blijkt dat ondanks de strenge beveiligingsmaatregelen van onze IT afdeling ook in Vaals elk jaar wel een aantal incidenten op dit gebied plaats vinden. Veelal is dit terug te leiden naar menselijk handelen. Derhalve zal het privacyteam meer inzetten op bewustwording. Maar denk ook aan de gebruikelijke beveiligingsmaatregelen zoals encryptie en Two-factor authentication.

Kijkende naar het **contractbeheer** en de inkoop van I&A wordt ingezet op een hoge kwaliteit, acceptabele kosten en partnerschappen met onze leveranciers. Hierbij wordt de inkoopnota van de onze organisatie als leidraad aangehouden. Ook worden contracten met leveranciers (partners), waar mogelijk, niet meer afgesloten voor periodes van 3 tot 5 jaar maar korter, zodat snel 'op -en afgeschaald' kan worden. Hierdoor verhogen wij onze flexibiliteit en wendbaarheid

2.5 Huisvesting

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het zogenaamde Huisvestingsplan. Naast het gemeentehuis aan het Von Clermontplein wordt ook gebruik gemaakt van een dependance voor de openbare werken. Dit betreft de zogenaamde gemeentewerf, gelegen aan de Selzerbeeklaan. Het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) is in 2022 geactualiseerd. Hier zijn energiebesparende maatregelen voor de komende jaren in opgenomen. Voor 2023 zijn de volgende maatregelen voorzien: aanwezigheidssensoren plaatsen in alle kantoren en vergaderruimtes van het gemeentehuis, Led-verlichting realiseren in alle daarvoor geschikte armaturen in het gemeentehuis, nieuwe energiezuinige CV plaatsen bij Fraiche en TC Mixed, elektraboiler/warmtepompboiler installeren bij Rood-Groen.

Deel 3 – Financiën

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van het taakveld 'overhead'.

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Management & Organisatie	1.926	2194	2.408	2.323	2.323	2.323
Kabinet & communicatie	95	160	134	134	137	134
Planning & Control	71	77	82	82	82	82
Personeelszaken	325	325	425	395	395	395
Automatisering & informatisering	511	454	433	422	422	416
Huisvesting & facilitaire zaken	473	556	591	578	561	548
Totaal	3.401	3.766	4.073	3.934	3.920	3.898

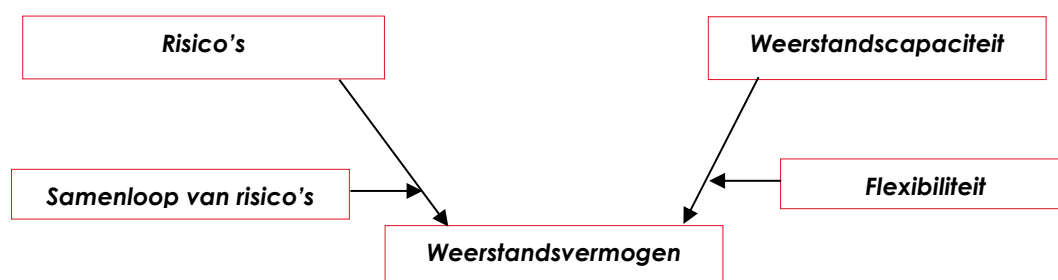
Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing

1. Inhoud paragraaf

In deel 3 van deze begroting is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze begroting voor de financiële positie van de gemeente Vaals. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent deze financiële positie betreft het zogenaamde “weerstandsvermogen”. Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het gehele beleid omgegooid moet worden. In andere bewoordingen: de beschikbare financieel ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is.

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot deze risico's.

In onderstaande figuur komt de samenhang tussen de verschillende onderdelen tot uiting.

In de praktijk bestaat er niet een precieze eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. De ‘ruimte’ in de begroting is hierbij een relatief grijs gebied. Op een aantal punten komen de verschillende meningen echter wel overeen. Het eigen vermogen van een gemeente vormt veruit de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen van de gemeente Vaals bestaat met name uit de algemene reserve. Daarnaast kan de gemeente na een onvoorziën incident de algemene reserve weer op peil brengen door bijvoorbeeld de belastingopbrengsten op te voeren. Deze maatregel heeft echter pas effect in het jaar daaropvolgend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt daarom ook wel gezien als het dynamische deel van de weerstandscapaciteit.

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is en welke risico's de gemeente loopt. Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, moet de gemeente beschikken over weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. de weerstandscapaciteit zijnde een samenstel van middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en;
2. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

2. Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege de aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2021, welke door de raad in december 2020 is vastgesteld.

In de Nota Weerstandsvermogen & Risicomanagement zijn de doelstellingen van dit vigerende beleid vastgelegd en luiden als volgt:

- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt;
- Ervoor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid;
- Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de risico's;

- Beoordelen van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit inclusief bepaling van de weerstandsfactor.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en financiële gevolgen.

3. Risico's

3.1 Algemeen

Welke risico's loopt een gemeente zo al? Het kan bijvoorbeeld gaan om (bedrijfs)economische risico's, maar een gemeente kan ook te maken krijgen met juridische of milieutechnische risico's. Bij het maken van een goede risico-inschatting zijn twee aspecten van belang: wat is de kans dat een risico zich voordoet, en welke orde van schade kan ontstaan als dat gebeurt. Alle risico's moeten daarnaast ook in hun totaliteit worden bekeken: wat is met andere woorden het risicoprofiel voor de gemeente? Veel kleinere risico's samen kunnen bijvoorbeeld een schadebeeld opleveren dat vergelijkbaar is aan één groot risico. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen ook nog eens afhankelijk van elkaar zijn. Zo kan een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente en meer beroep op bijstands-uitgaven.

3.2 Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. Het Besluit Begroting en Verantwoording moedigt gemeenten aan tot het systematisch inventariseren en 'waarderen' van de aanwezige risico's. Er zijn veel indelingen van risico's in omloop.

Wij onderkennen de volgende risico's:

- Financiële risico's: hierbij kan gedacht worden aan risico's voortvloeiend uit eigen beleid of het beleid van de rijksoverheid, samenwerking met andere gemeenten of instanties.
- Risico's op eigendommen: dit betreft zowel risico's door vervreemding of beschadiging van gemeentelijke eigendommen, maar ook de risico's die voortvloeien uit het ontbreken van onderhouds- en/of beheersplannen en risico's rondom het grondbeleid.
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering: hiermee wordt bedoeld risico's vanuit de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. Gevolgen kunnen dan liggen in de sfeer van de uitvoering van regelgeving etc.

De rapportagemomenten aan de gemeenteraad zijn als volgt:

- Jaarrekening: inventarisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Begroting: actualisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Tussentijds in raadsvoorstellen bij projecten waar relevante risico's worden gelopen.

3.3 Risicoprofiel Gemeente Vaals

Voor de kans van optreden van een risico hanteert de gemeente een driedeling: Laag, Midden en Hoog. Een exacte kans inschatting is meestal niet te maken, maar hiermee wordt een indicatie verkregen op basis van een reële inschatting.

Risico's relevant voor de weerstandscapaciteit dienen van materiële betekenis te zijn voor het balanstotaal of de financiële positie. Wij rekenen met een ondergrens van € 5.000 als minimale tegenvaller. Risico's waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 5.000 wordt geschat, achten we object van reguliere bedrijfsvoering. Deze risico's dienen in principe binnen de productenramingen te worden opgevangen. Voor de begroting 2023 kijken we, zoals afgesproken in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, alleen naar de belangrijkste risico's.

.	Risico	Kans	Bedrag	Reken- percentage	Rekenbedrag
INCIDENTELE RISICO'S:					
1.	Grondexploitatie	Midden	€ 250.000	50%	€ 125.000
2	Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders	Midden	€ 225.000	50%	€ 112.500
3.	Bijdragen tekorten gemeenschappelijke regelingen	Laag	€ 500.000	25%	€ 125.000
4.	Landschapselementen	Midden	€ 80.000	50%	€ 40.000
5.	Vluchtelingenproblematiek	Midden	€ 125.000	50%	€ 62.500
6.	Energieproblematiek	Midden	€ 125.000	50%	€ 62.500
	Subtotaal Incidenteel				€ 527.500
7.	Onzekerheid			25%	€ 131.875
	Totaal geïnventariseerde incidentele risico's				€ 659.375
STRUCTURELE RISICO'S:					
8.	Maatschappelijke/landelijke ontwikkelingen Jeugdwet en WMO	Midden	€ 250.000	50%	€ 125.000
9.	ICT-risico's	Midden	€ 50.000	50%	€ 25.000
10.	Renterisico	Laag	€ 100.000	25%	€ 25.000
11.	Afname uitkering gemeentefonds	Midden	€ 300.000	50%	€ 150.000
12.	Vennootschapsbelasting	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
13.	COVID	Laag	€ 250.000	25%	€ 62.500
14.	Dienstverlening vergunningen	Hoog	€ 50.000	100%	€ 50.000
15.	Dienstverlening KCC	Hoog	€ 100.000	100%	€ 100.000
16.	Handhaving	Midden	€ 100.000	50%	€ 50.000
17.	Omgevingswet	Hoog	€ 150.000	100%	€ 150.000
18.	Verkeerspanel	Hoog	€ 12.500	100%	€ 12.500
19.	Kapellervoetpad	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
20.	Investering verkeerssituatie Vijlen	Hoog	€ 400.000	100%	€ 400.000
21.	Planschade	Hoog	€ 200.000	100%	€ 200.000
22.	Overige risico's	Midden	€ 300.000	50%	€ 150.000
	Subtotaal Structureel				€ 1.525.000
23.	Onzekerheid			25%	€ 381.250
	Totaal geïnventariseerde structurele risico's				€ 1.906.250
	Totaal geïnventariseerde risico's				€ 2.565.625

1. Grondexploitatie / studentenhuysvesting

Vaals kent een aantal grote grondprojecten, zoals Von Clermontpark, en voormalig Esso-tankstation. De grootte van de projecten brengt door hun uniek karakter en complexiteit een zekere mate van (aanvullend) risico met zich mee, zeker in de huidige economische tijd. Er blijft een risico bestaan dat voor ogen zijnde ontwikkelingen niet in die mate van de grond komen als gedacht. Incidenteel leidt dit tot een restant boekwaarde die niet kan worden terugverdiend. In de risicoparagraaf kijken we eerst naar de risico's van projecten waarvoor al concrete afspraken gelden (Esso). Andere projecten volgen in de jaren tot 2025. Voor een uitgebreide prognose omtrent de lopende grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

2. Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders

Het risico bestaat dat een oud-wethouder zijn opgebouwde pensioenvoorziening naar een ander pensioenfonds wilt overbrengen. In 2019 heeft dit risico zich voor het eerst laten zien. In dat geval dient het opgebouwde pensioen te worden gekapitaliseerd. Voor het wachtgeld van wethouders wordt telkens na de zittingstermijn, als bekend is wat de consequenties zijn voor de zittende wethouders, de voorziening uitkeringen gewezen wethouders gevoerd ten laste van de algemene reserve.

3. Bijdragen in tekorten van en ontwikkelingen bij Gemeenschappelijke Regelingen (GR's)

De gemeente loopt altijd een risico bij de GR's, in het geval van financiële tekorten. Omdat de gemeente Vaals een kleine speler is bij de GR's, kunnen besluiten door de overige gemeenten van invloed zijn. We schatten dit risico gemiddeld in. Daarnaast bestaat ook een structureel risico, in het geval ontwikkelingen zich voordoen bij een GR die leiden tot structureel hogere bijdragen door de gemeenten. Ook hier zal Vaals zich in de meeste gevallen moeten neerleggen bij een besluit door de meerderheid (c.q. grote gemeenten). Bijvoorbeeld doorontwikkeling Veiligheidsregio en wijziging kostenverdeelsleutels bij gemeenschappelijke regelingen en meer recentelijk eventuele risico's als gevolg van COVID.

4. Landschapselementen

In de vergadering van 12 juli 2021 heeft de gemeenteraad een besluit genomen om de landschapselementen in Vaals te inventariseren. Op basis van de inventarisatie kan worden bepaald welke landschapselementen van grote waarde zijn. Vooralnog is het risico bepaald zoals opgenomen in de tabel.

5. Vluchtelingenproblematiek

De oorlog in Oekraïne zorgt net als de overige toestroom van vluchtelingen voor forse uitdagingen binnen onze gemeente(n). Naast de opvang van deze mensen moeten hierbij ook diverse regelingen worden uitgevoerd die mogelijk een extra beslag leggen op onze capaciteit alsook de programmakosten die gemoeid gaan met het uitvoeren van deze regelingen zoals bijvoorbeeld een uitkering of voedselpakket. Aangezien de situatie in Europa op dit moment erg onzeker is, leidt dit tot extra reële risico's t.a.v. de kosten die gepaard gaan met de Europese vluchtelingenproblematiek.

6. Energieproblematiek

De situatie in de energiecrisis zorgen voor heel veel mensen voor onzekere tijden. Deze crisis zorgt mogelijk voor bijvoorbeeld een extra beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand. Daarnaast worden er mogelijk ook landelijke maatregelen genomen waar mogelijk lokaal gevolg aan gegeven moet worden waardoor een reëel risico ontstaat op extra onvoorziene kosten t.a.v. deze regelingen alsook mogelijk extra capaciteit die gepaard gaat met de uitvoering van deze regelingen.

7. en 23. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de risico's in beeld gebracht kunnen worden. Echter door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor van 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïnventariseerde risico's vermenigvuldigd met een factor van 1,25.

8. Maatschappelijke/landelijke ontwikkelingen Jeugdwet en Wmo

De gemeente Vaals werkt hard aan de transformatie binnen het sociaal domein. Ondanks dat hier al veel resultaten zijn behaald, betreft het nog altijd open-einde regelingen waardoor het risico op kostbare indicaties blijft bestaan. Vooral t.a.v. de jeugdwet zien we (landelijk) een stijging op de zwaardere jeugdzorg en lopen we gezien de kosten van met name verblijfstrajecten een reëel risico op budgetoverschrijding. Uiteraard worden de ontwikkelingen binnen de Wmo en Jeugdwet uitvoerig gemonitord.

9. ICT-risico's

Onder dit kopje worden algemene risico's verstaan zoals risico's rondom fysieke toegangsbeveiliging, wateroverlast, brandpreventie en koeltechniek. Verder vallen hieronder ICT-risico's rondom procesmatige beveiliging. Hierbij kan gedacht worden aan de gebieden beveiligingsbeleid, beveiligingsbeheer, het hebben van uitwijk- en recoverymogelijkheden, back-up maatregelen en logische toegangsbeveiliging. Tenslotte kan hieronder ook nog het risico van oneigenlijke toegang via de website op publieke delen van het netwerk worden verstaan.

10. Renterisico

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen is in historisch perspectief gezien nog steeds laag. Dit geldt zowel voor de rente voor vlottende als de rente voor vaste financieringsmiddelen. Toename van de rentepercentages kan gevolgen hebben voor de budgettaire ruimte.

11. Afname uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in

een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De gemeente heeft vrijwel geen grip op veranderingen die het gemeentefonds met zich meebrengen, en is in principe ‘overgeleverd’ aan de periodieke circulaire. De komende herijking van de verdeelsleutel kan nadelige gevolgen met zich meebrengen. De effecten van de herijking zijn nog niet bekend, maar de eerste rekenmodellen zijn gunstiger dan eerder werd aangenomen. Wel is bekend dat het nieuwe kabinet zal moeten besluiten over de middelen jeugd in de periode na 2022. Vanwege de onzekerheden reden om het risico op hetzelfde niveau in te schalen.

12. Vennootschapsbelasting

Wij verwachten een lage kans op dit risico. Dit in overleg met een extern adviesbureau, die de aangiftes over de afgelopen jaren heeft begeleid.

13. COVID

Zo lang het Covid virus nog een groot deel van de bevolking kan besmetten, kunnen te nemen maatregelen een effect hebben op het welzijn de zorg en de economische activiteiten in Vaals. Inmiddels hebben de vaccinaties, test- en controlemogelijkheden en handhavingsmaatregelen echter de impact doen afnemen. Daardoor is Covid impliciet begroot, waardoor het gedeeltelijk onzeker is of de budgetten helemaal toereikend zijn. De in het gemeentefonds ontvangen middelen zijn in principe incidenteel waardoor het risico wordt gehandhaafd met een laag risico.

14. Dienstverlening Vergunningen

Gelet op de discussie rondom de perspectiefnota 2023 is in deze begroting geen uitbreiding van capaciteit opgenomen. De wettelijke dienstverlening vanuit het KCC staat stevig onder druk, vandaar een hoog risico.

15. Dienstverlening KCC

In december ligt een raadsvoorstel waarin de dienstverlening vanuit het Klant Contact Centrum centraal staat. Gelet op eerdere discussies in de gemeenteraad en de aanscherping van wettelijke taken (met name op het gebied van beveiliging) schatten we dit risico als hoog in.

16. Handhaving

Gelet op de discussie rondom de perspectiefnota 2023 is in deze begroting geen uitbreiding van capaciteit opgenomen. De consequenties van de Wet Kwaliteitsborging Bouw (Wkb) die gelijk met de Omgevingswet ingevoerd zal worden, worden steeds duidelijker. Leek het in eerste instantie nog erop dat deze wet voor een taakverschuiving van openbaar naar privaat toezicht zou zorgen (en daardoor wellicht wat ruimte in capaciteit zou opleveren), nu is al duidelijk dat het zeker voor de komende 4 jaar een taakverzwaring zal gaan betekenen. De nu al onvoldoende capaciteit op handhaving/bouw- en woningtoezicht én de invoering van de Omgevingswet, die zal leiden tot meer regelvrijheid en dus de noodzaak voor meer handhaving en toezicht aan de achterkant, levert een hoog risico op.

17. Omgevingswet

De omgevingswet krijgt meer en meer het karakter van een decentralisatie waarbij de dereguleringsopgave volledig bij de lagere overheid wordt gelegd. Daardoor moeten gedecentraliseerde taken en instrumenten worden geïmplementeerd worden in het lokaal beleid en gelijktijdig moeten nut, zin en noodzaak van die taken en instrumenten beoordeeld en besloten worden. Ook de ondersteuning daarvan door ICT is in dit risico begrepen.

18. Verkeerspanel

Eind 2021 is een doorkijk naar de stand van zaken op de adviezen van het verkeerspanel gepland. De raad heeft een eenmalig investeringskrediet van € 100.000 gevoteerd voor relatief kleine maatregelen. Echter, indien de raad besluit om ingrijpende, veelal infrastructurele maatregelen te nemen, dan zullen aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Vooralsnog schatten wij hiervoor een bedrag ad € 250.000 in, welke leidt tot structurele kapitaallasten.

19. Kappellervoetpad

In het kader van de onteigeningsprocedure Kapellervoetpad zal op enig moment een (wettelijk verplichte) minnelijke schikking aangeboden moeten worden. Gelet op het dossier wordt de mogelijkheid van acceptatie laag ingeschat.

20. Investeringsverkeerssituatie Vijlen

Op basis van 2 moties zijn onderzoeken uitgevoerd naar de verkeerssituatie en -inrichting van de kern Vijlen en de mogelijkheid van een voetpad langs de Hilleslagerweg. In december ligt het raadsvoorstel voor met verschillende scenario's. Gelet op de bestuurlijke discussie schatten we dit risico als hoog in.

21. Planschade

Planschade ontstaat, wanneer een belanghebbende waardedaling ervaart van zijn eigendom ten gevolge van een planologische beslissing van de gemeente. In procedures met betrekking tot het wijzigen van bestemmingsplannen kan voor individuele burgers planschade ontstaan. In een aantal gevallen kunnen de hieruit voortvloeiende kosten worden opgenomen in de exploitatie van het desbetreffende plan. Daar waar mogelijk wordt de planschade afgewenteld op de initiatiefnemer. Het resterende geschatte risico is in deze paragraaf opgenomen.

22. Overige risico's

Alle overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Hiervoor worden 10 risico's van € 30.000 met een gemiddeld risico geraamd. Dit komt neer op een bedrag van € 150.000.

Verzekeringen

Diverse (financiële) risico's heeft de gemeente afgedekt middels afgesloten verzekeringen. Deze risico's, die niet zijn opgenomen in bovenstaande tabel, betreffen met name:

- (bedrijfs-)ongevallen medewerkers, vrijwilligers, geldlopers, verkeersbrigadiers en stembureauleden;
- aansprakelijkheid (personen- en zaakschade en vermogensschade);
- rechtsbijstand;
- brand-, water- en inbraakschades gemeentelijke eigendommen.

4. Weerstandscapaciteit

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig (voor 100%) afdekt, toereikend. Aan deze analyse kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn niet objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere beelden);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit van de begroting).

Ter afdekking van de risico's is het nodig te beschikken over voldoende veerkracht in de vorm van structurele dan wel incidentele weerstandscapaciteit.

De **structurele weerstandscapaciteit** wordt afgeleid uit de posten "vrij te besteden budgetruimte en onvoorziene uitgaven" alsmede uit de onbenutte belastingcapaciteit. De beide eerste posten zijn geraamd in de begroting en de meerjarenraming. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde (zie hiervoor verder de paragraaf lokale heffingen) lager liggen dan de wettelijke norm.

Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking, daar voor de overige heffingen (rioolrechten en afvalstoffenheffing) kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De **incidentele weerstandscapaciteit** heeft een statisch karakter en is niet toe te schrijven aan enig begrotingsjaar. Deze weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de omvang van de algemene reserve (de buffer) en de stille reserves. De *algemene reserve* is in principe volledig beschikbaar tenzij de raad reeds een gedeelte hiervan geoormerkt heeft zonder dit af te zonderen in een bestemmingsreserve. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2023 € 3.934.000. In 2023 is sprake van een structurele toevoeging van € 250.000 en daarnaast middels vaststelling van deze begroting een onttrekking van € 133.000 door de raad geoormerkt (zie deel 3 - financiële positie). Het saldo eind 2023 van € 4.051.000 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Van *stille reserves* is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. In principe dragen de stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Tot de stille reserves behoren (courante) gebouwen, gronden en deelnemingen. Omdat reëel inzicht hierin ontbreekt zijn de stille reserves voorzichtigheidshalve op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit. Stille reserves mogen

alleen maar worden meegenomen als deze op korte termijn, binnen één jaar, courant kunnen worden gemaakt.

Onderstaand wordt de structurele weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief in beeld gebracht:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo (vrij te besteden budgetruimte)	-€ 100.000	€ 932.000	€ 2.112.000	€ 938.000
Opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 292.000	€ 292.000	€ 292.000	€ 292.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	€ 222.000	€ 1.254.000	€ 2.434.000	€ 1.260.000
Gemiddelde structurele weerstandscapaciteit	€ 1.292.500			

Onderstaand wordt de **incidentele weerstandscapaciteit** in beeld gebracht:

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve (stand 31-12-2023)	€ 4.051.000
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 4.051.000

5. Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Confrontatie van de **beschikbare structurele** weerstandscapaciteit (gemiddelde van 2023 - 2026) met de structureel **benodigde** weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **0,7** (€ 1.292.500 / € 1.906.250). Confrontatie van de beschikbare **incidentele** weerstandscapaciteit met de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **6,1** (€ 4.051.000 / € 659.375). Confrontatie van de **totale** benodigde weerstandscapaciteit met de totale beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio op van **2,1** (€ 5.343.500 / € 2.565.625).

De gevonden ratio kan beoordeeld worden met behulp van onderstaande tabel:

Ratio	Beoordeling
> 3,0	Uitstekende weerstandscapaciteit
2,0 – 3,0	Ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 – 2,0	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De gemeente Vaals hanteert als maximale ratio 3,0 en minimale ratio 1,0. Indien de ratio in enig jaar kleiner is dan de minimale norm, kan de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komen. Een ratio kleiner dan 1,0 geeft aan dat de gemeente over te weinig middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. Als de ratio meer dan 3,0 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het heeft ingeschat.

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit van Vaals ten opzichte van de vorige begroting weer is gestegen, en voldoende, is. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een toename van de gekwantificeerde risico's en anderzijds een verdere toename van de algemene reserve.

6. Financiële kengetallen

In juli 2015 is een regeling opgenomen in het BBV dat onderstaande kengetallen worden berekend en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van gemeenten. De kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente.

De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de medeoverheid is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

De **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

De ratio **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De ratio **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen	Realisatie		Begroting		Meerjarenraming		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
1a. Netto schuldquote	67,9	73,0	48,3	45,7	44,2	40,5	
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	67,9	73,0	48,1	45,5	44,0	40,2	
2. Solvabiliteitsratio	16,6	13,2	18,8	19,8	21,2	24,3	
3. Grondexploitatie	13,6	12,4	1,1	1,1	1,1	1,1	
4. Structurele exploitatieruimte	1,5	0,1	0,1	3,3	6,5	3,8	
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	100,4	102,2	94,6	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezichts-vorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

De netto schuldquote daalt vanaf 2023 ten opzichte van de begroting 2022. De rentelasten en aflossingen drukken minder zwaar op de exploitatie. De VNG adviseert, indien kengetal 1a 130 of meer bedraagt, de schuldenlast af te bouwen. Dat is in Vaals niet het geval, en de verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren nog verder daalt.

De solvabiliteitsratio 2023 is beter dan die van de begroting 2022. Een doorkijk naar de komende jaren laat zien dat op basis van deze begroting en saldi van de geprognostiseerde balans, een stijging van de solvabiliteitsratio verwacht wordt.

Het kengetal grondexploitatie daalt ten opzichte van de begroting 2022, als gevolg van de verminderingen van de boekwaarde bouwgronden exploitatie door de geraamde te realiseren verkopen.

De structurele exploitatieruimte is stijgt vanaf de begroting 2024. Dit komt doordat de begrotingssaldi in de jaren 2024 – 2026 hoger ligt dan in de periode 2021 - 2023.

7. Conclusie

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen

voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden, ook al waren beide kansen ingeschat op 0,01%. Doet zich dat voor, dan kan dat ertoe leiden dat de financiële positie van de gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger de weerstandscapaciteit van een gemeente is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De huidige weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie voldoende te noemen. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Risicomanagement is en wordt steeds belangrijker! In de planning- en control cyclus wordt periodiek aandacht besteedt aan risicomanagement, zodat het bewustzijn voor risico's bij bestuurders en directie steeds meer gaat leven. Het zal daarmee een lerend proces voor eenieder zijn.

Paragraaf Lokale Heffingen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gekoppeld aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente (en dus sprake is van kostendekking en/of kostenbestrijding), als op de heffingen waarvan de besteding niet gekoppeld is aan een specifieke taak (en de opbrengsten dus in de algemene middelen vloeien).

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- de rechtsgronden van de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de voorgestelde tarieven en geraamde opbrengsten voor belastingjaar 2023
- de ontwikkeling van de lokale lastendruk
- de onbenutte belastingcapaciteit
- het kwijtscheldingsbeleid
- en een overzicht voorgestelde tarieven lokale belastingen

2. Beleidskader

Rechtsgronden gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Niet aan een taak gekoppelde heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerend zaakbelastingen	12 december 2022	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	12 december 2022	Per persoon (vanaf 6 jaar) per overnachting gesplitst naar campings, groeps-accommodaties en overige aanbieders van verblijf
Hondenbelasting	12 december 2022	Tarief is een bedrag per hond
Forensenbelasting	12 december 2022	Tarief is een percentage van de vastgestelde (WOZ-)waarde
Reclamebelasting	12 december 2022	Vast tarief per object. Heffingsgebied is de kern Vaals

II. Aan een taak gekoppelde heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	12 december 2022	- Eigenaarsheffing: tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Afzonderlijke tarieven voor woningen en niet-woningen - Gebruikersheffing: tarief is een gedifferentieerd bedrag per m3 waterverbruik.
Afvalstoffenheffing	12 december 2022	Afzonderlijk vast tarief voor een één- of meerpersoonshuishouden. Daarnaast (een) tarief/tarieven voor het aantal ledigingen (volume-frequentie)
Marktgeld	12 december 2022	Tarief per strekkende meter
Leges	12 december 2022	Diverse tarieven zoals opgenomen in de bijbehorende tarieventabel
Parkeerbelasting	12 december 2016; gewijzigd per 23 september 2019 en 14 december 2020	Diverse tarieven zoals opgenomen in de bijbehorende tarieventabel

Gemeentelijk beleid lokale heffingen

Algemeen

De diverse gemeentelijke belastingen, rechten en retributies (heffingen) en de WOZ-werkzaamheden worden uitgevoerd door de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond. BsGW kent inmiddels 30 deelnemers, 29 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg. BsGW werkt tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. De meest in het oog springende actuele ontwikkelingen zijn;

- project harmonisatie en kostenverdeelmethode;
- live gang van het regieportaal (de samenwerking tussen het Gegevenshuis Landgraaf en de gemeente zal hierdoor op BAG/GEO gebied nog intensiever worden);
- de aanbesteding van de nieuwe belasting/WOZ applicatie inclusief hosting.

Verder worden de ontwikkelingen en mogelijke gevolgen van de Covid-19 pandemie gevolgd. Helaas hoort in dit rijtje ook de ontwikkelingen van de alsmaar stijgende proceskostenvergoeding (met name bij WOZ-bezwaarschriften) thuis. BsGW heeft hiervoor een dynamisch actieplan opgesteld. Helaas zien wij dat de zogenaamde 'no cure no pay bureau's' (NCNP's) ook steeds meer naar andere heffingen kijken. Dat richt zich bijvoorbeeld op de riool- en afvalstoffenheffing, waarbij voornamelijk in de hoek van de kostendekkendheid wordt gezocht. Ook op invorderingsgebied verandert de regelgeving waardoor de weg voor bezwaar en beroep verruimd word en dus ook kans bestaat dat de kosten in de zin van uit te keren proceskostenvergoedingen toenemen. Het blijft daarom zaak om de "Haagse Lobby" voor aanpassing wettelijke regeling kostenvergoeding voort te zetten

I. Niet aan een taak gekoppelde heffingen

Onroerende zaakbelastingen

De heffingsgrondslag voor de onroerende zaakbelastingen (OZB) is de WOZ-waarde zoals die door de BsGW bij (WOZ-) beschikking wordt vastgesteld. Ondanks dat momenteel de gekte op de woningmarkt lijkt af te nemen zijn de verkoopprijzen van onroerende zaken ten opzichte van het voorgaande jaar enorm gestegen. Deze verkoopcijfers vormen de basis voor de taxaties voor de nieuwe WOZ waarden van de woningen. Voor de niet-woningen wordt de WOZ-waarde berekend op andere kenmerken, zoals verhuurcijfers, omzetcijfers, bezetting, etc.. Helaas is het ten tijde van het opstellen van deze paragraaf voor BsGW nog te vroeg om een betrouwbare WOZ-waarde prognose voor het komende jaar af te geven. Voor de berekening van de tarieven in deze paragraaf wordt derhalve uitgegaan van de stijgingspercentages zoals deze in de mei-circulaire zijn opgenomen. Die percentages zijn +13,5% voor de woningen en +1,0% voor de niet-woningen. Bij de opbrengst OZB wordt uitgegaan van de bedragen uit de meerjarenraming 2023-2026 (dus inclusief de meeropbrengsten naar aanleiding van de perspectiefnota 2020 en 2021). Net als voorgaande jaren wordt in de decembervergadering de verordening OZB voorgelegd ter vaststelling, waarbij voor wat betreft de tariefstelling zal worden uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden bij BsGW. Tot nu toe heeft BsGW de voorlopige prognose van de WOZ-waarden afgegeven per 15 oktober 2022. Gezien de grillige marktontwikkelingen stelt BsGW voor om op 15 november 2022 een extra financiële conceptprognose af te geven, hetgeen de nauwkeurigheid van de tariefbepaling ten goede zou moeten komen. Dit betekent wel dat enige coulance van de gemeenteraad gevraagd wordt met betrekking tot de aanlevertermijnen van de stukken voor de december vergadering.

Voor het belastingjaar 2023 levert dit de volgende voorlopige tarieven voor de OZB op:

Belastingsoort	Tarief 2022	Geschatte WOZ-waarde	Tarief 2023
Eigenaar woningen	0,1450%	€ 1.311.000.000	0,1262%
Eigenaar niet-woningen	0,3500%	€ 107.534.000	0,3453%
Gebruiker niet-woningen	0,2965%	€ 86.493.000	0,2974%

N.B. Indien de WOZ-waarde van de onroerende zaken sterker stijgt dan de belastingopbrengst, daalt het tarief van de OZB.

Toeristenbelasting

Bij het vaststellen van de begroting 2022 en verder heeft de Gemeenteraad een amendement aangenomen betreffende de tarieven van de toeristenbelasting. De indieners van het amendement hopen - onder andere - dat hiermee de jaarlijks terugkerende discussie over de tarieven tot de verleden tijd behoort en dat meer duidelijkheid wordt gegeven richting de aanbieders van verblijf. De volgende tarieven zijn vastgesteld:

Accommodatiesoort	2022	2023	2024	2025	2026
Camping/Groepsaccommodatie	€ 1,75	€ 1,85	€ 1,95	€ 2,05	€ 2,15
Overig	€ 2,50	€ 2,65	€ 2,75	€ 2,90	€ 3,05

In de begroting wordt uitgegaan van in totaal 620.000 overnachtingen op jaarbasis.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is juridisch gezien een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit. De Gemeenteraad heeft een aantal jaar geleden besloten de opbrengst van de hondenbelasting mede te gebruiken ter financiering van het hondenbeleid. Dat betreft bijvoorbeeld het bekostigen van honden-uitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep, handhavingstaken en dergelijke. Vorig jaar is in deze paragraaf vermeld dat in de Tweede Kamer, naar aanleiding van het burgerinitiatief “Stop de hondenbelasting”, een debat gevoerd werd over mogelijke afschaffing van deze belasting. Er zijn op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen bekend die duiden op de afschaffing van deze gemeentelijke belasting. In de prognose van BsGW wordt uitgegaan van 880 honden.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor hun gezin meer dan 90 dagen per jaar (hoeven niet aaneengesloten te zijn) een gemeubileerde woning ter beschikking houdt, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Voor wat betreft de opbrengst is bij de invoering van deze belasting aansluiting gezocht bij het bedrag dat de gemeente misloopt uit de Algemene Uitkering van het Rijk. Degenen die een tweede woning ter beschikking houden profiteren wel van diensten die uit de inkomsten van de algemene middelen betaald worden (bijv. onderhoud wegen, groen). Aangezien deze eigenaren/gebruikers niet zijn ingeschreven in de bevolkingsadministratie van de gemeente Vaals ontvangt de gemeente geen bijdrage uit de Algemene Uitkering voor deze personen. Een bijdrage in de vorm van een forensenbelasting is derhalve te verdedigen en gebaseerd op de door de Gemeentewet geboden bevoegdheid. Als tarief is gekozen voor een percentage van de (WOZ-)waarde van de tweede woning. Deze systematiek is vergelijkbaar met de OZB. Bij de vaststelling van de verordening forensenbelasting 2021 heeft de Gemeenteraad een amendement aangenomen waarin het tarief van de forensenbelasting jaarlijks gelijkgesteld wordt aan het tarief van de OZB voor eigenaren van woningen. Dit betekent dat voorlopig het tarief voor belastingjaar 2023 vastgesteld wordt op 0,1262 %. Het exacte tarief zal, net als bij de OZB, in de december vergadering aan de Gemeenteraad worden voorgelegd ter vaststelling.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt in de (woon)kern Vaals geheven. Hierbij wordt uitgegaan van een vast bedrag van € 200,00 per object waarvan of waarbij een belastbaar feit aanwezig is. De netto-opbrengst, zijnde de bruto-opbrengst minus de perceptiekosten, wordt in het Ondernemersfonds - beheert door de Stichting Ondernemers Vaals/Samen Vaals - gestort. Deze middelen worden door het Ondernemersfonds ingezet voor economisch ondersteunende activiteiten. Inmiddels is de nieuwe feestverlichting gerealiseerd. Voor belastingjaar 2023 gaat BsGW uit 131 belastingplichtigen hetgeen een bruto-opbrengst vertegenwoordigt van € 29.000,00.

II. Aan een taak gekoppelde heffingen

De gemeente Vaals hanteert voor riool- en afvalstoffenheffing 100% kostendekkende tarieven. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren / verwerken van het afval en de kosten in verband met de gemeentelijke watertaken, zoals het onderhoud aan en de aanleg van riolering, volledig aan de burgers en bedrijven worden doorbelast.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De gemeente Vaals hanteert voor de kostenbestrijding van de afvalinzameling een volume/frequentiesystematiek (hierna Diftar). Bij dit systeem wordt de afvalstoffenheffing gebaseerd op de som van een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tarief is afhankelijk van de omvang in personen van het huishouden. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keren dat afval wordt aangeboden. Belangrijke doelstellingen van deze systematiek zijn zoveel mogelijk gescheiden ophalen van de huishoudelijke afvalstoffen en het laten betalen van de daarmee samenhangende kosten door degene die de kosten veroorzaakt (de vervuiler betaalt).

In de begroting 2023 wordt uitgegaan van de volgende tarieven:

Ledigingen/Diftar:

Soort afvalmiddel	2023
240 liter container rest	€ 8,75
140 liter container rest	€ 6,45
aanbiedingen afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 1,60
140 en 240 liter GFT	€ 0,00

De variabele tarieven blijven daarmee gelijk aan de tarieven van vorig jaar (2022)

Vast tarief

Omschrijving	2022	2023
Alleenstaande	€ 319	€ 315,80
Dalings / stijgingspercentage		-/- 1%
Meerpersoonshuishouden	€ 330	€ 326,80
Dalings / stijgingspercentage		-/- 1%

Onderstaande tabel laat zien dat veruit het grootste deel (€ 1.239.073) van de gemeentelijke kosten voor rekening van het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval komt. Daarnaast begroot de gemeente ruim

€ 172.153 aan overhead. Dit zijn aan de taak toerekenbare kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in de brede zin. Naar verwachting zal € 193.343 worden uitgegeven aan (salaris)kosten van infra en de buitendienst voor het bijdragen aan het afvalvrij houden van de openbare ruimte. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen.

Voor wat betreft de inkomsten voor de afvalstoffenheffing mag de gemeente op grond van artikel 15.33 Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing heffen. Voor belastingjaar 2023 verwachten wij een bedrag van € 2.005.860 aan afvalstoffenheffing te ontvangen. Naast de overige inkomsten (verpakkingsfonds en dividend) wordt in 2023 een bedrag van € 49.000 onttrokken aan de 'reserve'. Uit onderstaande tabel blijkt dat de totale begrote kosten voor het product afval in 2023 € 2.143.579 bedragen. Met een geraamde totale opbrengst van € 2.143.579 betekent dit dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten Rd4	€ 1.239.073	Afvalstoffenheffing	€ 2.005.860
Overhead	€ 172.153	Overige inkomsten	€ 88.719
Kosten infra en buitendienst	€ 193.343	Onttrekking uit reserve	€ 49.000
Overige kosten	€ 508.962		
Totaal	€ 2.143.579	Totaal	€ 2.143.579

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Dit wordt ook wel aangeduid als de gemeentelijke watertaken. Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet mag de gemeente een rioolheffing heffen ter bestrijding van de met de uitvoering van de gemeentelijke watertaken samenhangende kosten. In Vaals kennen wij zowel een heffing voor de eigenaar als een heffing voor de gebruiker van een object waarvoor gemeentelijke watertaken worden uitgevoerd. De eigenarenheffing heeft een differentiatie voor woningen en niet-woningen in de tariefstelling (op gelijke voet als de onroerendezaakbelastingen) en de gebruikersheffing kent de volgende differentiatie naar waterverbruik, conform de volgende staffel:

- 1) ≤ 500 m³;
- 2) 501 t/m 5.000 m³;
- 3) > 5.000 m³.

Voor de gebruikersheffing heeft de Gemeenteraad de volgende onderlinge verhouding van de tarieven afgesproken 1,0:1,5:2,0. De kostenverdeling tussen eigenaren en gebruikers die door de Gemeenteraad in 2019 is bepaald wordt in deze begroting voortgezet. Voor de berekening van de gebruikerstarieven is uitgegaan van het voor 2023 door de BsGW geprognostiseerd totale waterverbruik van 610.000 m³. Voor wat betreft de WOZ-waarden wordt verwezen naar de opmerkingen hierover bij het onderdeel onroerendezaakbelastingen. In 2023 wordt een bedrag van € 152.000 onttrokken aan de reserve. Voor 2023 levert dit de volgende tarieven op:

N.B. De kosten die voortvloeien uit het 'Waterprogramma 2023-2026' zijn in deze paragraaf nog niet verwerkt, aangezien de Gemeenteraad dit programma eerst nog moet goedkeuren. Derhalve is uitgegaan van de op dit moment geldende kosten. Bij het vaststellen van de verordening voor 2023 zal rekening gehouden worden met de kosten van het nieuwe waterprogramma.

Omschrijving	2022	2023
Eigenaar woningen	0,0587%	0,0642%
Eigenaar niet-woningen	0,0807%	0,0883%
Gebruiker ≤ 500 m ³	€ 0,45	€ 0,49
Gebruiker 501 t/m 5.000 m ³	€ 0,68	€ 0,75
Gebruiker > 5.000 m ³	€ 0,90	€ 1,00

In bovenstaande tabel wijzigen de tarieven jaarlijks. Hierbij is rekening gehouden met de nieuwe kosten

verdeelsystematiek op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Doordat elk jaar opnieuw de kosten verdeeld worden over de diverse categorieën belastingplichtigen betekent dit ook dat de tarieven per jaar kunnen verschillen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast begroten wij € 125.149 aan overhead. Dit zijn aan de taak toerekenbare kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder is een bedrag van € 55.000 begroot aan onkruidbestrijding. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW, kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen. Voor wat betreft de inkomsten voor de rioolheffing verwachten wij in 2023 een bedrag van € 1.256.794 aan rioolheffing te ontvangen, aangevuld met de onttrekking uit de 'reserve' van € 152.000 levert dit een totale opbrengstenpost op van € 1.408.794. De totale begrote kosten voor het product riool bedragen in 2023 € 1.408.795. Dit betekent dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten	€ 902.318	Rioolheffing	€ 1.256.794
Onkruidbestrijding	€ 55.000	Onttrekking reserve	€ 152.000
Overhead	€ 125.149		
Kosten buitendienst	€ 181.591		
Overige kosten	€ 144.367		
Totaal	€ 1.408.794	Totaal	€ 1.408.794

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een marktgeld heffen om de kosten van de markt te dekken. Uit onderstaande tabel blijken de totale gemeentelijke kosten van de markt € 55.667 te bedragen. Om deze kosten volledig af te dekken uit de opbrengst van het marktgeld dient het tarief vastgesteld te worden op € 12,56 per maand per strekkende meter. Er is uitgegaan van het aantal strekkende meters van 369.

Kosten		Baten	
Kosten Markt	€ 55.667	Marktgeld	€ 55.667

Leges

De legesheffing dient om de kosten van de van gemeentewege verleende diensten te dekken.

In verband met de invoering van de nieuwe Omgevingswet is in 2022 een impactanalyse Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen uitgevoerd. Naar aanleiding van deze analyse wordt de derving van de legesinkomsten door invoering van de nieuwe Omgevingswet vooralsnog ingeschat op € 13.000. Hierbij wordt echter de kanttekening gemaakt dat doordat het om nieuwe wetgeving gaat hierbij aannames gedaan zijn aangezien ervaringscijfers niet voorhanden zijn. Bovendien is het nog niet duidelijk of de invoering ook effect heeft op het aantal aanvragen voor 2023.

Aangezien niet eerder dan in november 2022 duidelijk zal worden verschaft over de invoering van de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2023 of (toch) later, is nu nog geen prognose opgenomen met betrekking tot de legesheffing. Voor de december vergadering zal aan de Gemeenteraad, op basis van de dan bekende stand van zaken een prognose van geraamde lasten en baten worden gepresenteerd.

Parkeergelden

De opbrengsten bestaan uit de inkomsten van de parkeermeters, parkeergarage en de vaste parkeervergunningen. De totale opbrengst wordt voor 2023 geraamd op € 734.000.

3. Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2023

Belastingsoort		Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst
Onroerendezaakbelastingen					
Eigenaar	Woningen	€ 1.311.000.000	0,1262%	€ 1.654.482	€ 2.283.027
	Niet-woningen	€ 107.534.000	0,3453%	€ 371.315	
Gebruiker	Niet-woningen	€ 86.493.000	0,2974%	€ 257.230	
Toeristenbelasting					
Overnachtingen	Campings	100.000	€ 1,85	€ 185.000	€ 1.510.000
	Overig	500.000	€ 2,65	€ 1.325.000	
	Totaal	600.000			
Forensenbelasting					
Eigenaar		€ 20.000.000	0,12620%		€ 18.500
Reclamebelasting					
Aantal reclame uitingen	131		€ 200		€ 26.200
Hondenbelasting					
Tarief per hond		880 honden	€ 42,75		€ 37.800
Totaal aantal honden		Kennel	€ 213,75		
Rioolheffing					
Eigenaar	Woningen	€ 1.311.000.000	0,0642%	€ 841.662	€ 1.256.165
	Niet-woningen	€ 107.534.000	0,0883%	€ 94.953	
Gebruiker	Waterverbruik ≤ 500 m3	545.000 m3	€ 0,49	€ 267.050	
	Waterver.501 t/m 5.000m3	50.000 m3	€ 0,75	€ 37.500	
	Waterverbruik > 5.000 m3	15.000 m3	€ 1,00	€ 15.000	
Afvalstoffenheffing					
		Vast tarief	Tarief per lediging		
Eenpers.huishouden	2.500	€ 316.80		€ 791.250	€ 2.005.775
Meerpers.huishouden	2.970	€ 327.50		€ 972.675	
140 liter restcontainer	10.000		€ 6,45	€ 64.000	
240 liter restcontainer	11.000		€ 8,75	€ 95.700	
60 liter afvalzak	53.000		€ 1,60	€ 82.150	
Wisselen container	180		€ 10,00	€ 1.800	
Korting med.afval				€ 1.750 -/-	
Marktgeld - Vaste plaats	369 strekkende meter per maand		€ 12,56	€ 55.667	€ 55.667
Leges bouw- en woningtoezicht				n.t.b.	n.t.b.
Secretarieleges (centrale balie / KCC)				n.t.b.	
Opbrengst parkeergelden				€ 734.000	€ 734.000
Totale opbrengsten gemeentelijke belastingen 2023 (excl. leges 2023)					€ 7.927.134

4. Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omringende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2023 in de gemeente Vaals vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten over 2022 zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2022" zijn opgenomen.

Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Vaals is uitgegaan van:

- een woning met een WOZ-waarde van € 209.000 (zijnde het gemiddelde van de WOZ waarde uit het belastingoverzicht Provincie Limburg medio 2022, vermeerderd met het stijgingspercentage vermeld onder OZB in deze paragraaf)
- een waterverbruik van 40 m3 (eenpersoonshuishouden) en 130 m3 (meerpersoonshuishouden)
- 6 ledigingen inzamelmiddel (eenpersoonshuishouden) en 12 ledigingen inzamelmiddel (voor een meerpersoonshuishouden).

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk eigenaar		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 779	€ 880
Simpelveld	€ 947	€ 987
Meerssen	€ 1.117	€ 1.247
Valkenburg a/d Geul	€ 827	€ 1.062
Voerendaal	€ 1.051	€ 1.108
Eijsden – Margraten	€ 920	€ 1.023
Gulpen – Wittem	€ 959	€ 1.072
Gemiddeld Limburg	€ 877	€ 957
Gemiddeld Nederland	€ 845	€ 930

*Vaals voorgestelde tarieven 2023 in deze paragraaf

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk gebruiker (huurder)		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 515	€ 616
Simpelveld	€ 479	€ 519
Meerssen	€ 525	€ 655
Valkenburg a/d Geul	€ 300	€ 535
Voerendaal	€ 539	€ 596
Eijsden – Margraten	€ 470	€ 573
Gulpen – Wittem	€ 475	€ 588
Gemiddeld Limburg	€ 454	€ 534
Gemiddeld Nederland	€ 434	€ 519

*Vaals voorgestelde tarieven 2023 in deze paragraaf

Hierbij wordt opgemerkt dat in de tabel de tarieven van Vaals voor het jaar 2023 zijn afgezet tegen de tarieven van de overige gemeenten over het jaar 2022. Waarschijnlijk zullen in verschillende gemeenten de tarieven voor 2023 nog wijzigen.

Ontwikkeling lokale lastendruk Vaals 2022 – 2023					
Soort belasting	2022	2023			
OZB-eigenaar	€ 270,48	€ 263,75			
Afvalstoffenheffing (MPH)	€ 421,20	€ 418,00			
Rioolheffing (MPH)	€ 182,77	€ 197,88			
Totaal	€ 874,45	€ 879,63			
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1	100%	100,6%			

5. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde lager liggen dan de tarieven die wettelijk als maximum gelden. Dit betreft het zogenaamde artikel 12 tarief, hetgeen voor 2023 0,1729% bedraagt (bron mei-circulaire 2022). Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. Deze bedraagt voor 2023 – 2026 € 292.000.

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Vaals kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de onroerende zaakbelastingen en de riool- en afvalstoffenheffing. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

De beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke Leidraad volgt grotendeels de landelijke wetgeving.

Het grote verschil met de landelijke Leidraad is dat de gemeente Vaals een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij/zij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz. Ook de kwijtscheldingsverzoeken worden door de BsGW afgehandeld. Alle bij de BsGW aangesloten gemeenten hanteren de 100% norm.

Inmiddels is vanuit het Rijk duidelijkheid gegeven over de verruiming van de vermogensnorm voor inwoners met een AOW/WAO uitkering. De effecten daarvan zijn echter nog niet verwerkt omdat dit een nadere analyse van de gevolgen vereist.

Belastingjaar	Bedrag kwijtschelding
2022	€ 235.000
2021	€ 238.000
2020	€ 214.000
2019	€ 241.000
2018	€ 207.000

Bron URAP Q2 2022 BsGW; toestand 30 juni 2022

7. Overzicht tarieven lokale belastingen 2023-2026

In voorgaande jaren werd voor zover bekend een doorkijk van de verwachte tariefontwikkeling in de komende drie jaren weergegeven. Met de huidige stand van prijsontwikkeling en inflatie is een dergelijke doorkijk van zoveel onzekerheden afhankelijk dat ditmaal slechts een vergelijk tussen 2022 en 2023 wordt weergegeven.

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024	Tarief 2025	Tarief 2026
Onroerende zaakbelasting					
Woningen – eigenaar	0,1450%	0,1262%			
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		-/- 13,%			
Niet-woningen eigenaar	0,3500%	0,3453%	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Niet-woningen gebruiker	0,2965%	0,2974%			
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		-/- 1,3% 0,3%			
Rioolheffing					
Waterverbruik ≤ 500 m3	€ 0,45	€ 0,49			
Waterverbruik 501 t/m 5.000 m3	€ 0,68	€ 0,74			
Waterverbruik > 5.000 m3	€ 0,90	€ 1,00			
Mutatie ≤ 500 m3 t.o.v. voorgaand jaar		+9,35%	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Eigenaar woningen	0,0587%	0,0642%			
Eigenaar niet-woningen	0,0807%	0,0883%			
Mutatie woningen t.o.v. voorgaand jaar		+9,35%			
Afvalstoffenheffing					
Een-persoonshuishouden	€ 319	€ 315,80			
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		-/- 1%	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Meerpersoonshuishouden	€ 330	€ 326,80			
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		-/- 1%			

Paragraaf Financiering

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. Dit taakveld wordt ook wel aangeduid met de naam treasuryfunctie.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Treasury is het **sturen en beheersen** van, het **verantwoorden** over, en het **toezicht** houden op de **financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's**.

Treasury is een belangrijke en complexe activiteit, waarbij het zeer belangrijk is bedachtzaam om te gaan met publieke middelen.

2. Beleidskaders

Het vigerende beleid van Vaals ten aanzien van de treasuryfunctie:

* Treasurystatuut 2015 (Raadsbesluit 11.05.2015)

Dit Treasurystatuut is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie. Daarnaast is het treasurystatuut gebaseerd op de aangepaste Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Middels het nieuwe Treasury Statuut is aangesloten op de landelijke wet- en regelgeving en beschikt de gemeente Vaals weer over een actuele beleidsnotitie op het gebied van Treasury.

Een belangrijk punt uit het statuut is, dat het aangaan van leningen, uitzetten van middelen, hanteren van derivaten of het verlenen van garanties uitsluitend plaats mag vinden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Daarnaast zet de gemeenten enkel gelden uit in de vorm van producten met een hoofdsomgarantie (hoofdsom is aan het einde van de looptijd minimaal intact) en met vastrentende waarden. Bij het uitzetten van middelen moet rekening gehouden worden met het door rijk verplichte schatkistbankieren.

De hoofdtak van de **Gemeenteraad** op het gebied van treasury is:

- Het vaststellen, evalueren en eventueel bijstellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid en globale richtlijnen en limieten.

De hoofdtak van het **College** op het gebied van treasury is:

- Het uitvoeren van het treasurybeleid en het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van dit beleid.

Het vaststellen, uitvoeren en verantwoorden over treasury vindt plaats in de jaarlijkse begrotings- en rekeningcyclus. De treasury-plannen worden verwoord in de verplichte paragraaf financiering van de begroting en worden door de Gemeenteraad vastgesteld. De in de loop van het boekjaar te verwachten of vastgestelde afwijkingen worden verwerkt in de Bestuursrapportages. Aan het einde van het jaar wordt in de paragraaf financiering van de jaarrekening door het College verantwoording afgelegd over het gevoerde treasurybeleid.

3. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Binnen het totaal aan beschikbare financiële middelen is het dit jaar mogelijk u meerjarig een sluitende begroting te presenteren. Ook staan een aantal (nieuwe) investeringen op de planning.

Er worden een aantal werken (verder) uitgevoerd, waartoe reeds in voorgaande jaren is besloten. Verwezen wordt naar het kopje 'wat mag het kosten' in deel 2 van deze begroting. Naast deze nog uit te voeren projecten is in het investeringsprogramma 2023 – 2026 (eveneens opgenomen in deze begroting) aanvullend een aantal nieuwe projecten / investeringen opgenomen.

Op basis van artikel 11d van de financiële verordening gemeente Vaals verschaft het College in deze paragraaf inzicht in de financieringsfunctie, waarbij wordt ingegaan op de rentevisie.

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde

Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn moeilijk in te schatten. Zeker met de recente onrust op de financiële markten en de problematiek, samenhangend met de COVID19-crisis, is het geven van een rentevisie er niet makkelijk op geworden. Problemen in andere Euro-landen, dreiging van recessie, de onrust in het Midden-Oosten en de oorlog in Oekraïne zijn allemaal ontwikkelingen die de voorspelbaarheid van de rente bemoeilijken.

Medio augustus 2022 is de rente voor een lening van 10 jaar 1,70 % (was in september 2021 0,15 %) en de rente voor een lening van 25 jaar 2,00 % (was 0,30 %).

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een rentepercentage van 0 % (2022 - 2025) voor kortlopende geldleningen (geldmarkt) en voor langlopende geldleningen (kapitaalmarkt) een rentepercentage van 2,00 %, gebaseerd op de verplichte berekening volgens het BBV. Voor het financieringstekort vallende binnen de kasgeldlimiet (rekening-courant) is een percentage van 2% aangehouden. Met deze rentepercentages is gekozen voor een redelijk defensief (risicomijdend) rentebeleid.

De kasgeldlimiet geeft de toegestane ruimte aan voor de korte financiering en is een vastgesteld percentage van de omzet/exploitatie van de gemeente.

Wij zullen de rente-ontwikkelingen goed blijven volgen en mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zullen wij dit in de bestuursrapportages melden en financieel verwerken.

4. Treasurybeheer

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van een paragraaf financiering. Onder risico's wordt onder meer het renterisico op de vlottende schuld en het renterisico op de vaste schuld verstaan.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. kasgeldlimiet.

In 2023 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Vaals:

(a) omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2023 € 38.444.000

(b) bij ministeriële regeling vastgesteld percentage 8,5%

Toegestane kasgeldlimiet voor 2023 € 3.268.000

Voor 2022 bedroeg de limiet € 2.955.000

De werkelijke netto vlottende schuld wordt getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Deze toets vindt per kwartaal plaats. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Overschrijding is toegestaan voor een periode van drie kwartalen. Na deze periode moet een plan worden opgesteld om tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) over te gaan. De uitgaven van de in uitvoering genomen c.q. te nemen werken zullen in eerste instantie met vlottende middelen worden gefinancierd, waarna indien noodzakelijk en afhankelijk van het rentepercentage - overgegaan wordt tot consolidatie. Aangezien momenteel kort geld duidelijk goedkoper is dan lang geld zal in beginsel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om kortlopende leningen(kasgeld) af te sluiten, uiteraard binnen de mogelijkheden die de kasgeldlimiet heeft.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over vier afgelopen kwartalen, waaruit moet blijken dat in elk kwartaal ruimte bestond binnen de kasgeldlimiet.

Toets kasgeldlimiet	3 ^e kw. 2021	4 ^e kw. 2021	1 ^e kw. 2022	2 ^e kw. 2022
Vlottende middelen	2.342.000	1.817.000	910.000	1.775.000
Vlottende schuld	-400.000	- 61.000	192.000	-667.000
Gemiddeld netto vlottende middelen (+) / vlottende schuld (-)	1.942.000	1.756.000	1.102.000	1.108.000
Kasgeldlimiet	2.719.000	2.719.000	2.955.000	2.955.000
Ruimte (+) / overschrijding (-) limiet	4.661.000	4.475.000	4.057.000	4.063.000

Renterisico van de vaste schuld

De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconorm en rente-risico's van de vaste schuld 2023 – 2026				
Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Renterisico:				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	2.000	2.000	2.000	2.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	2.000	2.000	2.000	2.000
5. Betaalde aflossingen	1.600	1.600	1.600	1.600
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.600	1.600	1.600	1.600
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	1.600	1.600	1.600	1.600
Rente-risiconorm:				
8. Begrotingstotaal	38.444	38.993	39.518	38.209
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	7.689	7.799	7.904	7.642
Toets rente-risiconorm:				
10. Rente-risiconorm	7.689	7.799	7.904	7.642
7. Renterisico op vaste schuld	1.600	1.600	1.600	1.600
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	6.089	6.399	6.304	6.042

Met de investeringen voor de komende jaren is bij het aantrekken van vaste geldleningen in de desbetreffende jaarschijven rekening gehouden. Zoals blijkt is op basis van de huidige leningenportefeuille voldoende ruimte aanwezig voor het aantrekken van vaste geldleningen binnen de rente-risiconorm.

Financiering

Bij de aan te trekken (langlopende) leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. Om gelijke tred te houden met de afschrijvingstermijnen hebben de geldleningen, die de afgelopen 10 jaar zijn afgesloten een looptijd van 25 jaar. Hierbij is het streven is om toekomstige leningen af te sluiten met een rentepercentage van maximaal 4%. In de begroting en meerjarenramingen is met dit percentage rekening gehouden.

Financieringsbehoeften

Voor de jaren 2023 t/m 2026 is ongeveer € 8.000.000 aan nieuwe leningen nodig. Het is het zaak om de rente goed in de gaten te houden. Bij het afsluiten van een lening van € 5.000.000 levert c.q. kost een afwijking van 0,5 % in rentepercentage € 25.000 per jaar.

Ook in de toekomst zal bij een dalende kapitaalmarktrente - rekening houdend met de contractuele bepalingen in de overeenkomsten van geldlening - zo optimaal mogelijk gebruik worden gemaakt van conversiemogelijkheden, waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk worden omgezet in laagrentende. Bij een aantal leningen is vervroegde aflossing contractueel niet mogelijk (het hoogste rentepercentage bedraagt 4,5% en vervroegd aflossen is bij deze lening niet mogelijk).

Voor het EMU-saldo wordt verwezen naar de bijlagen.

Overzicht lopende geldleningen:

Langlopende geldleningen				
Oorspronkelijk bedrag	Jaar van afsluiten	Restantbedrag per 1.1.2023	Rentepercentage	Jaar van laatste aflossing
€ 3.000.000	2006	€ 1.080.000	3,365%	2031
€ 3.000.000	2007	€ 1.110.000	3,975%	2032
€ 2.500.000	2007	€ 1.000.000	4,5%	2032
€ 10.000.000	2011	€ 4.250.000	4,25%	2031
€ 10.000.000	2014	€ 6.700.000	1,99%	2039
€ 10.000.000	2019	€ 8.600.000	0,76%	2044
Kortlopende geldleningen / kasgeldleningen				
Hoofdsom	Datum van afsluiten	Looptijd	Rentepercentage	
€ 0				

Rentetoerekening

Aan investeringen en grondexploitaties wordt geen rente toegerekend, tenzij de Gemeenteraad anders besluit. Rente aan taakvelden wordt toegerekend op basis van de historische aanschaf van activa, naar het taakveld waarmee de aanschaf gemoeid is. Op basis van een verplicht te volgen berekening vanuit het BBV, bedraagt de rente over de kapitaallasten de komende jaren:

- 2023 → 1,75%
- 2024 → 1,70%
- 2025 → 1,55%
- 2026 → 1,35%

Voor de rentelasten, doorberekende rente en het renteresultaat wordt verwezen naar taakveld 0.5 van de taakveldenbegroting, die als bijlage is bijgevoegd.

Renteschema commissie BBV

De commissie BBV beveelt aan om het renteschema, zoals opgenomen in de notitie rente 2016, op te nemen in de paragraaf financiering bij de begroting en jaarrekening.

Renteschema begroting 2023					
		2023	2024	2025	2026
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	483.379	437.798	391.766	345.884
b.	Externe rentebaten	0	0	0	0
	Saldo	483.379	437.798	391.766	345.884
c.	Rente grondexploitatie	-7.232	-6.466	-5.275	-4.467
	Rente projectfinanciering	0	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	476.147	431.332	386.491	341.417
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
d2.	Rente voorzieningen	0	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	476.147	431.332	386.491	341.417
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	479.311	452.098	424.629	349.122
f.	Renteresultaat op taakveld treasury	-3.164	-20.766	-38.138	-7.705

Paragraaf Verbonden partijen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen: de zogenoemde verbonden partijen. De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt hier verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking stelt of heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Naast het bestuurlijk en financieel belang is ook kenmerkend aan een verbonden partij dat zij een publiek belang behartigt. Daarnaast dient de gemeente bij een opheffing of een faillissement van een verbonden partij een nieuwe instelling te zoeken die dezelfde activiteiten en prestaties levert met dezelfde doelstelling.

Verbonden partijen kunnen gemeenschappelijke regelingen of deelnemingen (bijvoorbeeld vennootschappen, stichtingen en verenigingen) zijn. Naast “verbonden partijen” heeft de gemeente ook nog relaties met andere derde partijen, die echter niet onder deze paragraaf vallen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (**visie**) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert. Deze kaders zijn overkoepelend af te leiden uit de criteria, zoals de raad die heeft gesteld ten aanzien van samenwerking.

De raad streeft namelijk een **pragmatische samenwerking** na, waarbij voor het aangaan van een samenwerkingsverband duidelijk moet zijn dat de volgende doelen haalbaar zijn:

- een *verhoging* van de kwaliteit/deskundigheid
- een *verbetering* van de effectiviteit
- een *verlaging* van de kosten (schaalvoordeel).

Daarnaast stelt de raad de volgende **specifieke randvoorwaarden** voor het aangaan van deelnemingen in verbonden partijen:

- het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan indien daarmee een publieke (wettelijke) taak wordt gediend;
- het participeren in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats indien onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kunnen plaatsvinden.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

De gemeente Vaals heeft geen aparte nota verbonden partijen, maar geeft haar visie over verbonden partijen in deze paragraaf weer. Uit het Verdiepingsonderzoek van de Provincie Limburg is geconstateerd dat Vaals voldoende voldoet aan de voorschriften gesteld aan de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen:

De gemeente Vaals participeert in de volgende verbonden partijen met behorende bijdragen voor de periode 2023 t/m 2026:

Gemeenschappelijke Regelingen (GR)					
	Naam verbonden partij	2023	2024	2025	2026
1.	Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD; Veilig Thuis; JGZ)	€ 538.191	€ 547.609	€ 557.193	€ 566.943
2.	Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg	€ 78.611	€ 78.611	€ 78.611	€ 78.611
3.	Omnibuzz	€ 246.990	€ 254.429	€ 262.512	€ 270.495
4.	Regionale samenwerking leerplicht en RMC	€ 63.500	€ 63.500	€ 63.500	€ 63.500
5.	Regionale samenwerking leerlingenvervoer	€ 163.000	€ 163.000	€ 163.000	€ 163.000
6.	Reinigingsdiensten Rd4	€ 1.069.547	€ 1.069.547	€ 1.069.547	€ 1.069.547
7.	RUD Zuid-Limburg	€ 119.960	€ 119.960	€ 119.960	€ 119.960
8.	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten	€ 1.160.432	€ 1.160.432	€ 1.160.432	€ 1.160.432
9.	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	€ 1.418.911	€ 1.325.223	€ 1.263.410	€ 1.263.410
10.	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	€ 219.000	€ 204.000	€ 208.000	€ 213.000
11.	Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg	€ 4.500	€ 4.500	€ 4.500	€ 4.500
12.	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	€ 905.152	936.524	€ 951.971	€ 969.769
13.	Het Gegevenshuis	€ 121.382	€ 123.567	€ 125.791	€ 128.056
Vennootschappen en coöperaties					
14.	Enexis Holding NV	-	-	-	-
15.	CSV Amsterdam BV	-	-	-	-
16.	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	-	-	-	-
17.	Rd4 NV	-	-	-	-
18.	WML NV	-	-	-	-

In onderstaand overzicht volgt verdere informatie aangaande de verbonden partijen:

NAAM	1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid -Limburg is een gezondheidsdienst die ten behoeve van de gemeenten de gezondheidssituatie van de bevolking bewaakt, beschermt en bevordert. De GGD Zuid-Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.											
RELATIE BELEIDSPROGRAMMA	MET	Programma 1. Mens & Voorzieningen										
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Jaegers).											
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2023 € 538.191 (GGD € 132.890, Veilig Thuis € 108.262 en JGZ € 297.039)) op basis van een verdeelsleutel voor de basisproducten waarbij de besluitvorming via het algemeen bestuur loopt. Aanvullende producten (niet-basis) worden afzonderlijk en op contractbasis ingekocht.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 1.548</td><td>€ 1.548</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 29.222</td><td>€ 29.222</td></tr></table>			X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	€ 1.548	€ 1.548	vreemd vermogen	€ 29.222	€ 29.222
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	€ 1.548	€ 1.548										
vreemd vermogen	€ 29.222	€ 29.222										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2023	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2023											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Door deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwonertal door de gemeenten gedragen.											
ONTWIKKELINGEN	De ambitie is met de vaststelling van de regionale gezondheidsnota 2020-2023 ongewijzigd gebleven, namelijk de trend breken en de gezondheids- en participatieachterstanden in Zuid-Limburg inlopen. De 9 beleidsuitgangspunten uit de regionale gezondheidsnota gelden als uitgangspunt voor de manier waarop de GGD werkt (zie pagina 13, begroting 2023). De coronapandemie heeft de kwetsbaarheden in de samenleving extra duidelijk gemaakt en laten zien dat investeringen nodig zijn. De ambities uit het regionale gezondheidsnota 2020-2023 blijven onverminderd overeind en vanuit inhoud ook noodzakelijk. In aanloop naar de begroting 2023 heeft het Dagelijks Bestuur zich op meerdere momenten uitgesproken over de wijze waarop en het gefaseerd tempo waarin gemeenten en GGD de (trendbreuk)ambities willen realiseren. Op 21 maart heeft het Dagelijks Bestuur ingestemd met de begroting 2023.											

NAAM	2. Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp, taken die eerder werden uitgevoerd door Rijk, Provincies en zorgverzekeraars. Dit houdt onder meer in dat de gemeente met aanbieders van jeugdhulp contractuele afspraken moet maken. Omwille van efficiency maar ook de schaal waarop aanbieders opereren doet de gemeente dit in regionale samenwerking.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder Jaegers)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2023: € 78.611) voor ingekochte zorg op basis van feitelijk gebruik via de centrumgemeente en de uitvoeringskosten van de centrumgemeente. Besluitvorming verloopt via bestuurlijk overleg.
RISICO'S	Er bestaat binnen de Jeugdwet nog steeds een risico op nagekomen kosten uit eerdere jaren via de alternatieve route alsmede correcties (met terugwerkende kracht) die door de accountant van de Centrumregeling worden doorgevoerd. Op sommige onderdelen zoals Jeugdzorg Plus alsook de gecertificeerde instellingen wordt regionaal gestuurd met het risico dat er lokaal niet tijdig informatie voorhanden is. Tevens spelen hier ook regio-overstijgende afspraken die de sturing beïnvloeden. Al deze elementen vallen binnen de kosten (en afrekeningen) Jeugdwet die we vanuit de Centrumregeling Maastricht ontvangen.
ONTWIKKELINGEN	In 2019 is het beleidskader Jeugd Zuid-Limburg door de gemeenteraad vastgesteld. Een van de uitgangspunten in dit beleidsplan is dat gemeenten meer 'in control' komen. Bekostiging van de jeugdhulp die gemeenten inkopen hangt samen met dit uitgangspunt. Bekostiging vraagt om inkoop. Deze inkoop wordt in Zuid-Limburg samengedaan met gemeente Maastricht als centrumgemeente. De huidige zorgcontracten voor jeugdhulp in het kader van de Jeugdwet in de regio lopen af. Met ingang van 1 januari 2023 moeten nieuwe, meerjarige contracten met aanbieders zijn afgesloten. In de jeugd regio Zuid-Limburg vindt op dit moment dan ook een uitgebreide heroriëntatie plaats op de inkoop van jeugdhulp in Zuid-Limburg. In het uitvoeringsplan "TRANSFORMATIEPLAN 2023 JEUGDHULP REGIO ZUID- LIMBURG" wordt aan dit beleidskader nader uitvoering gegeven en wordt het proces beschreven hoe de 16 Zuid-Limburgse gemeenten uitvoering willen geven aan de doelen die ze samen willen bereiken.

NAAM	3. Omnibuzz		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Sittard-Geleen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Omnibuzz vervoert namens de deelnemende gemeenten klanten met een WMO-indicatie. Missie is goed, veilig, betrouwbaar en betaalbaar doelgroepenvervoer voor nu en later. Een regionale aanbesteding heeft schaalvoordeel als voordeel. Het combineren van ritten is ingewikkelder wanneer gemeenten het regionaal vervoer individueel regelen. Het niet combineren van ritten kost de gebruikers weliswaar minder reistijd, maar kost een taxibedrijf (en dus ook de gemeenschap) meer geld.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	30 Limburgse gemeenten.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Jaegers).		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2023: € 246.990) op basis van een verdeelsleutel voor de kosten van personeel en beheer die voortvloeien uit het te behartigen belang en de werkzaamheden. Alle kosten verband houdende met de uitvoering van het vervoer worden gedragen door de gemeenten op basis van het werkelijk gebruik daarvan door de inwoner van die gemeenten. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van het algemeen bestuur.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2023	31.12.2023
	eigen vermogen	€ 966	€ 960
	vreemd vermogen	€ 4.610	€ 5.337
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2023	
	financieel resultaat	€ -22,75	
RISICO'S	Er is afgesproken dat de colleges er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het eigen vermogen is begroot door een zo goed mogelijke inschatting te geven van de reserves en voorzieningen op basis van de nu bekende risico's.		
ONTWIKKELINGEN	De drie pijlers waarop alle ambities gebaseerd zijn, borgen de visie op de lange termijn: - Het kantelen van vervoer en het OV-gebruik stimuleren. Het OV lijkt voor de klanten minder geschikt gedurende de pandemie. Dit compliceert het realiseren van deze ambitie. - Het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer. Binnen het huidig Omnibuzz CVV wordt op verschillende manieren optimale efficiëntie nagestreefd. Op het gebied van instroom van andere vervoer zijn er interessante ontwikkelingen. - Omnibuzz als slimme organisatie. De interne organisatie ondervindt diverse ontwikkelingen op gebied van Omnibuzz als kennisorganisatie, contractbeheer, afstemmen met provincie Limburg, aanpassing verdeelsystematiek, relatiebeheer gemeenten, digitalisering en compliance, bedrijfsvoering en het applicatielandschap als basis.		

NAAM	4. Regionale samenwerking leerplicht en RMC
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Doel van de leerplichtwet is te waarborgen dat jongeren in de Gemeente Vaals onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op het handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct. Ook is de continuïteit van de uitvoering van de functie gewaarborgd. Voor scholen en instellingen is er één adres waar gemeld moet worden. Daarnaast worden de scholen en instelling meer betrokken in het verdere proces en zien ze sneller resultaat van hun melding.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder Jaegers)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding (2023: € 63.500) voor de kosten voor het personeel op basis van een vooraf vastgestelde kostprijs en formatieberekening. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de raden van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehouders overleg adviseert hierin.
RISICO'S	Lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Beleidsuitgangspunten, begroting en jaarrekening worden in gezamenlijk overleg jaarlijks vastgesteld.
ONTWIKKELINGEN	De uitvoering is belegd bij Team Onderwijs van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Leerplicht, RMC en VSV vormen één inhoudelijk en organisatorisch geheel om schoolverzuim en schooluitval tegen te gaan. Naast haar uitvoeringstaken heeft het Team Onderwijs intensieve contacten met het Rijk en de onderwijspartners in RMC-regio 39 Zuid-Limburg. Dit in het kader van de gemaakte afspraken in het Regionaal Programma 'Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten en aandacht voor kwetsbare jongeren'. Doel is om in samenspraak preventieve beleidsmaatregelen uit te voeren op scholen, die bijdragen aan het terugdringen van schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten. Beleidsmatig stelt de gemeente Maastricht zich als taak om samenhang te waarborgen tussen de aanpak LP-RMC/VSV en het regionale Beleidsplan Jeugd. Getracht wordt o.a. om voortijdige schoolverlaters en kwetsbare jongeren toe te leiden naar regulier werk. De gemeente Vaals zorgt hierbij voor de lokale afstemming met de jeugdconsulenten c.q. samenwerking met WijVaals in relatie tot de uitvoering van de leerplichttaken (met name op de basisscholen in Vaals en Vijlen) en hebben hiervoor contact met de leerplichtambtenaar van de gemeente Maastricht. Voor Leerplicht en Leerlingenvervoer is voorheen een overheadtoerekening van slechts 18% toegepast, waarmee Gemeente Maastricht lange tijd ver onder de kostprijs gemeentelijke dienstverlening heeft geleverd. Gedurende 2 jaar wordt dit rechtgetrokken, waardoor vanaf 2023 een overheadtoerekening van 62,29% toegepast wordt.

NAAM	5. Regionale samenwerking Leerlingenvervoer
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Leerlingenvervoer is bedoeld voor kinderen die niet zelf naar school kunnen. Bijvoorbeeld door een handicap of doordat de school ver weg ligt. Het kan gaan om een leerling van een basisschool, het (voortgezet) speciaal onderwijs of een gehandicapte leerling van een reguliere basisschool of het voortgezet onderwijs. Leerlingen uit de deelnemende gemeenten kunnen gebruik maken het leerlingenvervoer. Samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar ook tot meerwaarde voor leerlingen. Zo leidt efficiëntie in rijtijden tot minder lange ritten.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder Jaegers)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding van de kosten voor het personeel waarbij het aantal afgegeven beschikkingen de maatstaf is en een vergoeding voor de praktische uitvoering van het leerlingenvervoer waarbij het aantal aan een vervoersvoorziening deelnemende leerlingen de maatstaf is. 2023: € 163.000.
RISICO'S	Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de colleges van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin.
ONTWIKKELINGEN	Voor Leerplicht en Leerlingenvervoer is voorheen een overheadtoerekening van slechts 18% toegepast, waarmee Gemeente Maastricht lange tijd ver onder de kostprijs gemeentelijke dienstverlening heeft geleverd. Gedurende 2 jaar wordt dit rechtgetrokken, waardoor vanaf 2023 een overheadtoerekening van 62,29% toegepast wordt.

NAAM	6. Reinigingsdiensten Rd4											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, en verzorgt op basis van individuele afspraken per gemeente daarnaast mogelijk de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Verbeek)											
FINANCIEEL BELANG	Bij Rd4 afgenomen diensten worden op contractbasis ingekocht (2023 € 1.069.547). Het algemeen bestuur besluit en informeert de raden van de deelnemende gemeenten.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000 geconsolideerd</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 3.643</td><td>€ 3.929</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 38.088</td><td>€ 36.820</td></tr></table>			X 1.000 geconsolideerd	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	€ 3.643	€ 3.929	vreemd vermogen	€ 38.088	€ 36.820
X 1.000 geconsolideerd	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	€ 3.643	€ 3.929										
vreemd vermogen	€ 38.088	€ 36.820										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000 geconsolideerd</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000 geconsolideerd	2023	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000 geconsolideerd	2023											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de stemverhouding als verdeelsleutel geldt. De dienstverlening voor elke gemeente is tot in de details per product doorgerekend. Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan.											
ONTWIKKELINGEN	In 2021 is het strategisch meerjarenplan (2022 – 2026) definitief gemaakt. Met dit plan heeft Rd4 de routekaart voor de komende jaren opgesteld. Recent is door de raad het grondstoffenplan 2022-2026 vastgesteld. Centraal hierin staat het komen tot een circulaire economie en het oneindig hergebruik van grondstoffen en daarmee het voorkomen van afvalstoffen. Instrumenten hiervoor zijn een verdergaande communicatie- (bijv. implementatie nieuwe App) en motivatieprojecten om afvalscheiding verder te stimuleren. Tevens zullen er gedragscampagnes gestart worden om dumpingen bij ondergrondse afvalcontainers tegen te gaan en zullen mogelijke investeringen gedekt worden uit de resultaten van het beter scheiden van afval.											

NAAM	7. RUD Zuid-Limburg											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners en bedrijven van de deelnemende gemeenten. Door het bundelen van kennis en expertise brengt de RUD Zuid-Limburg de kwaliteit en de professionaliteit op het vlak van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuvadvis op een hoger peil. Er kan efficiënter, beter én goedkoper gewerkt worden om incidenten te voorkomen. Er werken specialisten die de regio goed kennen. En dit samenwerkingsverband stelt de gemeente in staat om beter te kunnen reageren op steeds complexer wordende milieuwet- en regelgevingen.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de provincie Limburg.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks en algemeen bestuur (Burgemeester Leunessen)											
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2023: € 119.960) aan de kosten op basis van de feitelijke afname. Bij de kostentoerekening worden naast de directe uitvoeringskosten tevens de overheadkosten verdisconteerd. Het algemeen bestuur besluit inzake het financiële en administratieve beheer.											
VERMOGEN	De opbouw van weerstandsvermogen is vastgelegd in artikel 30 van de gemeenschappelijke regeling en het beleid aangaande het weerstandsvermogen is bepaald door het algemeen bestuur. Voor 2023 wordt het weerstandsvermogen met een ratio van 3,6% van de omzet, € 532.199. <table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 1.657</td><td>€ 1.295</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 2.100</td><td>€ 2.100</td></tr></table>			X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	€ 1.657	€ 1.295	vreemd vermogen	€ 2.100	€ 2.100
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	€ 1.657	€ 1.295										
vreemd vermogen	€ 2.100	€ 2.100										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2023	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2023											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de tijdige en volledige betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van gesloten en af te sluiten kort- en langlopende leningen, leasecontracten en rekeningcourant overeenkomsten.											
ONTWIKKELINGEN	Al eerder, in 2020, is onderkend dat het nodig is om in te zetten op een doorontwikkeling (transformeren) van de RUD Zuid-Limburg. Eind 2020 heeft het algemeen bestuur daartoe het strategisch document voor de periode 2021 - 2025, de Toekomstagenda, vastgesteld. In 2021 is gestart met het gefaseerd oppakken van de zeven thema's uit de Toekomstagenda, zijnde: 1. Het voeren van een strategische discussie over koers: uitvoeringsdienst of omgevingsdienst; 2. Een verkennende pilot verdergaande samenwerking gemeenten - RUD Zuid-Limburg starten, op voorwaarde van voldoende interesse; 3. Groeien naar partnerschap, met als instrumenten: - een programma om de politiek-bestuurlijke sensitiviteit te vergroten voor alle niveaus binnen de dienst; - het inrichten en inbedden van een communicatiefunctie gericht op stakeholders, met als speciale doelgroep gemeenteraadsleden en leden Provinciale Staten; - het versterken van relatiemanagement; 4. Positionering/zichtbaarheid van de dienst; 5. Interne ontschotting, om de organisatie nog integraler, efficiënter en effectiever te maken, ook richting invoering van de Omgevingswet; 6. Het zijn van een aantrekkelijke werkgever; 7. RUD Zuid-Limburg als Kenniscentrum.											

NAAM	8. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het uitvoeren van de Participatiewet voor de deelnemende gemeenten. Het doel van deze samenwerking is een meer efficiënte uitvoering van de Participatiewet. Dit levert een stevigere organisatie op en een betere kwaliteit van de dienstverlening. Zowel digitaal als persoonlijk.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul. Per 1 juli 2021 is de gemeente Eijsden-Margraten uit de gemeenschappelijke regeling getreden.
BESTUURLIJK BELANG	De regeling is bestuurlijk gezien een 'lichte' regeling: het uitvoeren van de Participatiewet en de daarmee samenhangende wetten en uitvoeringsregelingen (Wethouder Kompier).
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten ad € 1.160.296 (Begroting SZMH 2022) voor de uitvoering van het vastgestelde meerjarenplan op basis van een verdeelsleutel. Voor de uitvoering van het lokaal vastgestelde beleid, wordt een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst gesloten. De financiële zeggenschap ligt bij de afzonderlijke gemeenten.
RISICO'S	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Een ander aspect is de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Onzekerheid over de rijksbijdrage voor deze taken. Financiële risico's worden grotendeels afgedekt via het weerstandvermogen van de deelnemende gemeenten.
ONTWIKKELINGEN	Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht geworden. De rol van de gemeente is veranderd van het bieden van voorzieningen naar het ondersteunen van mensen om meer zelfstandigheid te nemen. Meervoudige (sociale) problematiek binnen gezinnen dient te worden opgepakt vanuit het principe: één gezin, één plan, 1 regisseur.

NAAM	9. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	WOZL biedt een beschutte werkomgeving aan inwoners van de deelnemende gemeenten. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Te behalen voordelen als gevolg van schaalvergroting zijn kostenbesparing, verbetering van de financiële positie en de bevordering van deskundigheid. Er zijn meer mogelijkheden voor innovatie en uitwisseling van kennis.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2023: € 1.418.911 en 2022 1e begr. wijz.: € 1.491.100) in de kosten van het Werkvoorzieningschap op basis van een verdeelsleutel (WSW-middelen). Het algemeen bestuur stelt regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en van het beheer van de vermogenswaarden van het Werkvoorzieningschap.											
VERMOGEN	WOZL hanteert het uitgangspunt dat zij niet over een eigen weerstandsvermogen hoeft te beschikken. Betreft bestemmingsreserve verlofrechten ASB <table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>50</td><td>20</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>67</td><td>47</td></tr></table>			X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	50	20	vreemd vermogen	67	47
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	50	20										
vreemd vermogen	67	47										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2023	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2023											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage bij een eventueel exploitatietekort. Ook wordt de betaling van rente, aflossing en kosten van de door het Werkvoorzieningschap aangegane geldleningen en op te nemen gelden in rekeningcourant, door de gemeenten gegarandeerd. Via de begroting(wijzigingen) kan de gemeenteraad steeds toetsen in hoeverre WOZL op schema ligt met het verwezenlijken van de afgesproken doelstellingen.											
ONTWIKKELINGEN	Het doel van de GR WOZL: Het voorzien in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen. Het uitvoering geven aan de door de deelnemende gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van Participatiewet (ID en WIW). De deelnemende gemeenten hebben de opdracht voor de GR WOZL verankerd in de beleidskaders Arbeidsmarktbeleid met een aantal strategische uitgangspunten. Hieruit volgt de volgende primaire opdracht voor GR WOZL; 1. Een zo klein mogelijke beschutte werkomgeving. 2. Zo maximaal mogelijke detacheren in uitvoering. 3. Marktbenadering met werkgeversservicepunt Parkstad (WSP Parkstad) 4. Geen eigen risicovolle en kapitaalintensieve activiteiten. 5. WSP parkstad detachering BV naadloos aansluiten of integratie in WSP parkstad. 6. Duurzame plaatsing op de passende werk met bijpassend rendement. 7. Beperk tekortfinanciering voor gemeenten zoveel mogelijk. De WOZL geeft uitvoering van haar taken via verbonden partijen WOZL Beschut 2.0 BV en uitvoeringsorganisatie WSP Parkstad Detacheringen BV, Relim en de Werkmeester.											

NAAM	10. Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Roermond		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschaps-belastingen en voor uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	Het Waterschap Limburg en de gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een reguliere bijdrage 2023 € 225.190 (excl. aanvulling weerstandsvermogen van € 814) van Vaals in de kosten overeenkomstig de kostenverdeelssystematiek. Het algemeen bestuur stelt regels vast voor het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie.		
VERMOGEN	Het berekend weerstandsvermogen is voor de voorliggende begroting berekend op € 1.421.000. Het weerstandsvermogen heeft daarmee een aanvulling van € 91.000 ten opzichte van de risicoanalyse die begin 2022 is uitgevoerd ten behoeve van de begroting 2023.		
	X 1.000	01.01.2023	31.12.2023
	eigen vermogen	€ 1.203	€ 1.203
	vreemd vermogen	€ 5.344	€ 5.344
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2023	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	De risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering komen voor rekening van de regeling. De overige risico's, waaronder de risico's met betrekking tot de eigen belastingopbrengst komen voor rekening van de deelnemers. Ook staan de deelnemers garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boete en kosten van langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekeningcourant op te nemen gelden naar verhouding van de kostenverdeelssystematiek.		
ONTWIKKELINGEN	Zekere ontwikkelingen opgenomen in de begroting: - Loonontwikkelingen - Indexering salarissen en inflatie - Proceskosten - Stimuleringsregeling - Waarderen op gebruiksoppervlakte: beheerfase - Regieportaal - Mutatiedetectie - Visie op Dienstverlening - Informatievoorziening en ICT - Harmonisatie - Verbetering archiefbeheer		

NAAM	11. Subsidiëring Anti Discriminatie Voorziening Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht en Roermond zijn centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Anti-discriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg) signaleert, voorkomt en bestrijdt discriminatie en ongelijke behandeling in de provincie Limburg. De regeling beoogt het inrichten van de Anti-discriminatievoorziening zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten uit Zuid-Limburg: Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal. De gemeenten uit Noord-Limburg: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo en Weert.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage van circa € 4.500 ter financiering van de ADV Limburg en de coördinerende taken en werkzaamheden door de centrumgemeente naar rato van het aantal inwoners. ADV factureert jaarlijks in het lopende jaar de werkelijk te betalen bijdrage.
RISICO'S	Bij het uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.
ONTWIKKELINGEN	Kerntaken: klachtbehandeling & registratie, rapporteren, monitoren & (beleids)advisering en preventie & voorlichting. Verder wordt er deelgenomen aan een landelijk onderzoek naar discriminatie op de woningmarkt, zet de directeur zich in voor een constructief RDO en is hij met de landelijke organisatie in gesprek met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het versterken van de rol van Antidiscriminatie voorzieningen. Dit past bij het Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie waarin is voorgenomen de komende jaren te investeren in samenwerking tussen alle bij de bestrijding van discriminatie betrokken partners.

NAAM	12. Veiligheidsregio Zuid-Limburg		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De veiligheidsregio is erop gericht om inwoners van de deelnemende gemeenten beter te beschermen tegen (gezondheids)risico's, rampen en crises. Gemeenten zijn daar zelf doorgaans te klein voor. Bovendien overschrijdt een ramp of crisis dikwijls een gemeentegrens. Een regionale aanpak is dan effectiever. De partijen binnen de veiligheidsregio oefenen regelmatig samen, verzorgen opleidingen en ontwikkelen plannen voor een veiligere regio.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Burgemeester Leunessen)		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2023: € 905.152) op basis van de onlangs gewijzigde verdeelsleutel (2023 is het derde jaar van ingroei waarbij de nieuwe verdeelsleutel voor 100% wordt toegepast). Het algemeen bestuur stelt financieel beleid, beheer en organisatie vast.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2023	31.12.2023
	eigen vermogen	€ 3.183	€ 2.029
	vreemd vermogen	€ 32.013	€ 28.413
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2023	
	financieel resultaat	€ -8.529	
RISICO'S	In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de veiligheidsregio door de deelnemende gemeenten wordt gedragen. Het belangrijkste financiële risico is het huidige brandweerstelsel waarin vrijwillige brandweermensen en beroepsbrandweermensen in principe dezelfde taken en opleidingsvereisten hebben maar wel verschillend worden beloond. Dit is strijdig met Europese en internationale wet- en regelgeving. Volgens deze wet- en regelgeving moeten brandweervrijwilligers worden beschouwd als deeltijdwerkers. Dit aspect wordt meegenomen in de strategische heroriëntatie van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg op de brandweezorg die in 2021 en 2022 plaatsvindt.		
ONTWIKKELINGEN	De begroting van de VRZL bestaat uit de programma's "crisisbeheersing en rampenbestrijding" en "brandweezorg". Het programma crisisbeheersing en rampenbestrijding (C&R) omvat alle activiteiten die gericht zijn op de voorbereiding op mogelijke crises en rampen. Het gaat om de beheersing van risico's en de gezamenlijke multidisciplinaire voorbereiding op mogelijke incidenten. Het jaar 2023 zal in het teken staan van: 1. De uitvoering van verbeterpunten uit de evaluaties van de Covid pandemie, 2. Het verwerken van aanbevelingen uit de evaluatie van de wet op de veiligheidsregio's 3. Het verder verwerken van verbeterpunten uit de evaluaties van het hoogwater, 4. De reguliere evaluaties.		

NAAM	13. Het Gegevenshuis		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Landgraaf		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het Gegevenshuis richt zich op het inwinnen, beheren en leveren van informatie uit (basis)registraties.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal, Sittard-Geleen en het Waterschap Limburg. Daarnaast werkt Het Gegevenshuis ook in opdracht van de gemeenten Beesel en Valkenburg a/d Geul, de Stadsregio Parkstad Limburg, de Brandweer Zuid-Limburg en het Regionaal Orgaan Woningcorporaties (ROW) Parkstad Limburg.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2023: € 121.382) op basis van een jaarlijks overeen te komen dienstverleningsovereenkomst.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2023	31.12.2023
	eigen vermogen	€ 16,7	€ 6,7
	vreemd vermogen	€ 285	€ 285
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2023	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de verhouding tot ieders bijdrage aan de regeling als verdeelsleutel geldt. Voor uittreden geldt een opzeggingstermijn van één jaar, echter na een minimale deelname van vier kalenderjaren.		
ONTWIKKELINGEN	Groei blijft één van de pijlers van de strategische agenda. Groei wordt nagestreefd door primair nieuwe toetreders en secundair uitbreiding van producten en diensten bij de huidige deelnemers. Voor 2022 en volgende jaren is de opdracht om acquisitie te doen bij gemeenten ten noorden van Sittard-Geleen en binnen de grenzen van Limburg. Op het gebied van innovatie is in 2021 verder gewerkt aan een eigen BOR-applicatie en aan het kunnen voldoen aan de eisen op gebied van ISO 27.001. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn de beveiliging van gegevens en het kunnen waarborgen van de continuïteit. Een in 2021 opgerichte projectgroep is aan de slag gegaan met driedimensionale gegevens die in een digital twin (een digitale tweeling van de werkelijkheid) moeten landen en het inwinnen, beheren en leveren van data. Het gebruik van geodata in de diverse domeinen zal in 2022 verder worden opgepakt en uitgebreid, samen met de (beleids)verantwoordelijke medewerkers van de deelnemers. Primair staat het sociaal domein en openbare orde en veiligheid gepland. En tenslotte zullen ook verdere stappen worden gezet richting samenhangende objectenregistratie via het regioportaal samen met BsGW en gaat Het Gegevenshuis mutatiedetectie herinrichten van project naar proces vanuit een integrale benadering als voorzien in de SOR.		

NAAM	14. Enexis Holding NV											
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)											
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Provincie plus tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 180.900 (180.900 aandelen van nominaal € 1). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 60.805. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. Daarnaast ontvangen de gemeenten nog een inconveniëntentoeslag. In 2022 is een dividend over 2021 ontvangen van € 102.119 en een inconveniëntentoeslag van € 29.200.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 4.241.000</td><td>n.b.</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 5.154.000</td><td>n.b.</td></tr></table> * halfjaarcijfers 2022			X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	€ 4.241.000	n.b.	vreemd vermogen	€ 5.154.000	n.b.
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	€ 4.241.000	n.b.										
vreemd vermogen	€ 5.154.000	n.b.										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 178.000</td></tr></table> * verwachting/ halfjaarcijfers 2022			X 1.000	2023	financieel resultaat	€ 178.000					
X 1.000	2023											
financieel resultaat	€ 178.000											
RISICO'S	Enexis is financieel gezond en heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment 45% eigen vermogen. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.											
ONTWIKKELINGEN	Als publiek-private onderneming werkt Enexis in het belang van de samenleving volgens het jaarverslag 2021. Hun netwerk, medewerkers en financiële middelen worden ingezet om de samenleving duurzaam vooruit te helpen. Er wordt dan ook gericht een bijdrage geleverd middels Sustainable Development Goals (SDG's). Verder zijn er ontwikkelingen op de volgende gebieden; - Klimaatverandering en energietransitie - Stijgende kosten voor energie - Te weinig personeel - Toenemende invloed van burgers - Groeiende afhankelijkheid van data en systemen Daarnaast heeft Enexis in augustus 2022 al haar aandelen in Fudura BV verkocht. Wat dit voor financiële gevolgen voor de aandeelhouders met zich meebrengt, is nog niet bekend.											

NAAM	15. CSV Amsterdam BV											
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)											
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	€ 0	€ 0	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	€ 0	€ 0										
vreemd vermogen	€ 0	€ 0										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	2023	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2023											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.											
ONTWIKKELINGEN	Nadat in juni 2016 een compromis werd bereikt tussen CSV Amsterdam BV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave is in april 2020 een tweede en finale compromis bereikt. Het resterend vermogen op de Escrow-rekening van ruim € 8.000.000. is in mei 2020 onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal uitgekeerd aan de aandeelhouders. De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.											

NAAM	16. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV											
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)											
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent).											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Betreffende deelneming is in de boekhouding opgenomen met een boekwaarde van € 1,-											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2023</td><td>31.12.2023</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	€ 0	€ 0	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023										
eigen vermogen	€ 0	€ 0										
vreemd vermogen	€ 0	€ 0										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2023</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	2023	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2023											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW) en het resterend werkkapitaal.											
ONTWIKKELINGEN	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2022 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.											

NAAM	17. Reinigingsdiensten Rd4 NV													
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)													
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen													
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.													
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer/ Programma 4. Bestuur & Dienstverlening													
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.													
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)													
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 4.490 (989 aandelen van nominaal groot € 4,54). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. In 2022 is een dividend over 2021 ontvangen van € 10.437.													
VERMOGEN	Uit de stukken van RD4 N.V. blijkt dat het weerstandsvermogen op 11% van de begrote omzet is bepaald. <table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th><th>01.01.2023</th><th>31.12.2023</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>		X 1.000	01.01.2023	31.12.2023	eigen vermogen	n.b.	n.b.	vreemd vermogen	n.b.	n.b.			
X 1.000	01.01.2023	31.12.2023												
eigen vermogen	n.b.	n.b.												
vreemd vermogen	n.b.	n.b.												
RISICO'S	Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan. Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaats gevonden blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.													
ONTWIKKELINGEN	Er is in 2020 en 1e helft van 2021 een nieuw strategisch meerjarenplan (2022 – 2026) opgesteld. Met dit plan heeft Rd4 de routekaart voor de komende jaren opgesteld. Een routekaart die het begin is om te komen tot een circulaire economie en een oneindig hergebruik van grondstoffen. Een plicht die we niet uit de weg kunnen gaan met in gedachte de generaties na ons. De circulaire gedachte gaat steeds meer leven bij bedrijven. Dit betekent een verschuiving van restafvalinzameling naar grondstoffen. Verwerkingsprijzen staan onder druk. De afvalverbranders klagen dat door de importheffing op buitenlands afval er te weinig aanbod aan te verbranden afval gaat ontstaan, waardoor er een sanering van verbrandingscapaciteit moet plaatsvinden. Dit zal weer zijn effect hebben op de tarieven.													

NAAM	18. WML			
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap NV			
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden.			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer/ Programma 4. Bestuur & Dienstverlening			
DEELNEMENDE PARTIJEN	De Provincie Limburg en de 33 Limburgse gemeenten.			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	Alleen de provincie Limburg en de in Limburg gelegen gemeenten kunnen aandeelhouder zijn. De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 18.152, en betreft 4 aandelen van nominaal groot €4.538. Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.			
VERMOGEN	X 1.000	2020	2021	2022
	eigen vermogen	€ 187.941	€ 194.003	n.b.
	vreemd vermogen	€ 397.127	€ 387.395	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2020	2021	2022
	financieel resultaat	€ 4.191	€ 6.063	n.b.
RISICO'S	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden en geen dividend wordt uitgekeerd, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.			
ONTWIKKELINGEN	Missie: heel Limburg kan rekenen op betrouwbaar drinkwater en waterdiensten op maat, nu en in de wereld van morgen. Het vertrouwen in gezond (drink)water, het stimuleren van duurzaam gebruik en het veiligstellen van de voorzieningen is van groot maatschappelijk belang. De WML bedrijfsdoelen volgen uit de missie en zijn samengevat: - We leveren nu en in de toekomst, 24 uur per dag, 7 dagen in de week betrouwbaar drinkwater aan inwoners, bedrijven en instellingen in Limburg; - Onze klanten zijn tevreden over ons product, onze dienstverlening en prijs; - We ondernemen met oog voor mens en milieu. WML wil haar bedrijfsdoelen realiseren a.d.h.v. de volgende drie speerpunten: Robuust, Samen en Duurzaam. In 2021 heeft dit onder andere geleid tot onderstaande activiteiten en initiatieven: • De invoering van een nieuwe crisisorganisatie conform de landelijke 'netcentrische' standaard. Direct na invoering werd deze op de proef gesteld tijdens de overstromingen in juli 2021. • Het behalen van het predikaat 'klimaatneutraal' in de bedrijfsvoering, mede door de inbedrijfname van Windpark Ospeldijk. Hiermee kan WML het Limburgse drinkwater volledig met groene stroom oppompen, zuiveren en bij huishoudens en bedrijven afleveren. • Diverse initiatieven samen met stakeholders en klanten om het watergebruik in Limburg te verduurzamen, zoals het programma Circulair water voor Chemelot en het onderzoek 'gedragsbeïnvloeding in de praktijk'.			

Paragraaf Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid gaat in op het beleid en de positie die de gemeente inneemt ten aanzien van gronden (onroerend goed) welke gebruikt worden voor een (strategische) ontwikkeling. Gronden in eigendom worden gezien als 'voorraad', een bedrijfsmiddel waarmee op een gewenste toekomstige ontwikkeling gestuurd kan worden. De grondpositie bestaat uit een aantal zogenaamde 'grondexploitaties'. Dat zijn locaties welke in ontwikkeling komen dan wel zijn. Eenmaal afgerond is geen sprake meer van exploitaties.

Bij de ontwikkeling van een gebied is de gemeente gehouden aan de geldende wettelijke en ruimtelijke kaders. Deze zijn vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, maar ook in mogelijke provinciale, regionale en lokale beleidsnota's, kadernota's en visiedocumenten. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening artikel 212 van de Gemeentewet worden beheersmatige aspecten in paragrafen behandeld. In artikel 11g van deze verordening is het kader aangegeven: "In de paragraaf grondbeleid van de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van het grondbeleid en de financiële ontwikkelingen van de in ontwikkeling genomen projecten."

Grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten maar ook financiële risico's komen uiteindelijk uit in de Algemene Reserve en zijn daarmee van grote invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Hoewel bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen getracht wordt de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren, is het noodzakelijk een algemene buffer achter de hand te houden. Zie hiervoor de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

De inhoudelijke aspecten (planning, resultaten) van de diverse strategische ontwikkellocaties zijn nader beschreven bij het programma Wonen & Verkeer in het beleidsdeel van deze begroting.

De grondpositie van de gemeente Vaals kan momenteel gesplitst worden in een 5-tal grondexploitaties (onderhanden projecten).

Grond- Exploitaties	Boekwaarde begin 2023	Ontwikkelingen in 2023	Boekwaarde eind 2023	Ontwikkelingen na 2023	Resultaat- Verwachting
Hekkert-terrein	€ 995.000	€ 5.000	€ 1.000.000	-€ 965.000	€ 35.000 V
Von Clermontpark VCP	€ 2.164.000	- € 1.980.000	€ 184.000	€ 5.000	€ 189.000 V
Locatie Beemderlaan	€ 380.000	€ 5.000	€ 385.000	- € 485.000	€ 100.000 W
Pastoerswei\Aan de Linde	€ 0				
Voormalige Esso-locatie	€ 849.000	- € 788.000	€ 61.000		€ 61.000 V
Vijlen Zuid-Oost fase 3	€ 4.000	€ 266.000	€ 270.000	- € 616.000	€ 346.000 W
	€ 4.392.000	-€ 2.492.000	€ 1.900.000	€ 2.061.000	€ 161.000 W

Uit dit overzicht blijkt dat in 2023 en 2024 forse ontwikkelingen t.a.v. de grondexploitaties plaats gaan vinden. Samen met de in 2022 verwachte te ontvangen winst op de locatie Pastoerswei, resulteert dit in een toevoeging aan de Algemene Reserve van € 784.000 (het saldo van de resultaten van Hekkert-terrein, Pastoerswei, Esso en Vijlen Zuid-Oost). De verwachte resultaten op VCP en Beemderlaan worden onderling verrekend en de resterende boekwaarde blijft staan gezien de waarde van de nog te ontwikkelen restgronden in dit complex.

Hekkert-terrein

Het grondstuk aan de Sneeuwberglaan, waarop de voormalige autogarage Hekkert was gehuisvest, omvat zo'n 2.700 m² oppervlakte. In eerste instantie lagen er diverse plannen om dit terrein te benutten voor het realiseren van studentenhuysvesting. Sinds eind 2021 is de koers echter veranderd en zetten we in op reguliere woningbouw, liefst uitgevoerd als laagbouw. Concrete plannen en onderhandelingen lopen momenteel nog niet. De relatief hoge boekwaarde speelt parten, zeker als geen hoogbouw gewenst is. Desondanks blijven we vooralsnog volharden in de wens om hier zoveel als mogelijk grondgebonden woningen te realiseren. De realisatie van het project schatten we met name in na 2023. In 2023 zijn € 5.000 geraamd voor eventuele onderzoeks- en advieskosten. Na 2023 komen hier vermoedelijk nog kosten bij m.b.t. planontwikkeling dan wel aanpassing infrastructuur. Bovendien ligt er nog een afspraak met het naastgelegen bedrijf/woning om, afhankelijk van de vormgeving van het nieuwbouwplan, de inritconstructie e.d. bij de burens aan te passen. Met een verkoopprijs van € 1 mio zouden we uiteindelijk het verlies op dit project kunnen beperken tot € 35.000.

Von Clermontpark

Het stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark kent zijn oorsprong in de jaren '90 en omvat de herstructurering van een omvangrijk terrein waar voorheen onder andere de oude naaldenfabriek Muva stond, aangevuld met de voormalige voetballocatie Wit-Groen. Momenteel resteert nog de 'lange strook' achter vijver De Obelisk met een totale oppervlakte van ca. 6.500 m² als ook de locatie van het voormalige 'Van Houten-gebouw' aan de Beemderlaan. Op grond van de uitkomsten van het Lokale Woonbehoefte-onderzoek uit 2019 heeft de raad als kader voor de ontwikkeling van deze locatie meegegeven om te streven naar een samenhangende mix van

woonruimtes voor diverse doelgroepen, zoals starters, jonge gezinnen, senioren en studenten. Inmiddels is de haalbaarheid onderzocht van een gemengd programma met 44 (deels huur- deels koop-)appartementen en ca. 20 grondgebonden woningen. Vanwege de onzekere prijsontwikkelingen in de bouwsector is lange tijd nodig geweest om de ontwikkelaar en (via de ontwikkelaar) diverse investeerders bereid te vinden de ontwikkeling ter plaatse te starten. Al met al schuift het project in planning bijna 1 jaar op. Verwachting is nu dat de verkoop eind 2022 wordt gesloten en de eerste helft van 2023 volledig in het teken zal staan van de te voeren procedures. In het najaar 2023 zou dan gestart kunnen worden met bouwen, oplevering in 2024. Bijkomende kosten in 2023 betreffen de (eventuele) kosten van juridisch advies en planontwikkeling (totaal geraamd € 20.000). In de tabel zijn deze in mindering gebracht op de verkoopprijs (van € 2.000.000). Uiteindelijk sluit dit stuk met een geprognostiseerd tekort van € 189.000. Dat tekort wordt verrekend met de verwachte winsten op de locatie Beemderlaan en het saldo blijft over als restant boekwaarde.

Locatie Beemderlaan

Op de locatie aan de Beemderlaan, waar nu het oude 'bedrijfsverzamelgebouw' ligt, is onderzoek verricht naar de haalbaarheid van een gecombineerde ontwikkeling. De richting van deze ontwikkeling betreft een centrale maatschappelijke voorziening, met eventueel een functie voor huisartsen/apotheek, kantoorruimten en woonruimten (senioren). Op zich geeft dat onderzoek een positief beeld, maar voor een spoedige start van de ontwikkeling is van belang of de gemeente gaat participeren met bijvoorbeeld ruimte (huren) voor maatschappelijk functies. Vanwege uitstel van keuzes inzake het gemeentelijk accommodatiebeleid is de verwachting nu dat er in de loop van 2023 knopen kunnen worden doorgehakt, zodat de benodigde procedures gestart kunnen worden en het in 2024 tot definitieve verkoop/eigendomsoverdracht kan komen. De in 2023 geraamde kosten betreffen mogelijke externe juridische ondersteuning, net als in 2024. Uitgaande van een verkoopprijs van € 500.000, wordt een boekwinst van € 100.000 verwacht, welke gesaldeerd wordt met het tekort op het VCP.

Pastoerswei

Medio 2020 is de locatie Pastoerswei verkocht aan Burgt Bouw uit Maastricht. Deze zal op dit terrein 18 levensloopbestendige seniorenwoningen ontwikkelen. Aangezien de oorspronkelijke bestemming 'maatschappelijk' was, is een nieuw bestemmingsplan opgesteld en vastgesteld (2022). Vervolgens is de procedure omgevingsvergunning opgestart. In de 2^e helft van 2022 wordt deze onherroepelijk, waarna de eigendom definitief wordt overgedragen en de koopsom ad € 700.000 betaald zal worden. Rekening houdend met mogelijke kosten van (juridische) advisering wordt per saldo € 693.000 van de boekwaarde afgeboekt. Daarmee realiseren we een forse boekwinst ad € 534.000 ten gunste van onze reservepositie.

Voormalige Esso-locatie

In 2017 heeft de gemeenteraad besloten het op dat moment nog in exploitatie zijnde Esso-tankstation aan de Maastrichterlaan als strategische aankoop te verwerven. Een unieke kans om het risicovolle tankstation uit de woonkern te weren en een ruimtelijke kwaliteitsslag te realiseren op deze centrumlocatie, met een doorsteek naar het achtergelegen Von Clermontpark. Grootste probleem van de ontwikkeling betreft de nogal forse opgave inzake sloop en sanering. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Provincie Limburg is door de Provincie een bijdrage toegezegd in 50% van het niet afgedekte 'gat' voor wat betreft sloop en saneringskosten van het voormalige Esso-tankstation, met een maximum van € 267.500. Na een flinke vertraging vanwege een extra noodzakelijk onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen en andere inheemse diersoorten worden de sanerings- en sloopwerkzaamheden dit najaar afgerond en is het terrein vrij voor woningbouw. In 2021 is de locatie verkocht aan VanHier Wonen uit Voerendaal. Deze corporatie wenst op deze locatie 34 appartementen te realiseren in het hogere sociale huursegment. Vanhier Wonen heeft vanwege de forse kostenstijgingen tijdens de periode van vertraging de plannen moeten aanpassen, om een en ander financieel haalbaar te maken. Verwachting is dat in 2022 de procedure bestemmingsplan wordt opgestart, zodanig dat in de 2^e helft van 2023 gestart kan worden met bouwen en in 2024 kan worden opgeleverd. Ten laste van de jaarrekening 2021 is het verwachte tekort op dit project, op dat moment geraamd op € 400.000 reeds afgeboekt ten laste van de algemene reserve. De boekwaarde loopt in 2022 echter weer op tot € 849.000, met name vanwege de kosten van sloop en sanering. Het naastgelegen pand Maastrichterlaan 83 word vermoedelijk nog in 2022 in particuliere eigendom verkocht (€ 150.000). Naar verwachting vindt in 2023 (na onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning) de definitieve eigendomsoverdracht aan Vanhier Wonen plaats (€ 600.000) en verwachten we tevens ook de toegezegde subsidie van de Provincie. Rekening houdend met nog enkele kosten in 2023 zal er uiteindelijk naar de huidige inzichten nog een tekort resteren van € 61.000. Dat extra tekort wordt vooral veroorzaakt doordat de kosten van sloop en sanering fors duurder uitvallen (bijna € 100.000 meer ten opzichte van de eerdere raming van € 420.000, mede te relateren aan de prijsontwikkelingen in de bouwsector).

Vijlen Zuid-Oost fase 3

Het uitbreidingsplan Vijlen Zuid-Oost heeft in de afgelopen jaren reeds 2 fasen doorlopen. De gemeente heeft in het restende deel nog ca. 2.750 m2 bouwgrond (exclusief openbare ruimte/infrastructuur). Daarnaast heeft ook

Vastgoed Ontwikkelingscentrum Jongen (VOC) 3.250 m2 grond in eigendom. Beide partijen hebben in 2021 het initiatief gestart voor een gezamenlijke ontwikkeling van woningbouw (de afronding van het gehele uitbreidingsproject). Op basis van een peiling onder inwoners (o.a. via informatiemiddag) is gebleken dat de belangstelling voor woningen voor diverse groepen uit onze gemeente, met name uit de kern Vijlen, heel groot is. Op grond daarvan is tussen gemeente en VOC begin 2022 een samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarin besloten is tot een gezamenlijke ontwikkeling (woningen, bouwkvavels en infrastructuur). De ruimtelijke procedures zijn inmiddels doorlopen en in het najaar van 2022 wordt gestart met de infrastructurele werken. Overigens worden deze afgestemd op de voortgang van het project Zuthof, de bouw van 4 luxe woningen naast het WoZoCo. Verwachting is dat de oplevering in 2024 zal worden afgerond. De boekwaarde 2022 bestaat uit enkele voorbereidingskosten. In 2023 worden kosten gemaakt op het gebied van onderzoeken, advisering, infrastructuur etc. Idem in 2024. Deze kosten worden tussen gemeente en VOC verdeeld (op basis van een zogenaamde gezamenlijke GREX) naar rato van het grondbezit aan bouwkvavels. Hetzelfde geldt voor de verkoopopbrengst van woningen en kvavels. Uiteindelijk verwachten we een boekwinst te realiseren van € 346.000.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de (gewenste) onderhoudstoestand en de onderhoudskosten van infrastructuur (wegen, riolering), voorzieningen (groen, openbare verlichting en gebouwen) binnen de gemeente Vaals. Deze uitgaven voor onderhoud komen in alle programma's voor, maar met name in de programma's Wonen & Verkeer en Mens & Voorzieningen.

Vaals heeft aan openbare ruimte o.a. 35.000 meters weg binnen de bebouwde kom, 47.000 meters weg buiten de bebouwde kom, 72.000 strekkende meters riolering, 156.000 vierkante meter openbaar groen in beheer en ongeveer 20 gemeentelijke gebouwen. De kwaliteit van de wegen, riolering, groen, gebouwen e.d. en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de hoogte van de lasten.

Conform artikel 17 van de financiële verordening gemeente Vaals 2017 (vastgesteld 6 februari 2017) wordt in deze paragraaf een vertaling weergegeven van de onderhoudsplannen wegen, openbaar groen, gebouwen, riolering en openbare verlichting.

Ingaande kalenderjaar 2020 is de werkwijze aangaande de onderhoudsvoorziening voor gebouwen, wegen en verlichting van de gemeente Vaals conform de geldende wet- en regelgeving en op advies van de accountant, aangepast. Voor de begroting 2023 worden alleen nog de regulier (jaarlijks terugkomende) kosten c.q. klein onderhoud ten laste van de exploitatie gebracht. De kosten voor groot onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. De voorziening moet wel toereikend zijn om de lasten van groot onderhoud (o.b.v. een meerjarig onderhoudsplan) voor de gehele planperiode te dekken. Daarvoor is een jaarlijkse dotatie t.l.v. de exploitatie benodigd.

2. Wegen

Beleidskader

In 2019 is een nieuw meerjaren-onderhoudsplan (2019-2023) gegenereerd waarbij de systematiek conform het 'Wegbeheer 2011' (CROW-publicatie 147) is toegepast en bedoeld is om informatie te verstrekken over de verharde wegen binnen het wegennet van de gemeente, zowel op globaal als projectniveau.

De informatie heeft betrekking op:

- De kwantiteit; Wat is in beheer?
- De kwaliteit; Wat is de status van de weg?
- Het onderhoud; Wat moet er gedaan worden en in welke termijn?
- Kosten; Wat zijn de kosten om de schade te herstellen?

Om de 2 jaar laat de gemeente een optische wegeninspectie uitvoeren. In 2023 zal in het kader van het Masterplan Openbare Ruimte mogelijk een herprioritering plaats vinden op basis van een integrale benadering van werken in de openbare ruimte. Vanzelfsprekend zijn de technische en financiële kaders leidend bij deze eventuele herprioritering.

Financiële consequenties

Op basis van het in 2019 geactualiseerde wegenbeheersplan, opgesteld door BT Advies, is een financiële injectie (dotatie) nodig om alle wegen op het minimale gewenste niveau van 'B' te krijgen (op een schaal van A – D). Hiertoe wordt in de jaren 2022 – 2025 jaarlijks € 191.000 (€ 231.000- €40.000) gedoteerd om alle 'D en C-wegen' via de voorziening groot onderhoud naar kwaliteitsniveau 'B' te brengen. Als gevolg van het "OMOP"-aanbestedingsvoordeel wordt jaarlijks € 40.000 ingeboekt als besparing op deze lasten.

Voor het regulier onderhoud is in de jaren 2022- 2025 € 79.000 opgenomen. Dit betreft: onderhoud staatmeubilair, klein onderhoud, onderhoud veldwegen en klachtenafhandeling.

Omschrijving	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Reguliere onderhoudslasten	29.250	78.000	79.000	79.000	79.000	79.000
Kapitaallasten	504.654	520.000	529.000	531.000	671.000	639.000
Dotatie voorziening wegen	306.271	191.000	191.000	191.000	191.000	191.000
Totaal	840.175	789.000	799.000	801.000	941.000	909.000

3. Openbaar groen

Beleidskader

Groenstructuurplan 2010 – 2024.

Middels de begroting 2019 is besloten de 'on-hold-status' (zoals was besloten in de begroting 2014) op te heffen, zodoende dat de middelen weer beschikbaar zijn. De inhoudelijke verankering is neergelegd in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR), goedgekeurd in het kader van de begroting 2021. In 2023 zal in het kader

van het Masterplan Openbare Ruimte mogelijk een herprioritering plaats vinden op basis van een integrale benadering van werken in de openbare ruimte. Vanzelfsprekend zijn de technische en financiële kaders leidend bij deze eventuele herprioritering.

Financiële consequenties

De jaarlijkse lasten voortvloeiend uit het groenstructuurplan bedragen € 35.000 (investeringskrediet). Naast de lasten uit het groenstructuurplan staat voor regulier onderhoud van het groen in de openbare ruimte in 2023 een bedrag van € 386.700 opgenomen in de begroting. Dit betreft o.a. algemeen onderhoud groen, groen Bloemendalpark, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, etc.

Omschrijving	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Onderhoudslasten	355.962	380.900	386.700	386.700	386.700	403.486
Kapitaallasten	85.425	94.498	95.510	90.202	84.259	78.705
Totaal	441.387	475.398	482.210	476.902	470.959	482.191

4. Gebouwen

Beleidskader

Het Meerjarig onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen komt ten laste van de voorziening Onderhoud Gebouwen. Deze voorziening wordt jaarlijks gevuld met een bijdrage, op basis van een (meerjarige) technische analyse van noodzakelijk regulier en groot onderhoud. In het verleden heeft de gemeenteraad besloten tot een bezuiniging van 30% op dit budget. Een financiële keuze met uiteraard gevolgen voor het uit te kunnen voeren onderhoud. Onlangs is een update van de onderliggende technische analyse uitgevoerd en daaruit blijkt dat het verder handhaven van deze 30% bezuiniging niet verantwoord is. Dit leidt namelijk tot achterstand in onderhoud, verouderde technische installaties en niet geheel voldoen aan eisen vanuit wet- en regelgeving. Uit de update komt onmiskenbaar naar voren dat de taakstelling in het verleden wellicht financiële ruimte opgeleverd heeft, maar met als gevolg dat het onderhoudsniveau nu en in de naaste toekomst een forse impuls nodig heeft.

Financiële consequenties

De financiële vertaling van het noodzakelijke en duurzame onderhoud heeft twee directe financiële effecten: de jaarlijkse bijdrage in de voorziening moet omhoog, evenals het jaarlijks regulier onderhoudsbudget. Voor de huidige coalitieperiode resulteert een en ander in een verhoging van de jaarlijkse bijdrage aan de voorziening met € 141.721. Het reguliere onderhoudsbudget moet verhoogd worden met in totaal € 178.035 voor de huidige coalitieperiode.

Omschrijving	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Onderhoudslasten	127.765	113.000	135.157	126.110	149.540	149.540
Mutaties voorziening onderhoud	1.064.161	187.000	328.576	328.400	328.400	328.400
Totaal	1.191.926	300.000	463.733	454.510	477.940	477.940

5. Rioleringen

Beleidskader

Waterketenplan 2023-2027

Besluitvorming door de raad met betrekking tot het Waterketenprogramma ter vervanging van het GRP is in oktober uitgesteld naar de decembervergadering 2022. De lasten volgend uit het Waterketenplan zijn hierdoor niet verwerkt in deze begroting, aangezien ten tijde van het vaststellen van de begroting door het College het betreffende raadsbesluit nog niet genomen is. Onderhoud van rioleringen zal gedurende de planperiode conform de kaders van het plan plaatsvinden; financieel zal een en ander vertaald worden in een begrotingswijziging. In 2023 zal in het kader van het Masterplan Openbare Ruimte mogelijk een herprioritering plaats vinden op basis van een integrale benadering van werken in de openbare ruimte. Vanzelfsprekend zijn de technische en financiële kaders leidend bij deze eventuele herprioritering.

Financiële consequenties

De investeringsstaat voor de periode 2023-2027 geeft het volgende overzicht.

nr.	Projectnaam	jaar van uitvoering	Totaal na indexering	Aanpassing klimaatadaptatie voor bestaande investeringen	Nieuwe investeringen	Investeringsprogramma Waterprogramma 2023-2027
1.	Camilluspark	2023	813.810	81.381		895.191
2.	Zevensterweg	2024	141.911	14.191		156.102
3.	Onderdoorgang N278	2024			400.000	400.000
4.	Sint Martinusstraat	2025	150.921	15.092		166.013
5.	Buffer Noorden	2025			600.000	600.000
6.	Kolmondstraat	2026	190.780	19.078		209.858
7.	Irmgardstraat	2027	175.416	17.542		192.958
8.	Onderzoek naar maatregelen afkoppelen	2023			40.000	40.000
9.	Meetcampagne overstorten (2 jaar)	2023			50.000	50.000
10.	Relinen Viergrenzenweg	2023			250.000	250.000
11.	Afwatering Rotonde randweg	2023			145.000	145.000
12.	Rioolvervanging Lemiers	2024			150.000	150.000
13.	Gemalen en drukriolering	2023 t/m 2027				127.134

6. Openbare verlichting

Beleidskader

In december 2022 stelt de gemeenteraad het beleidsplan openbare verlichting vast. De lasten volgend uit het beleidsplan zijn niet verwerkt in deze begroting, aangezien ten tijde van het vaststellen van de begroting het betreffende raadsbesluit nog niet genomen was. Onderhoud van het openbaar lichtnet zal gedurende de planperiode conform de kaders van het plan plaatsvinden; financieel zal indien nodig een en ander vertaald worden in een begrotingswijziging. In 2023 zal in het kader van het Masterplan Openbare Ruimte mogelijk een herprioritering plaats vinden op basis van een integrale benadering van werken in de openbare ruimte. Vanzelfsprekend zijn de technische en financiële kaders leidend bij deze eventuele herprioritering.

Financiële consequenties

De onderhoudslasten voortvloeiend uit het contract met Ziut bedragen € 34.000. Op grond van raadsbesluit d.d. 29 oktober 2012 worden meer- minderlasten (t.o.v. € 64.000) verrekend met de egalisatievoorziening openbare verlichting. Dit houdt in dat de komende jaren jaarlijks wordt gedoteerd aan de voorziening (€ 30.000). Dit is als zodanig financieel verwerkt in de begroting.

Daarnaast is een bedrag ad circa € 35.000 structureel in de begroting opgenomen zijnde de energielasten van de openbare verlichting.

Deel 5

Bijlagen

Begroting BBV Taakvelden 2023 - 2026

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2023 - 2026

	2023	2024	2025	2026	Programma
0 - Bestuur en ondersteuning	-16.564.252	-16.185.134	-15.963.431	-15.728.285	
0.1 - Bestuur	1.273.542	1.013.425	1.013.307	1.029.860	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	808.000	798.000	798.000	798.000	
3.8 Overige goederen diensten	396.860	146.860	146.860	169.860	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	30.000	30.000	30.000	30.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	32.000	32.000	32.000	32.000	
7.3 Afschrijvingen	6.349	6.349	6.349	0	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	333	216	98	0	
0.2 - Burgerzaken	878.148	880.058	866.771	869.036	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	589.000	589.000	589.000	589.000	
3.8 Overige goederen diensten	223.980	223.980	223.980	223.980	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	31.500	31.500	31.500	31.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	121.382	123.567	125.791	128.056	
7.3 Afschrijvingen	15.252	15.252	0	0	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	534	259	0	0	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-103.500	-103.500	-103.500	-103.500	
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	
0.4 - Overhead	4.364.104	4.224.786	4.210.848	4.188.947	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	2.479.090	2.479.090	2.479.090	2.479.090	
2.1 Belastingen	6.270	6.270	6.270	6.270	
3.5.1 Ingeleend personeel	85.000	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	1.586.495	1.543.686	1.537.085	1.534.085	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	5.000	5.000	5.000	5.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	11.500	11.500	11.500	11.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.000	8.000	8.000	8.000	
7.2 Mutatie voorzieningen	48.243	48.243	48.243	48.243	
7.3 Afschrijvingen	128.171	117.889	114.056	98.694	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	20.235	19.008	15.504	11.965	
<i>Baten</i>					
3.5.2 Verhuur personeel aan derden	-100	-100	-100	-100	

3.6	Huren	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	
3.8	Overige goederen diensten	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800	
0.5 - Treasury		-104.332	-121.506	-138.799	-106.358	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	50.360	50.360	50.360	50.360	
2.1	Belastingen	436	436	436	436	
3.8	Overige goederen diensten	9.742	9.879	9.860	10.660	
5.1	Rente	483.379	437.798	391.766	345.884	
7.2	Mutatie voorzieningen	705	705	705	705	
7.3	Afschrijvingen	5.919	6.041	6.041	6.388	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	2.656	2.493	2.229	1.930	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-200	-200	-200	-200	
5.2	Dividenden en winsten	-170.786	-170.454	-170.092	-168.932	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	-486.543	-458.564	-429.904	-353.589	
0.61 - OZB woningen		-1.530.658	-1.559.180	-1.661.241	-1.660.067	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	47.300	47.300	47.300	47.300	
3.8	Overige goederen diensten	10.925	10.925	10.925	10.925	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	50.486	46.964	47.903	49.077	
4.4.8	Oninbaar GB	8.622	8.622	8.622	8.622	
<i>Baten</i>						
2.2.1	belastingen op producenten	-1.647.991	-1.672.991	-1.775.991	-1.775.991	
0.62 - OZB niet-woningen		-607.446	-608.585	-608.282	-607.902	B&D
<i>Lasten</i>						
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	16.338	15.199	15.502	15.882	
4.4.8	Oninbaar GB	2.790	2.790	2.790	2.790	
<i>Baten</i>						
2.2.1	belastingen op producenten	-626.574	-626.574	-626.574	-626.574	
0.63 - Parkeerbelasting		-734.000	-784.000	-784.000	-784.000	W&V
<i>Lasten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	6.000	6.000	6.000	6.000	
<i>Baten</i>						
3.7	Leges en andere rechten	-677.000	-727.000	-727.000	-727.000	
3.8	Overige goederen diensten	-63.000	-63.000	-63.000	-63.000	
0.64 - Belasting overig		-32.864	-32.963	-32.937	-32.903	B&D
<i>Lasten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	30.177	30.177	30.177	30.177	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.420	1.321	1.347	1.381	
4.4.8	Oninbaar GB	339	339	339	339	

Baten

2.2.1	belastingen op producenten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
2.2.2	belastingen op huishoudens	-34.800	-34.800	-34.800	-34.800

0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
-22.399.051 -23.609.914 -24.497.134 -23.566.180 **B&D**
Baten

4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-22.399.051	-23.609.914	-24.497.134	-23.566.180
-------	-----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

0.8 - Overige baten en lasten
2.211.305 4.095.745 5.243.036 4.441.282 **B&D**
Lasten

1.1	Salarissen en sociale lasten	1.215.000	1.801.000	2.015.000	2.272.000
3.8	Overige goederen diensten	1.047.513	2.243.278	3.174.136	2.113.037
7.2	Mutatie voorzieningen	49.957	49.957	49.957	49.957
7.3	Afschrijvingen	-85.984	17.016	20.016	23.016
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	4.819	4.494	3.927	3.272

Baten

3.6	Huren	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
-----	-------	---------	---------	---------	---------

0.9 - Vennootschapsbelasting
0 0 0 0
0.10 - Mutaties reserves
117.000 317.000 425.000 500.000 **B&D**
Lasten

7.1	Mutatie reserves	250.000	500.000	500.000	500.000
-----	------------------	---------	---------	---------	---------

Baten

7.1	Mutatie reserves	-133.000	-183.000	-75.000	0
-----	------------------	----------	----------	---------	---

0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten
0 0 0 0 **B&D**

1 - Veiligheid	1.422.917	1.454.273	1.469.669	1.487.400
-----------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

1.1 - Crisisbeheersing en brandweer
955.976 987.332 1.002.728 1.020.459 **B&D**
Lasten

1.1	Salarissen en sociale lasten	32.200	32.200	32.200	32.200
3.8	Overige goederen diensten	18.020	18.020	18.020	18.020
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	905.169	936.541	951.988	969.786
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	587	571	520	453

1.2 - Openbare orde en veiligheid
466.941 466.941 466.941 466.941 **B&D**
Lasten

1.1	Salarissen en sociale lasten	378.300	378.300	378.300	378.300
3.8	Overige goederen diensten	88.391	88.391	88.391	88.391
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	4.500	4.500	4.500	4.500
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	15.750	15.750	15.750	15.750

Baten

3.8	Overige goederen diensten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
-----	---------------------------	---------	---------	---------	---------

2 - Verkeer, vervoer en waterstaat		2.303.376	2.269.954	2.348.380	2.321.402	
2.1 - Verkeer en vervoer		1.735.011	1.702.382	1.804.489	1.778.153	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	342.330	342.330	342.330	342.330	
2.1	Belastingen	2.943	2.943	2.943	2.943	
3.8	Overige goederen diensten	506.795	516.720	508.771	523.271	
7.2	Mutatie voorzieningen	229.869	229.693	229.693	230.222	
7.3	Afschrijvingen	617.031	575.853	678.850	659.046	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	94.643	93.443	100.502	78.941	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-58.600	-58.600	-58.600	-58.600	
2.2 - Parkeren		568.365	567.572	543.891	543.249	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	66.400	66.400	66.400	66.400	
2.1	Belastingen	3.350	3.350	3.350	3.350	
3.5.1	Ingeleend personeel	47.500	47.500	47.500	47.500	
3.8	Overige goederen diensten	407.993	407.993	407.993	407.993	
7.3	Afschrijvingen	37.977	37.977	15.269	15.269	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	5.145	4.352	3.379	2.737	
2.3 - Recreatieve havens		0	0	0	0	W&V
2.4 - Economische havens en waterwegen		0	0	0	0	W&V
2.5 - Openbaar vervoer		0	0	0	0	W&V
3 - Economie		-1.348.354	-1.411.343	-1.499.644	-1.498.746	
3.1 - Economische ontwikkeling		26.840	26.840	26.840	26.840	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	26.300	26.300	26.300	26.300	
3.8	Overige goederen diensten	540	540	540	540	
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur		0	0	0	0	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		127	129	164	163	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	21.290	21.290	21.290	21.290	
2.1	Belastingen	109	109	109	109	
3.8	Overige goederen diensten	44.753	44.787	44.783	44.983	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.062	988	1.008	1.032	
4.4.8	Oninbaar GB	240	240	240	240	

7.2	Mutatie voorzieningen	176	176	176	176	
7.3	Afschrijvingen	1.252	1.283	1.283	1.369	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	212	188	164	144	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	
3.7	Leges en andere rechten	-55.667	-55.632	-55.589	-55.880	
3.8	Overige goederen diensten	-3.300	-3.300	-3.300	-3.300	
3.4 - Economische promotie		-1.375.321	-1.438.312	-1.526.648	-1.525.749	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	17.500	17.500	17.500	17.500	
3.8	Overige goederen diensten	22.257	22.257	22.257	22.257	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	47.334	44.031	44.912	46.013	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	115.500	118.000	118.000	118.000	
4.4.8	Oninbaar GB	93	93	93	93	
7.3	Afschrijvingen	9.421	9.421	9.421	9.421	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	989	801	584	382	
<i>Baten</i>						
2.2.1	belastingen op producenten	-1.570.000	-1.632.000	-1.721.000	-1.721.000	
2.2.2	belastingen op huishoudens	-18.415	-18.415	-18.415	-18.415	
4 - Onderwijs		781.842	775.962	770.077	758.997	
4.1 - Openbaar onderwijs						
		0	0	0	0	MSV
4.2 - Onderwijshuisvesting		98.927	97.173	96.246	92.893	MSV
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	7.655	7.655	7.655	7.655	
3.8	Overige goederen diensten	4.006	4.006	6.025	6.025	
7.2	Mutatie voorzieningen	471	471	471	471	
7.3	Afschrijvingen	62.668	62.668	62.668	62.668	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	24.127	22.373	19.427	16.074	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken		682.915	678.789	673.831	666.104	MSV
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	35.100	35.100	35.100	35.100	
2.1	Belastingen	27.015	27.015	27.015	27.015	
3.8	Overige goederen diensten	150.134	150.134	152.002	152.002	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	63.500	63.500	63.500	63.500	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	172.000	172.000	172.000	172.000	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	249.254	249.254	249.254	232.754	
7.2	Mutatie voorzieningen	41.263	41.263	41.263	41.263	
7.3	Afschrijvingen	150.026	150.026	150.026	150.026	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	55.135	51.009	44.183	36.456	
<i>Baten</i>						

3.6	Huren	-10.012	-10.012	-10.012	-10.012
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-234.000	-234.000	-234.000	-234.000
7.5	Overige verrekeningen	-16.500	-16.500	-16.500	0

5 - Sport, cultuur en recreatie	3.204.704	3.281.913	3.252.262	3.256.120
--	------------------	------------------	------------------	------------------

5.1 - Sportbeleid en activering	272.945	272.945	272.945	272.945	M&V
--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Lasten

1.1	Salarissen en sociale lasten	96.600	96.600	96.600	96.600
3.8	Overige goederen diensten	117.170	117.170	117.170	117.170
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	77.175	77.175	77.175	77.175

Baten

3.8	Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
-----	---------------------------	---------	---------	---------	---------

5.2 - Sportaccommodaties	665.351	666.420	665.853	663.321	M&V
---------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Lasten

2.1	Belastingen	10.532	10.532	10.532	10.532
3.8	Overige goederen diensten	540.901	542.956	548.020	548.020
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	40.099	40.099	40.099	40.099
7.2	Mutatie voorzieningen	67.245	67.245	67.245	67.245
7.3	Afschrijvingen	37.071	37.071	33.029	32.220
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	12.473	11.487	9.898	8.175

Baten

3.3	Pachten	-20.720	-20.720	-20.720	-20.720
3.6	Huren	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250
3.8	Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000

5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	638.216	707.310	707.891	704.121	M&V
--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Lasten

1.1	Salarissen en sociale lasten	114.760	114.760	114.760	114.760
2.1	Belastingen	21.684	21.684	21.684	21.684
3.8	Overige goederen diensten	233.627	285.222	290.399	291.199
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	155.013	155.013	155.013	155.013
7.2	Mutatie voorzieningen	73.791	73.791	73.791	73.791
7.3	Afschrijvingen	132.274	132.396	132.396	132.743
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	32.559	29.394	24.798	19.881

Baten

3.6	Huren	-92.750	-92.750	-92.750	-92.750
3.8	Overige goederen diensten	-12.200	-12.200	-12.200	-12.200
7.5	Overige verrekeningen	-20.542	0	0	0

5.4 - Musea	61.633	63.852	58.302	57.942	M&V
--------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------

Lasten

1.1	Salarissen en sociale lasten	4.400	4.400	4.400	4.400
2.1	Belastingen	1.985	1.985	1.985	1.985

3.8	Overige goederen diensten	5.142	7.613	6.238	6.238	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	33.376	33.376	33.376	33.376	
7.2	Mutatie voorzieningen	9.617	9.617	9.617	9.617	
7.3	Afschrijvingen	10.160	10.160	6.363	6.363	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	2.753	2.501	2.123	1.763	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-5.800	-5.800	-5.800	-5.800	
5.5 - Cultureel erfgoed		47.307	45.935	46.726	46.441	M&V
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	181	181	181	181	
3.8	Overige goederen diensten	4.808	3.625	4.684	4.684	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	27.962	27.962	27.962	27.962	
7.2	Mutatie voorzieningen	4.516	4.516	4.516	4.516	
7.3	Afschrijvingen	8.016	8.016	8.016	8.016	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	1.824	1.635	1.367	1.082	
5.6 - Media		159.100	159.100	159.100	159.100	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	17.500	17.500	17.500	17.500	
3.8	Overige goederen diensten	1.600	1.600	1.600	1.600	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	140.000	140.000	140.000	140.000	
7.5	Overige verrekeningen	7.676	0	0	0	
<i>Baten</i>						
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	-7.676	0	0	0	
5.7 - Openbaar groen en (openlucht)recreatie		1.360.152	1.366.351	1.341.445	1.352.250	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	632.890	632.890	632.890	632.890	
2.1	Belastingen	23.644	23.644	23.644	23.644	
3.5.1	Ingeleend personeel	50.000	50.000	50.000	50.000	
3.8	Overige goederen diensten	518.755	531.002	518.843	539.243	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3.700	3.700	3.700	3.700	
7.2	Mutatie voorzieningen	7.226	7.226	7.226	7.226	
7.3	Afschrijvingen	115.199	112.701	103.807	97.616	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	21.788	18.238	14.385	10.981	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-7.400	-7.400	-7.400	-7.400	
3.8	Overige goederen diensten	-5.650	-5.650	-5.650	-5.650	
6 - Sociaal domein		9.627.131	9.534.444	9.200.418	8.856.544	
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	980.700	980.700	980.700	980.700	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie		1.651.457	1.662.576	1.654.911	1.654.982	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	980.700	980.700	980.700	980.700	

2.1	Belastingen	5.061	5.061	5.061	5.061	
3.5.1	Ingeleend personeel	96.000	96.000	96.000	96.000	
3.8	Overige goederen diensten	103.598	113.132	105.813	105.813	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	148.930	148.930	148.930	148.930	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	1.489.485	452.285	451.964	452.064	
7.2	Mutatie voorzieningen	16.554	16.554	16.554	16.554	
7.3	Afschrijvingen	542	542	542	542	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	208	193	168	139	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-1.184.121	-145.321	-145.321	-145.321	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
6.2 - Wijkteams		650.111	600.111	600.111	600.111	MSV
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	196.200	196.200	196.200	196.200	
3.8	Overige goederen diensten	40.300	40.300	40.300	40.300	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	358.611	308.611	308.611	308.611	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	24.000	24.000	24.000	24.000	
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	28.000	28.000	28.000	28.000	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3.000	3.000	3.000	3.000	
6.3 - Inkomensregelingen		1.738.659	1.738.659	1.738.659	1.738.659	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	99.900	99.900	99.900	99.900	
2.1	Belastingen	910	910	910	910	
3.4.1	Specifieke uitkeringen in natura	35.000	35.000	35.000	35.000	
3.8	Overige goederen diensten	47.960	47.960	47.960	47.960	
4.1.1	Sociale uitkeringen in geld	4.687.133	4.687.133	4.687.133	4.687.133	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.192.432	1.192.432	1.192.432	1.192.432	
4.4.8	Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	274.000	274.000	274.000	274.000	
<i>Baten</i>						
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-4.598.676	-4.598.676	-4.598.676	-4.598.676	
6.4 - Begeleide participatie		1.480.217	1.386.529	1.324.716	1.217.373	W&E
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	436	436	436	436	
3.8	Overige goederen diensten	33.000	33.000	33.000	33.000	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.425.411	1.331.723	1.269.910	1.162.567	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	21.370	21.370	21.370	21.370	
6.5 - Arbeidsparticipatie		251.382	251.382	251.382	251.382	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	13.200	13.200	13.200	13.200	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	142.930	142.930	142.930	142.930	

4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	95.252	95.252	95.252	95.252	
6.6	- Maatwerkvoorzieningen (WMO)	140.000	150.000	150.000	150.000	M&V
	<i>Lasten</i>					
3.4.1	Specifieke uitkeringen in natura	140.000	150.000	150.000	150.000	
6.71	- Maatwerkdienstverlening 18+	2.042.043	2.071.925	2.109.516	2.114.251	M&V
	<i>Lasten</i>					
3.4.1	Specifieke uitkeringen in natura	1.675.000	1.700.000	1.725.000	1.725.000	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	246.990	254.429	262.512	270.495	
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	200.000	200.000	200.000	200.000	
	<i>Baten</i>					
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	-79.947	-82.504	-77.996	-81.244	
6.72	- Maatwerkdienstverlening 18-	1.365.000	1.365.000	1.062.861	821.524	M&V
	<i>Lasten</i>					
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	1.330.000	1.330.000	1.027.861	786.524	
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	35.000	35.000	35.000	35.000	
6.81	- Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	M&V
6.82	- Geëscaleerde zorg 18-	308.262	308.262	308.262	308.262	M&V
	<i>Lasten</i>					
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	200.000	200.000	200.000	200.000	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	108.262	108.262	108.262	108.262	
7 - Volksgezondheid en milieu		-138.033	-276.652	-350.782	-146.729	
7.1	- Volksgezondheid	525.513	525.513	525.513	525.513	M&V
	<i>Lasten</i>					
1.1	Salarissen en sociale lasten	23.600	23.600	23.600	23.600	
3.8	Overige goederen diensten	41.020	41.020	41.020	41.020	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	460.893	460.893	460.893	460.893	
7.2	- Riolering	-337.037	-425.460	-497.179	-292.468	W&V
	<i>Lasten</i>					
1.1	Salarissen en sociale lasten	151.080	151.080	151.080	151.080	
2.1	Belastingen	1.308	1.308	1.308	1.308	
3.8	Overige goederen diensten	343.726	469.137	344.079	346.479	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	38.625	35.930	36.648	37.547	
4.4.8	Oninbaar GB	6.421	6.277	6.277	6.277	
7.2	Mutatie voorzieningen	2.115	2.115	2.115	2.115	
7.3	Afschrijvingen	366.960	369.264	397.665	404.955	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	162.123	155.764	151.289	128.297	
	<i>Baten</i>					

2.2.1	Belastingen op producenten	-1.256.795	-1.615.735	-1.587.040	-1.369.926	
3.8	Overige goederen diensten	-600	-600	-600	-600	
7.2	Mutatie voorzieningen	-152.000	0	0	0	
7.3 - Afval		-660.870	-661.066	-663.477	-664.135	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	162.090	162.090	162.090	162.090	
2.1	Belastingen	1.199	1.199	1.199	1.199	
3.8	Overige goederen diensten	1.208.992	1.209.369	1.209.316	1.211.516	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	59.735	65.567	66.680	68.068	
4.4.8	Oninbaar GB	8.778	8.779	8.879	8.879	
7.2	Mutatie voorzieningen	1.939	1.939	1.939	1.939	
7.3	Afschrijvingen	23.591	23.927	23.927	24.881	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	6.457	5.910	5.154	4.361	
<i>Baten</i>						
3.7	Leges en andere rechten	-2.005.882	-2.061.077	-2.063.892	-2.068.299	
3.8	Overige goederen diensten	-78.769	-78.769	-78.769	-78.769	
7.2	Mutatie voorzieningen	-49.000	0	0	0	
7.4 - Milieubeheer		326.248	276.248	276.248	276.248	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	82.200	82.200	17.200	3.200	
3.5.1	Ingeleend personeel	0	0	65.000	79.000	
3.8	Overige goederen diensten	154.991	127.820	64.048	64.048	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	130.000	130.000	130.000	130.000	
<i>Baten</i>						
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-15.943	-63.772	0	0	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	-25.000	0	0	0	
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria		8.113	8.113	8.113	8.113	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	800	800	800	800	
3.8	Overige goederen diensten	13.313	13.313	13.313	13.313	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		710.669	556.583	773.051	693.297	
8.1 - Ruimtelijke ordening		487.695	535.053	428.521	348.840	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	166.500	166.500	166.500	166.500	
2.1	Belastingen	2.110	2.110	2.110	2.110	
3.5.1	Ingeleend personeel	20.000	20.000	0	0	
3.8	Overige goederen diensten	204.209	254.209	172.209	97.209	
7.3	Afschrijvingen	60.807	60.807	60.807	60.807	

7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	36.069	33.427	28.895	24.214	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		0	0	0	0	W&V
8.3 - Wonen en bouwen		222.974	21.530	344.530	344.457	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	336.200	336.200	336.200	336.200	
2.1	Belastingen	1.262	260	260	260	
3.5.1	Ingeleend personeel	90.000	0	0	0	
3.8	Overige goederen diensten	60.108	57.666	57.666	57.593	
7.3	Afschrijvingen	2.677	2.748	2.861	2.989	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	876	805	692	564	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-14.149	-14.149	-14.149	-14.149	
3.7	Leges en andere rechten	-254.000	-362.000	-39.000	-39.000	

Totale lasten	38.344.209	38.993.229	39.518.224	38.209.127
Totale baten	-38.344.209	-38.993.229	-39.518.224	-38.209.127
Saldo	0	0	0	0

Verplichte beleidsindicatoren BBV

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde Vaals	Waarde Nederland
Onderwijs – absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2019	7,2	2,4
Onderwijs – relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	7	19
Onderwijs – vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2021	1,5%	1,9%
Sport, cultuur en recreatie – niet sporters	Percentage	2021	55,7%	49,3%
Sociaal domein – jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1%	1%
Sociaal domein – kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2020	7%	6%
Sociaal domein – jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	12,8%	12,9%
Sociaal domein – jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	0,8%	1,2%
Sociaal domein – jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2021	-	0,3%
Sociaal domein – cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	2021	500	-
Volksgezondheid en milieu – omvang huishoudelijk restafval	Kilogram/inwoner	2020	131	170
VHROSV – nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	1,2	8,9
VHROSV – demografische druk	Percentage	2022	78,4%	70,3%
Economie – functiemenging	Percentage	2021	29,4%	53,3%
Economie – vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2021	133,2	165,1
Sociaal domein – banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2021	394,7	805,5
Sociaal domein – netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2021	55,9%	70,4%
Sociaal domein – werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2020	3%	2%
Sociaal domein – personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2021	517,1	431,2
Sociaal domein – lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2020	208,2	202
Volksgezondheid en milieu – hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2020	10,5%	26,9%
Veiligheid – verwijzingen HALT	Aantal per 1.000 inwoners	2021	2	8
Veiligheid – winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1,5	1,8
Veiligheid – geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	2,0	4,3
Veiligheid – diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1,5	1,3
Veiligheid – vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2021	5,0	6,1
VHROSV – gemiddelde WOZ-waarde	Duizend Euro	2021	175	290
VHROSV – gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2022	958	-
VHROSV – gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2022	1050	-

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Bestuur en ondersteuning – formatie	FTE per 1.000 inwoners	2022	8,44
Bestuur en ondersteuning – bezetting	FTE per 1.000 inwoners	2022	8,08
Bestuur en ondersteuning – apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	€ 370,98
Bestuur en ondersteuning – externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2022	3,1% - €215.400
Bestuur en ondersteuning - overhead	% van totale lasten	2022	11,0%

Bron: eigen gegevens

Recapitulatie begrotingsevenwicht 2023 – 2026

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten thema 1	10.834.000	1.050.000	9.784.000	9.837.000	0	9.837.000	9.548.000	0	9.548.000	9.280.000	0	9.280.000
Lasten thema 2	7.262.000	0	7.262.000	7.286.000	0	7.286.000	7.071.000	0	7.071.000	6.966.000	0	6.966.000
Lasten thema 3	8.704.000	0	8.704.000	8.609.000	0	8.609.000	8.548.000	0	8.548.000	8.444.000	0	8.444.000
Lasten thema 4	4.073.000	250.000	3.823.000	3.594.000	0	3.594.000	3.596.000	0	3.596.000	3.631.000	0	3.631.000
Totaal lasten thema's	30.873.000	1.300.000	29.573.000	29.326.000	0	29.326.000	28.763.000	0	28.763.000	28.321.000	0	28.321.000
Baten thema 1	-1.744.000	-1.050.000	-694.000	-680.000	0	-680.000	-675.000	0	-675.000	-662.000	0	-662.000
Baten thema 2	-4.404.000	0	-4.404.000	-4.690.000	0	-4.690.000	-4.600.000	0	-4.600.000	-4.387.000	0	-4.387.000
Baten thema 3	-6.238.000	0	-6.238.000	-6.300.000	0	-6.300.000	-6.389.000	0	-6.389.000	-6.389.000	0	-6.389.000
Baten thema 4	-244.000	0	-244.000	-302.000	0	-302.000	-88.000	0	-88.000	-160.000	0	-160.000
Totaal baten thema's	-12.630.000	-1.050.000	-11.580.000	-11.972.000	0	-11.972.000	-11.752.000	0	-11.752.000	-11.598.000	0	-11.598.000
Saldo van baten en lasten thema's	18.243.000	250.000	17.993.000	17.354.000	0	17.354.000	17.011.000	0	17.011.000	16.723.000	0	16.723.000
Lasten algemeen dekkingsmiddel	3.205.000	0	3.205.000	4.257.000	0	4.257.000	4.180.000	0	4.180.000	4.510.000	0	4.510.000
Lasten overhead	4.087.000	0	4.087.000	3.948.000	0	3.948.000	3.934.000	0	3.934.000	3.912.000	0	3.912.000
Lasten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Totaal lasten diverse	7.322.000	0	7.322.000	8.235.000	0	8.235.000	8.144.000	0	8.144.000	8.452.000	0	8.452.000
Baten algemeen dekkingsmiddel	-25.568.000	0	-25.568.000	-26.825.000	0	-26.825.000	-27.678.000	0	-27.678.000	-26.597.000	0	-26.597.000
Baten overhead	-14.000	0	-14.000	-14.000	0	-14.000	-14.000	0	-14.000	-14.000	0	-14.000
Baten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	-25.582.000	0	-25.582.000	-26.839.000	0	-26.839.000	-27.692.000	0	-27.692.000	-26.611.000	0	-26.611.000
Saldo van diverse	-18.260.000	0	-18.260.000	-18.604.000	0	-18.604.000	-19.548.000	0	-19.548.000	-18.159.000	0	-18.159.000
Totale saldo van baten en lasten van de thema's en diverse	-17.000	250.000	-267.000	-1.250.000	0	-1.250.000	-2.537.000	0	-2.537.000	-1.436.000	0	-1.436.000
Stortingen in reserves	250.000	0	250.000	500.000	0	500.000	500.000	0	500.000	500.000	0	500.000
Onttrekkingen aan reserves	-133.000	-133.000	0	-183.000	-183.000	0	-75.000	-75.000	0	0	0	0
Geraamd resultaat	117.000	-133.000	250.000	317.000	-183.000	500.000	425.000	-75.000	500.000	500.000	0	500.000
Totaal structurele lasten			36.895.000			37.561.000			36.907.000			36.773.000
Totaal structurele baten			-37.162.000			-38.811.000			-39.444.000			-38.209.000
Structurele baten - structurele lasten			-267.000			-1.250.000			-2.537.000			-1.436.000

Geprognostiseerde meerjaren balans

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	102	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	27.319	28.426	25.407	25.529	25.426	23.720
Financiële vaste activa - excl. verstrekte leningen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa - verstrekte leningen > 1 jaar	99	0	99	99	99	99
Totaal vaste activa	27.520	28.426	25.506	25.628	25.525	23.819
<u>Viottende activa</u>						
Voorraden	4.668	4.302	425	425	425	425
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	76	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	4.073	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Overlopende activa	21	0	0	0	0	0
Totaal viottende activa	8.838	8.302	4.425	4.425	4.425	4.425
Totaal activa	36.358	36.728	29.931	30.053	29.950	28.244
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Resultaat boekjaar	628	0	0	0	0	0
Reserves	5.408	4.834	5.618	5.935	6.360	6.860
Voorzieningen	2.865	2.505	2.287	2.284	2.107	1.930
Opgenomen leningen > 1 jaar	22.753	22.751	21.112	19.472	17.832	16.192
Totaal vaste passiva	31.654	30.090	29.017	27.691	26.299	24.982
<u>Viottende passiva</u>						
Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
Bankschulden	0	2.000	0	0	0	0
Kortlopende schulden	3.277	4.638	914	2.362	3.651	3.262
Overlopende passiva	1.427	0	0	0	0	0
Totaal viottende passiva	4.704	6.638	914	2.362	3.651	3.262
Totaal passiva	36.358	36.728	29.931	30.053	29.950	28.244

Overzicht Reserves & Voorzieningen 2023 – 2026

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2023									
Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2023	Vermeerderingen in 2023			Verminderen in 2023				Saldo per 31.12.2023
		toevoegingen tlv. exploitatie	toevoegingen tlv. andere reserves/voorzieningen	overige toevoegingen en ontvangsten van derden	onttrekkingen tgv. exploitatie	onttrekkingen tgv. andere reserves/voorzieningen	onttrekkingen tgv. balansposten vaste activa/investeringen	overige aanwendungen	
Algemene reserve	3.934.505	250.000	0	0	-133.000	0	0	0	4.051.505
Bestemmingsreserves:									
Gemeentefonds	506.000	0	0	0	0	0	0	0	506.000
Ontwikkelfonds	434.000	0	0	0	0	0	0	0	434.000
Uniformenfonds	31.151	0	0	0	0	0	0	0	31.151
Frictiekosten ambtelijke organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsplannen	25.563	0	0	0	0	0	0	0	25.563
Overloopposten	108.352	0	0	0	0	0	0	0	108.352
Egalisatie belastingtarieven	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe gemeentewerf	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Parkeervoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Re-integratie	151.000	0	0	0	0	0	0	0	151.000
Minimabeleid	45.917	0	0	0	0	0	0	0	45.917
WMO/Jeugd	196.000	0	0	0	0	0	0	0	196.000
I-deel WWB	250.000	0	0	0	0	0	0	0	250.000
Parkeerbonds	30.102	0	0	0	0	0	0	0	30.102
Subtotaal bestemmingsreserves	1.778.085	0	0	0	0	0	0	0	1.778.085
TOTAAL RESERVES	5.712.590	250.000	0	0	-133.000	0	0	0	5.829.590
Voorzieningen:									
Uitkeringen gewezen wethouders	184.000	0	0	0	0	0	0	0	184.000
Voormalig personeel	79.322	0	0	0	0	0	0	0	79.322
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	31.203	0	0	0	0	0	0	0	31.203
Leader project	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wegen infrastructuur	432.623	190.905	0	0	0	0	0	-370.000	253.528
Egalisatie openbare verlichting	255.350	34.206	0	0	0	0	0	0	289.556
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	907.228	328.576	0	0	0	0	0	-1.150.784	85.020
Rioleringen	154.474	0	0	0	0	0	0	0	154.474
Woningbouwinitiatieven	40.040	0	0	0	0	0	0	0	40.040
Egalisatie gebonden heffingen	201.000	0	0	0	-201.000	0	0	0	0
Voorzieningen debet-zijde van de Balans:									
Verliezen bestemmingsplannen	400.000	0	0	0	0	0	0	0	400.000
Dubieuze debiteuren	83.480	0	0	0	0	0	0	0	83.480
TOTAAL VOORZIENINGEN	2.768.720	553.687	0	0	-201.000	0	0	-1.520.784	1.600.623
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	8.481.310	803.687	0	0	-334.000	0	0	-1.520.784	7.430.213

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG 2024 - 2026										
Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2024	Mutaties in 2024		Saldo per 31.12.2024	Mutaties in 2025		Saldo per 31.12.2025	Mutaties in 2026		Saldo per 31.12.2026
		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen	
Algemene reserve	4.051.505	250.000	-183.000	4.118.505	250.000	-75.000	4.293.505	250.000	0	4.543.505
Bestemmingsreserves:										
Gemeentefonds	506.000	0	0	506.000	0	0	506.000	0	0	506.000
Ontwikkelfonds	434.000	250.000	0	684.000	250.000	0	934.000	250.000	0	1.184.000
Uniformenfonds	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151
Frictiekosten ambtelijke organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsplannen	25.563	0	0	25.563	0	0	25.563	0	0	25.563
Overloopposten	108.352	0	0	108.352	0	0	108.352	0	0	108.352
Egalisatie belastingtarieven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe gemeentewerf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Parkeervoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Re-integratie	151.000	0	0	151.000	0	0	151.000	0	0	151.000
Minimabeleid	45.917	0	0	45.917	0	0	45.917	0	0	45.917
WMO/Jeugd	196.000	0	0	196.000	0	0	196.000	0	0	196.000
I-deel WWB	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000
Parkeerfonds	30.102	0	0	30.102	0	0	30.102	0	0	30.102
Subtotaal bestemmingsreserves	1.778.085	250.000	0	2.028.085	250.000	0	2.278.085	250.000	0	2.528.085
TOTAAL RESERVES	5.829.590	500.000	-183.000	6.146.590	500.000	-75.000	6.571.590	500.000	0	7.071.590
Voorzieningen:										
Uitkeringen gewezen wethouders	184.000	0	0	184.000	0	0	184.000	0	0	184.000
Voormalig personeel	79.322	0	0	79.322	0	0	79.322	0	0	79.322
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	31.203	0	0	31.203	0	0	31.203	0	0	31.203
Leader project	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wegen infrastructuur	253.528	190.905	-280.000	164.433	190.905	-310.314	45.024	190.905	-310.314	-74.385
Egalisatie openbare verlichting	289.556	34.206	0	323.762	34.206	0	357.968	34.206	0	392.174
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	85.020	328.576	-218.396	195.200	328.576	-384.493	139.283	328.576	-355.933	111.926
Rioleringen	154.474	0	0	154.474	0	0	154.474	0	0	154.474
Woningbouwinitiatieven	40.040	0	0	40.040	0	0	40.040	0	0	40.040
Egalisatie gebonden heffingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen debet-zijde van de Balans:										
Verliezen bestemmingsplannen	400.000	0	0	400.000	0	0	400.000	0	0	400.000
Dubieuze debiteuren	83.480	0	0	83.480	0	0	83.480	0	0	83.480
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.600.623	553.687	-498.396	1.655.914	553.687	-694.807	1.514.794	553.687	-666.247	1.402.234
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	7.430.213	1.053.687	-681.396	7.802.504	1.053.687	-769.807	8.086.384	1.053.687	-666.247	8.473.824

Investeringsprogramma 2023 – 2026

Investeringsprojecten	jaar	Investering	Afschrijvings- termijn (jaren)	Kapitaallasten			
				2023	2024	2025	2026
Aanschaf voertuig buitendienst ter vervanging van V-853-GT (2017 Ford Transit voor stratenmakers)	2025	40.000	7			1.000	6.000
Aanschaf voertuig buitendienst ter vervanging van V-065-XL (2019 Renault voor kantoniers)	2026	40.000	7				1.000
Aanschaf voertuig buitendienst ter vervanging van V-184-ZT (2019 vuilnis)	2026	50.000	7				1.000
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten						1.000	8.000

EMU Saldo

		Begroting				
		2022	2023	2024	2025	2026
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-11	47	1.279	2.567	1.468
2.	(+) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	1.756	1.796	1.745	1.817	1.776
3.	(+) Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie.	393	412	412	412	412
4.	(-) Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	1.337	275	1.768	1.813	70
5.	(+) Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde investeringen.	0	0	0	0	0
6.	(+) Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs).	0	0	0	0	0
7.	(-) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0	0
8.	(+) Grondverkoop: Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs).	3.917	3.405	0	0	0
9.	(-) Betalingen ten laste van de voorzieningen.	661	661	280	310	310
10.	(-) Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:					
11a.	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
11b.	(-) Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		4.057	4.724	1.388	2.673	3.276